

МИНИСТЕРСТВО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО
НАЦИОНАЛЕН ЦЕНТЪР ПО ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ И АНАЛИЗИ

Бул. "Акад. Иван Гешов" 15
1431 София
България

Тел.: 02 80 56 444
Факс: 02 954 12 11
ncpha@ncpha.government.bg

ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАЦИОНАЛНИЯ ЦЕНТЪР ПО ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ И АНАЛИЗИ ЗА 2018 г.

София, 2019 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

Увод	3 стр.
Резюме на дейностите извършени през 2018 г. от дирекция „Обществено здраве и здравен риск“	5 стр.
Резюме на дейностите извършени през 2018 г. от дирекция „Аналитични и лабораторни дейности“	13 стр.
Резюме на дейностите извършени през 2018 г. от дирекция „Промоция на здраве и превенция на болестите“	21 стр.
Резюме на дейностите извършени през 2018 г. от дирекция „Национални здравни данни и електронно здравеопазване“	30 стр.
Резюме на дейностите извършени през 2018 г. от дирекция „Класификационни системи, стандарти и иновации“	34 стр.
Приложение 1.	35 стр.
I. Теми/задачи по плана на НЦОЗА през 2018 г.	35 стр.
1. Планови научно-приложни теми	35 стр.
2. Дейности по национални програми и планове	44 стр.
3. Информационна и аналитична дейност	51 стр.
4. Международни проекти, вкл. колабориращи центрове и мрежи	60 стр.
II. Извънредни/оперативни задачи	69 стр.
1. Изготвяне на стратегически документи	69 стр.
2. Експертна, консултативна, методична дейност	72 стр.
3. Лабораторна дейност и акредитирани центрове.....	91 стр.
4. Учебна и научна дейност	93 стр.
5. Научни публикации, участие в научни конференции, кръгли маси, семинари, медийни изяви	101 стр.
Приложение 2.	
Списък на публикациите на служители на НЦОЗА през 2018 г.	102 стр.
Приложение 3.	
Списък на участия в научни форуми, научни конференции, кръгли маси, семинари през 2018 г. на служителите на НЦОЗА	109 стр.

УВОД

Националният център по общественото здраве и анализи (НЦОЗА) като здравно заведение е ангажиран с провеждане на държавната политика в областта на здравеопазването. Като структура на националната система за здравеопазването по проблемите на общественото здраве, НЦОЗА осъществява голям обем от дейности, посочени в действащата към момента нормативна уредба – Закона за здравето и Правилника за устройството и дейността на НЦОЗА.

През отчетния период експертите от дирекциите на НЦОЗА (Дирекция „Обществено здраве и здравен риск“ - ДОЗЗР, Дирекция „Аналитични и лабораторни дейности“ - ДАЛД, Дирекция „Промоция на здраве и превенция на болестите“ - ДПЗПБ, Дирекция „Национални здравни данни и електронно здравеопазване“ - ДНЗДЕЗ, Дирекция „Класификационни системи, стандарти и иновации“ - ДКССИ) участват в изпълнението на национални програми и стратегии, като Национална програма за превенция на хроничните незаразни болести (ХНБ) 2014-2020 г., Национална статистическа програма, Национална програма за подобряване на майчиното и детското здраве 2014-2020 г., Национална програма по безопасност и здраве при работа 2018 - 2020, Национална програма за превенция и контрол на ХИВ и сексуално предавани инфекции в Република България за периода 2017-2020 г., Национална програма за закрила на детето 2014 г., Национална програма за превенция на насилието и злоупотребата с деца 2017-2020, Национална програма за превенция на самоубийствата в Република България 2013-2018г., Национална стратегия за демографско развитие на Р България 2012-2030, Национална програма за превенция и контрол на туберкулозата в Р България 2017-2020 г., Национален план за действие за подобряване на грижите за деца с аутизъм.

И през 2018 г. НЦОЗА обезпечават информационното осигуряване на управлението на здравеопазването и предоставя медико-статистическа информация на национално и международно ниво. На национално ниво потребители на информацията са: Народно събрание, Президентство, Министерски съвет, Министерство на здравеопазването, други министерства, Национален статистически институт, съсловни организации, синдикати, и всички органи и структури, имащи нужда от такава. На международно ниво НЦОЗА предоставя официална информация на Европейската комисия - Евростат, Световната здравна организация и др. Като орган на статистиката, съгласно Закона за статистиката, Дирекция „Национални здравни данни и електронно здравеопазване“ към НЦОЗА е източник на официалната статистическа здравна информация в Република България.

През отчетния период НЦОЗА продължава да е основен изпълнител в редица международни проекти и програми, както в рамките на Програмата за обществено здраве на Европейския съюз, така по механизма на ЕС - Съвместни действия (Joint Actions), след номинация от Министерството на здравеопазването. По този механизъм НЦОЗА е участник в шест съвместни действия - „Оценка на здравните технологии“ JA НТА, Съвместно действие за контрол на тютюнопушенето – JA ТС, , Съвместно действие „Управление на крехко здраве. Комплексен подход за насърчаване напредването на възрастта без увреждания“ – JA ADVANTAGE, Съвместно действие „Прилагане на добри практики при хроничните заболявания“ - JA CHRODIS Plus, Съвместно действие „Иновативно партньорство за действия по отношение на онкологичните заболявания“ JA iРААС, Съвместно действие за равнопоставеност в здравеопазването - JA НЕЕ.

В НЦОЗА е колаборативният център към Световната здравна организация по здраве и безопасност при работа. Специалистите на НЦОЗА са основните изпълнители

на заложените задачи в Двугодишното споразумение между Министерството на здравеопазването и Световната здравна организация.

НЦОЗА е база на: Изпитвателен център „Здраве”, съгласно акредитация по БДС EN ISO/IEC 17025, както и на Орган за контрол от вида С „ЕКЗАКТ“, съгласно акредитация по БДС EN ISO/IEC 17020.

През 2018 г. специалисти от НЦОЗА са участвали в разработването на 45 планови научни и научно-приложни теми, участвали са в изпълнението на 10 национални планове и програми, имат 32 участия в международни центрове, мрежи и проекти. В изпълнение на учебната програма на НЦОЗА през годината са обучени 335 специалисти, основно от Регионалните здравни инспекции в страната. През изминалата година в НЦОЗА са специализирали 34 специализанти по специалностите „Социална медицина и здравен мениджмънт“, „Хранене и диететика“, „Медицинска информатика и здравен мениджмънт“, „Санитарна химия“ и „Санитарно инженерство“, както и са обучавани 20 докторанти по акредитираните от Националната агенция за оценяване и акредитация специалности.

Експертите на НЦОЗА са публикували 94 научни публикации в престижни национални и чужди издания, участвали са в 194 в научни форума (научни конференции, кръгли маси, семинари, доклади, постери), имат 86 участия в медийни изяви.

Специалистите от НЦОЗА извършват значителна по обем експертна, консултативна и методична дейност на национално и международно ниво. Те са членове на Експертни съвети и работни групи към МЗ и други министерства в България и участват в работни групи към Съвета на Европейския съюз и към Европейската комисия.

Настоящият доклад представя в резюме основните дейности на дирекциите на НЦОЗА съобразно спецификата и функционалната характеристика на всяка една от тях.

В приложение 1 в табличен вид към настоящия отчет са представени подробно извършените дейности от дирекциите на НЦОЗА през 2018 г.

Научните публикации и участията в научни форуми на специалистите от НЦОЗА са представени в отделни приложения – приложения 2 и 3.

РЕЗЮМЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ИЗВЪРШЕНИ ПРЕЗ 2018 Г. ОТ ДИРЕКЦИЯ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ И ЗДРАВЕН РИСК“ ПРИ НЦОЗА

ДОЗЗР е структурирана в четири отдела: „Околна среда и здравен риск“, „Здраве при работа“, „Токсикология“ и „Храни и хранене“. През 2018г. дейността на звената е подчинена на общи цели - подобряване и укрепване на общественото здраве, създаване и развиване на научнообоснована база от данни и съдействие на МЗ в разработването, съгласуването и реализирането на държавната политика за ограничаване на потенциалния здравния риск, свързан с качеството на жизнената среда, употребата на биоциди и химикали, условията и организацията на труда при работа, модела на хранене.

Основни направления в работата са: научно-приложна дейност - насочена към проучване на актуални за страната въпроси, свързани с рискове за общественото здраве, изучаване на нови научни данни, изискващи актуализиране на националното законодателство и/или хармонизирането му с европейското; реализиране на задачи/мерки за превенция на заболяванията и промоция на здраве - като част от утвърдени национални програми и/или политики на СЗО; експертно-консултативна дейност на национално и европейско ниво; научно-експертно участие в работни групи към МЗ и междуведомствени работни групи (МРГ) за разработване на нормативни документи/политики; учебна дейност - ръководство и обучение на специализанти и докторанти по акредитирани от НАОА специалности и провеждане на тематични курсове за повишаване квалификацията, в т.ч. и на специалисти от мрежата на РЗИ.

Превантивният характер на дейностите във всяка една от областите на работа в ДОЗЗР цели да окаже устойчиво, позитивно въздействие върху общественото здраве в дългосрочен план и здравната система като цяло, включително намаляване на разходите и тежестите в сферата както на доболничната, така и на болничната помощ.

1. **Планови научно-приложни теми**

През 2018г. отделите в ДОЗЗР са изпълнявали и участвали в реализирането на дейности от 13 научно-приложни теми, пет от които са завършени, а изпълнението на другите продължава в съответствие с планираните програми.

Част от научно-изследователските разработки са свързани с аспекти на качеството на жизнената среда и здравния риск. Приключено е пилотно проучване *„Хигиенна оценка на пясък от регламентирани плажове на Българското Черноморие“*. Резултатите от изследванията не показват наличие на значими нива на тежки метали и арсен, ПАВ и ПХБ. Установените в ограничен брой проби санитарно-показателни микроорганизми в количества над средните за чист пясък, не представляват предпоставка за повишен здравен риск. С оглед ограничаване на риска от присъствие на патогенна микрофлора вниманието трябва да е насочено към по-ефективно почистване на пясъка и поддържане на оптимални условия за предотвратяване на замърсяването с отпадъци от страна на посетителите и близко разположените заведения за обществено хранене. Разработената комплексна методика е подходяща за прилагане от регионалните структури на МЗ при провеждане на аналогични здравно-екологични проучвания в проблемни плажни участъци.

Изпълнени са дейности, свързани с изготвянето на *„Методично ръководство за здравна оценка при класификация на отпадъци“* и *„Проучване на практиките за контрол на опасностите, свързани с риска за здравето във водни съоръжения за рекреация и спорт“*, актуализирани са литературните справки и прегледа на свързани нормативни документи, публикувани от национални/международни институции.

Работено е по актуални теми за оценка на здравния риск при въздействие на нововъзникващи или променящи се вредни фактори на работната среда и трудовия процес, и разработване на насоки за ограничаване на професионалните и свързани с труда заболявания. Осъществен е втори етап от „*Оценката на риска от хормон зависими ракови заболявания при нощен труд*“ - професионален фактор с промени в денонощните ритми, класифициран като вероятен канцероген група 2А от Международната агенция за изучаване на рака; събрани и обработени са данни за заболяемостта от рак на гърдата при жени и рак на простатата при мъже и здравните оплаквания при различни характеристики на сменните графици и продължителност на работа; набран и анализиран е биологичен материал за оценка на промените в екскрецията на мелатонин при нощен труд; подготвени са постер и публикация.

В резултат от проведено пилотно проучване „*Организационни характеристики - предиктори на възникването на бърнаут-синдром*“ е направен анализ на набраните данни относно разпространението на бърнаут в лекарската професия; определени са потенциалните етиологични стресови фактори и диагностични критерии; очертан е подход за профилактика; подготвен е доклад.

Иницирано е „*Проучване на рискови фактори за наранявания с остри предмети и мерките за превенция на инфектиране с биологични агенти в болничната помощ*“, включващо обобщаване на литературни източници, подготовка на анкетна карта, провеждане на анкетно проучване и обработка на данните от него; подготвен е постер.

Все по-широкото предлагане на пазара на биоциди и употребата им в различни сфери на бита/професионални области поставя редица актуални въпроси относно ефективните мерки за предотвратяване на възможния здравен риск. В тази връзка е изпълнена задача от „*Проучване на добри практики при приложението на биоциди*“. Проучена, анализирана и систематизирана е информацията по отношение свойствата на репелентите, съдържащи активното вещество N,N-диетил-m-толуамид, и изискванията при тяхната употреба; подготвена е статия.

Научно-приложната дейност в областта на храни и хранене е свързана с актуализиране на нормативната уредба, определяща националната политика за хранене на населението, планиране и контрол на организираното хранене, оценка на хранителен прием и разработване на препоръки за здравословно хранене. В резултат от научно-приложната разработка „*Актуализиране на Физиологичните норми за хранене на населението в България, 2005*“ и подготовения на тази база проект на наредба е обнародваната в ДВ, бр. 11/2018г. Наредба за физиологичните норми за хранене на населението.

Многогодишна научно-практическа тема, целяща въвеждането на здравословни принципи на хранене, е *разработването на ръководства за организирано хранене на различни групи от населението*. Завършен е *Сборник рецепти с наръчник за хранене на деца от 3 до 7 години*, който е напълно съобразен с цитираните по-горе актуализирани физиологични норми за хранене. Предназначен е като ръководство за прилагане на националното законодателство в детски заведения и осъществяване на здравен контрол от РЗИ. Сборникът е одобрен от МЗ и предстои публикуването му. Друга текуща задача е насочена към повишаване информираността на родителите чрез разработване на *Ръководство за хранене със сборник рецепти за деца до 3 години, предназначен за родители*, във връзка с което е направена адаптация на съществуващи рецепти за хранене на кърмачета и деца от 1 до 3 години, предназначени за приготвяне в домашни условия.

Отчетено е *проучването на генотипа и липидния метаболизъм за модифициране на хранителния прием* - проект изпълняван съвместно с МУ-Плевен. В

крайна фаза е и втори съвместен проект „Проучване на хранителния прием, физическата активност и генотипа при лица с метаболитен синдром“, по който са събрани данни от медицинската документация, проведено е интервю и са набрани данни от 24-часов хранителен прием в динамика и за обичайната честота на консумация на храни, извършени са антропометрични измервания и бодимпедансметрия, направени са анкети за оценка на физическата активност и фактори на риска от хронични заболявания, събран е биологичен материал и е проведен молекулярно-генетичен анализ. Получените резултати и в двете проучвания дават възможност за разработване на хранителен план при различни социално значими заболявания, базирани на индивидуалните нужди от нутриенти, на хранителния и здравния статус, и генотипа; подготвени са публикации. Данните от проектите са база за разработвана докторска дисертация по научната специалност „Хранене и диететика“.

Завършено е ръководеното от сътрудник в ДОЗЗР „Проучване на специфичната миграция на мономери в пазарни проби пластмасови изделия, предназначени за контакт с храни“, което поставя за първи път в България въпроса за миграцията от опаковки в храни на токсични мономери - формалдехид, меламина, бисфенол А, терефталова киселина и др., свързвани с риск за здравето. Открити са несъответствия с нормативите на ЕС за бисфенол А, меламина и формалдехид. Резултатите са насочени към компетентните органи, извършващи контрол на пластмасовите опаковки и съблюдаването на съответните европейски регламенти, към производителите на опаковки, търговци на бутилирани води и други храни. Темата е основа за докторска дисертация по научната специалност „Хигиена“, която е окончателно оформена за представяне на вътрешна защита.

Резултатите, изводите и приносите от изпълнените в ДОЗЗР научно-приложни и изследователски разработки през 2018г. са представени пред заинтересованите институции и/или научната общественост като отчети, публикации в чужди и български научни издания и специализирани форуми, в т.ч. 1-ви национален конгрес по трудова медицина, 20-ти конгрес на международната асоциация по ергономия, IX-та Национална конференция по хранене, Национална конференция по хранене в детско-юношеската възраст, Симпозиум по актуални аспекти от науката за хранене и др.

2. Дейности по национални програми и планове

В изпълнение на националната политика за управление здравето на работещите е работено по мерки от *Национална програма за безопасност и здраве при работа (НПБЗР) 2018-2020*. Проведени са *дейности за информация, обучение и разпространение на примери за добра практика по осигуряване на безопасност и здраве при работа (мярка 22)*, включващи запознаване на работещи и работодатели с риска за безопасността и здравето при ношен труд; професионалния травматизъм при работещите в сектор селско стопанство и добри практики за превенция; риска за здравето при експозиция на опасни вещества на работното място; изготвени са доклади относно здравните ефекти на продължителна шумова експозиция, артериално налягане и негативен афект; стрес, сън и здраве – фактори за трудово постижение и безопасност; интеграция на различните елементи на промоция на здравето на работното място, представени на национални конференции.

Във връзка с *осигуряване на здравно наблюдение в сектор “Здравеопазване” (мярка 31)* е организирано и проведено анкетно проучване; набрани са данни за рисковите фактори за здравето, психосоматични оплаквания и умора, и за оценка на работоспособността при основни професионални групи в здравеопазването; направени са анализ на трудовата дейност и оценка на влиянието на сменни режими на работа и

извънредни работни часове върху съня и умората на лекари и медицински сестри; извършен е анализ на данни относно мускулно-скелетни оплаквания при хирургични сестри; изготвени са публикации и постер.

В изпълнение на *Национална програма за превенция на хроничните незаразни болести 2014-2020 (НППХНБ)* е участвано в общи дейности - заседания на УС, в актуализирането на Програмата и работния план за 2018г., създаването на система за отчитане, обратна връзка и контрол по изпълнение на дейностите, провеждането на Национална работна среща с регионалните координатори, изготвянето на текуща информация за МЗ и подготовката на отчет за 2017г. От *Част – Хранене* на НППХНБ са изпълнени редица задачи, в т.ч. организиране и провеждане на образователен семинар „Изграждане на капацитет и повишаване на компетентността на доброволни консултанти по кърмене към НАПК за консултиране и подкрепа в сферата на кърменето“; разработени са лифлети по темите: „Солта - ползи и вреди за здравето“, „Йодираната сол - превенция на заболяванията на щитовидната жлеза“, „Практически съвети за здравословно хранене на населението след 18 години в България“; разработени и отпечатани са брошури - „Препоръки за здравословно хранене на населението в България на възраст от 18-65+ и повишаване на физическата активност“, „Здравословно хранене на деца до 6-годишна възраст“, „Употребата на солта и значението на йодираната сол за превенция на заболяванията на щитовидната жлеза“; по последната тема е разработен и едноименен клип; подготвени са презентации, предоставени на МЗ и РЗИ: „Препоръки за здравословно хранене при възрастно население, бременни и кърмещи жени в България“, „Съвременни препоръки за здравословно хранене на кърмачета и деца до 7 години“, „Препоръки за здравословно хранене на ученици“, „Връзка между среднодневния прием на натрий, ИТМ и артериално налягане при проучване за приема на натрий сред населението в България на възраст 15-65+ години чрез определяне на екскрецията на натрий в урината“; участвано е в провеждането на обучителен семинар за педагози, училищни психолози и медицински специалисти към детските и учебни заведения по «Здравословно хранене на деца и ученици в организирани детски колективи», организиран от РЗИ-Софийска област.

Изпълнени са задачите от *„Проучване приема на натрий сред населението в България на възраст 15-75 години чрез определяне екскрецията на натрий в урината“* и съответното *валидизационно проучване за оценка приема на натрий чрез изследване екскреция на натрий в 24-часова урина* на база нивото на креатинин. Получените данни са обработени и анализирани; подготвени са публикации и презентация, представена на национална конференция по хранене.

3. Международни проекти, вкл. колабориращи центрове и мрежи

В рамките на участието на НЦОЗА в колаборираща мрежа на МЗ по системите RASFF, RAPEX и ICSMS за обмен на информация в ЕС е извършван системен преглед на информацията.

Във връзка със статута на НЦОЗА на *Център за сътрудничество със СЗО по здраве при работа*, регламентиран в съгласувано с МЗ Споразумение със СЗО за 2014-2018г. и участието в *Югоизточна Европейска мрежа на СЗО по здраве при работа* е изготвен доклад относно опита на България в премахване на азбеста и превенция на азбест-свързаните заболявания; пред СЗО е защитено преноминирането на Колабориращия център за периода 2018-2022 г., с одобрен план на работа; участвано е в международни срещи на Колабориращите центрове и мрежата; организиран и проведен е семинар „Опасните вещества на работното място и здравето на работещите“, подкрепен от Европейската агенция по безопасност и здраве при работа

(ЕАБЗР), като част от кампанията „Здравословни работни места управляват опасните вещества“ 2018-2019 г.; подготвени и представени са доклади.

По линия на *Център за международна информация по безопасност и здраве при работа към МОТ (CIS)* е извършена справка за нови материали по проблемите на осигуряване на безопасност и здраве при работа и е подготвен брой/2018г. на научно-приложното списание „Здраве и безопасност при работа“ (ISSN 2367-7171).

В рамките на двугодишно споразумение за сътрудничество между МЗ на РБ и Регионалния офис на СЗО за Европа 2017-2018г. и *„Разработване и изпълнение на дейности за превенция и контрол на затлъстяването, вкл. здравословен модел на хранене и физическа активност - Европейска инициатива на СЗО за наблюдение на затлъстяването при деца“* е извършена обработка на събраните данни; очертана е тенденция за стабилизиране относителния дял на деца на 7-годишна възраст със свръхтегло и затлъстяване, сравнено с предишни етапи; анализирани са рисковите фактори, свързани с храненето; резултатите са представени на национални и международни конференции и в публикации; подготвен е следващият етап на проучването; актуализиран е инструментариумът и процедурите за събиране на данни; участвано е в международна работна среща на инициативата и в обучителен семинар на тема „Интерпретация, използване и представяне на данните от COSI“. Проучването е основа за разработвана докторска дисертация по научната специалност „Хранене и диететика“.

Проведено е *„Проучване на предлаганите в търговската мрежа индустриално произведени храни за кърмачета и малки деца, налични в рамките на Европейския регион на СЗО“*. Идентифицирани са около 800 уникални записа на такива храни, данните са структурирани в единна база данни съгласно процедурите на Регионалния офис на СЗО и са представени в около 40 таблици. Резултатите представят оценка на хранителните профили на наличните на пазара храни за деца, приложими са при актуализиране на законодателни документи и за подобряване храненето на уязвимата целева група; подготвена е статия.

4. Участие в изготвяне на стратегически документи

Участвано е в подготовката на Годишен доклад за състоянието на здравето на гражданите и изпълнението на Националната здравна стратегия за 2017г. Изготвени са анализите и заключенията, свързани с рискови за здравето фактори от околната среда (атмосферен въздух, питейни води, почви и отпадъци), трудовата среда и храненето.

Във връзка с Българското председателство на Съвета на ЕС и приоритета на МЗ *„Здравословно хранене при деца“*, е участвано в подготовката на: въпросник към компетентните органи на държавите членки, документ *„Здравословното хранене при децата: здраво бъдеще за Европа“* за Неформалното заседание на Съвета на ЕС по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси (част *„Здравеопазване“*) и проекта за *Заключения на Съвета*, приет от министрите на здравеопазването на страните-членки; изготвянето на програма за изнесеното заседание на РГ *„Обществено здраве“*, провеждането и медийното представяне на конференция по *„Здравословно хранене при деца“*, подготовката на двуезичен видеоклип и на отчет по приоритета на МЗ.

Взето е участие в подготовката и провеждането на форум *„Двойно качество на храните – Да сложим проблема на масата“* - инициатива на омбудсмана на Р България в рамките на Българското председателство, както и в подготовка на декларация относно двойния стандарт на храните, приета на форума. Изготвено е изказване за зам. министър на МЗ и е участвано в конференцията на високо ниво *„Изследвания и*

иновации за сигурност на храните и храненето - трансформиране на хранителните системи“ - приоритет на МОН в рамките на Българското председателство.

Подготвена е информация във връзка с изготвяне на Доклад на Република България относно практическото прилагане на Директива 89/391/ЕИО за въвеждане на мерки за насърчаване подобряването на безопасността и здравето при работа, нейните специални директиви 2009/148/ЕО, 91/383/ЕИО, 92/29/ЕИО и 94/33/ЕО за периода 2013-2017г., предоставена на МТСП.

Във връзка със задачите на МРГ към МОСВ относно разработването на проект на „Ръководство за класификация на отпадъците“ е изготвен цялостно раздел „Опасно свойство НР9“, с редакция на останалите раздели в документа.

Изготвени са проекти на национална позиция по документи от дневния ред на 71-та сесия на Световна здравна асамблея по въпроси „Здраве, околна среда и климатични промени“ и Глобален план за действие „Здраве за работещите“.

С оглед ангажиментите, произтичащи от ПМС № 148/2010 г. за изменение и допълнение на Наредбата за изискванията към състава и характеристиките на солта за хранителни цели, приета с Постановление № 23 на МС от 2001г. е подготвен и предоставен на МЗ план за провеждане на представително проучване за оценка екскрецията на йод с урината при рискови популационни групи (деца 6-10 год. и бременни жени 2-3 триместър).

5. Експертна, консултативна, методична дейност

Съществена част от извършената дейност през 2018г. е свързана с изготвяне на експертни анализи, становища и информации в различни аспекти от компетентността на звената на ДОЗЗР, както и с научно-експертно участие в работни групи за актуализиране/подготовка на проекти на нормативни актове и обсъждане на политики, разработвани на национално и международно ниво и др.

Във връзка с искания от МЗ/РЗИ са подготвени значителен брой анализи, становища и информации по широк кръг проблемни въпроси, свързани със: здравния риск за населението на гр. Разград предвид превишения на нормите за сероводород в атмосферен въздух; влияние върху човешкото здраве на неприятни миризми с периодичен или персистиращ характер, свързани с дейността на различни производствени предприятия, придружено с обзорна литературна справка по темата; верификация на данни от доклад на СЗО относно нива на заболяемост/смъртност и качество на въздуха; дискусия на тема „Фините прахови частици от транспорта причиняват смърт на 18000 български пациенти годишно (СЗО)“; качество на атмосферен въздух, здраве на експонираните и проблемни замърсители по райони въз основа на мониторинга за 2017г.; препоръки за изменение и допълнение на структурата и съдържанието на докладите за влиянието на атмосферния въздух върху здравето на населението и докладите относно качеството на водите за питейно-битови цели; отклонения в качеството на водата за питейно-битови цели в две зони на водоснабдяване на малки населени места; класификация и мониторинг на отпадък, генериран от конкретни производствени дейности; проект на Ръководство за класификация на отпадъците; проект на Наредба № 4 за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци; предложение на Топлофикация ЕАД за изменение на наредбата за категоризиране на труда при пенсиониране; предпазване от цитомегаловирусни инфекции при бременни, работещи в детски градини; предстоящо решение на ЕК по процедура за разрешаване на биоциди, съдържащи етил N-ацетил-N-бутил-бета.-аланинат; регулацията в България на вещества токсични за репродукцията на работното място, във връзка с проучване на ЕК; експертна токсикологична оценка на

емисиите от аерозоли, генерирани от тютюневото изделие, свързано с уведомление за ново тютюнево изделие, подадено в МИ; съдържанието на следи от олово в козметичен продукт, установено при провеждане на ДЗК; установяване на индикативни гранични стойности на професионална експозиция за никел, акрилонитрил и бензен във връзка с проучване, иницирано от ЕК и др.

По искане на МОСВ, ВиК, други юридически и физически лица са изготвени ред други експертни становища относно: съгласуване на планове за вземане на проби от отпадък, генериран от дейността на конкретни предприятия; изисквания на Наредба № 2 за класификация на отпадъците; здравна оценка на утайки от ПСОВ; проблеми при осигуряване на питейна вода на строителен обект; замърсяване на околната среда в района на бившата мина „Елшица“ и опасения от риск за здравето на населението; информация за България относно бърнаут синдрома като професионална болест в ЕС и др. Подготвени са отговори на писма/запитвания от органите на съдебната власт, свързани с досъдебни производства по повод замърсяване на компоненти на околната среда; искания за становища за безопасност на продукти, предназначени за използване в общественото водоснабдяване и др.

Изготвени са голям брой експертни становища относно: пускане на пазара на продукти, определени от производителите като храна за специални медицински цели, система за етикетирание на хранителния състав с цветово кодиране (ENL) и клинично изпитване на храни за кърмачета, поискани от МЗ; комуникационни послания на рекламна кампания за промоция консумация на плодове и зеленчуци; специален хранителен режим при доказана глутенова ентеропатия; количествата плодове и зеленчуци, които трябва да се дават в детските заведения; дневния прием на някои видове сурово-сушени месни продукти, произвеждани в България за отделните възрастови групи от населението; кърменето и действията на отговорните институции в подкрепа на българските майки; изпълнение на Национална програма за закрила на детето, 2018 г., както и отговори на заявления за достъп до обществена информация и други запитвания от юридически и физически лица.

Реализирано е участие в редица МРГ и работни групи към МЗ, сред които за: изготвяне на проект на ЗИД на Закона за чистотата на атмосферния въздух; разработване проект за Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух; изготвянето на Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха във връзка изпълнение на изискванията на Директива (ЕС) 2016/2284; обсъждане и предлагане на възможности за засилване на контрола върху превозните средства; съставяне на проект на Ръководство за класификация на отпадъците; разработването на проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 13 от 30.12.2003 г. за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на химични агенти при работа; разглеждане на досие с предложението на ЕК за промяна в Директивата за питейните води; преглед на законодателството в областта на храните и храненето при децата; изменение на Наредба № 6 за здравословно хранене на деца от 3 до 7 години; промени в Наредбата за финансирането на институциите в системата на предучилищното и училищното образование по отношение на безплатните закуски; провеждане на проучване във връзка с така наречения „двоен стандарт“ на храните; разработване на 5 Утвърдени стандарти за месни продукти, които са утвърдени от БАБХ и др.

Представители на ДОЗЗР са участвали в заседанията и работата на различни експертни комисии/съвети/работни срещи към МЗ и други държавни институции, в т.ч. Междуведомствена експертна комисия за регистрация на торове, биологично активни вещества и хранителни субстрати към МЗХГ; междуведомствени срещи по безопасност и здраве при работа към националната фокусна точка и организирането на

кампанията на Европейската агенция по безопасност и здраве при работа за 2018г.; изпълнението на работната програма на ТК 59 „Ергономия“ към БИС, с превод, редакция и съгласуване на три БДС EN стандарта и работни обсъждания на 5 стандарта/проекта; междуведомствена работна среща „Йоддефицитни заболявания и йодиране на готварската сол“, организирана от МЗ; Научно-експертния съвет по хранене към министъра на здравеопазването; Междуведомствена Комисия по чл. 10 от Наредбата за храните за кърмачета и преходните храни; Консултативна комисия по Генетично модифицирани организми към МОСВ.

В изпълнение на задълженията на НЦОЗА съгласно чл.15, ал.2 от Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси (ЗЗВВХВС) са осъществени дейности в рамките на *Експертния съвет по биоциди (ЕСБ) към МЗ*: участие в 20 заседания с докладване на оценка на пълнотата на внесените от заявителите документи и оценка на риска за човека; подготвени са 270 експертни становища за пълнота на данните и 322 проекта на разрешения и изменения на разрешения за предоставяне на пазара на биоциди.

Представители на отдел „Храни и хранене“ към ДОЗЗР са участвали в заседания на работна група „Нови храни“ към Европейската комисия (Брюксел); Четвърта Европейска кръгла маса за използване на позитивно лого при етикетирание на храни (Копенхаген); заседание «Хранене и физическа активност» (Испра, Италия); конференция „Хранителните добавки в Европа“ (Берлин); работна среща на Европейска мрежа за редуция на солта, организирана от СЗО; Симпозиум за устойчиви хранителни системи за здравословно хранене в страните от Централна и Източна Европа (Белград); Семинар на СЗО за превенция и контрол на незаразните хронични болести, предшестван от Петия турски медицински конгрес (Истанбул); конференция, организирана от СЗО и УНИЦЕФ, посветена на ролята на кърменето за превенция на хроничните незаразни болести (Москва); Среща на центровете за сътрудничество със СЗО за укрепване на капацитета за справяне с рисковите фактори, свързани с незаразните хронични болести, и за подобряване на наблюдението им в Европейски регион на СЗО (Москва).

6. Учебна дейност

Организиран и проведен са 7 модула за обучение на специализанти по програмите за обучение за придобиване на медицинските специалности “Комунална хигиена”, „Трудова медицина“, “Хранене и диететика”, „Токсикология“ (за химици, биохимици, биолози, молекулярни биолози, биотехнолози и еколози) и „Токсикология” (за медици); участвано е в провеждането на раздели от основни курсове за придобиване на специалност „Санитарна химия“ и “Санитарно инженерство”.

Проведени са четири тематични курса по проблеми на здраве при работа и актуални аспекти на храненето и ред курсове за практическо и индивидуално обучение и обучителни семинари.

Осъществено е ръководство на три докторанта по „Хранене и диететика“ и един по „Хигиена“.

РЕЗЮМЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ИЗВЪРШЕНИ ПРЕЗ 2018 Г. ОТ ДИРЕКЦИЯ „АНАЛИТИЧНИ И ЛАБОРАТОРНИ ДЕЙНОСТИ“ ПРИ НЦОЗА

НЦОЗА е с изградено име, опит и авторитет в изследването на факторите на жизнената среда и продуктите и стоките със значение за здравето на човека. Лабораторно аналитичните дейности по тези проблеми се извършват основно в дирекция Аналитични и лабораторни дейности съгласно Закона за здравето, Правилника за устройството и дейността на НЦОЗА и функционалните характеристики на дирекцията и отделите. Тези дейности са в подкрепа при разработване и реализиране на национални политики по опазване общественото здраве и се прилагат за:

- оценка на здравния риск при въздействие на факторите на жизнената среда;
- оценка за здравния риск от нововъзникващи рискове;
- разработване на научни и научно-приложни теми;
- лабораторни проучвания, изследвания, оценки и експертизи;
- участие в национални програми и международни проекти;
- подготовка на експертни становища;
- разработване на национални и европейски законодателни документи;
- оказване на консултативна и методична помощ;
- обучение на докторанти, специализанти, дипломанти, стажанти;
- обучение на специалисти от националната мрежа на РЗИ в помощ на ДЗК.

1. Научно-изследователска дейност

В дирекция АЛД се провеждат проучвания по актуални за съвременната жизнена среда проблеми, някои от които са специфични разработки на Центъра. Извършени са дейности по 14 научни теми. Три от тях са теми на редовна докторантура, а по други 3 са разкрити процедури за докторантури на самостоятелна подготовка, една от които защитена през 2018 г.

С приетите през април 2018 г. изменения на Европейската директива за питейни води (DWD 98/83) се въвеждат изисквания за мониторинг на нови замърсители – хормони като естрадиол, контаминанти от производството на пластмасови изделия като бисфенол А, цианотоксини (канцерогенни хепатотоксини, отделяни при цъфтеж на токсични видове цианобактерии - синьо-зелени водорасли) като резултат от еутрофикация: микроцистин-LR. Микроцистин-LR е включен като „химичен параметър“ с максимално допустима стойност от 1 µg/l. От 2004 г. до момента в НЦОЗА се правят изследвания на питейни язовири и води, предназначени за рекреация и воден спорт за съдържание на цианотоксини. НЦОЗА е единствената лаборатория в България с готовност за аналитично определяне на група цианотоксини сред които е най-опасният токсин – микроцистин-LR. В НЦОЗА се извършва ранно откриване на фитопланктонните видове, които произвеждат този токсин чрез молекулярно-генетичен анализ. Извършено е апробиране на нов *in vitro* метод на клетъчни култури за оценка на токсични ефекти. По темата се разработва дисертация съвместно с Медицински университет София. През 2018 г. са осъществени две вземания на проби през летния и есенния сезон от питейните язовири Искър и Студена, както и от водоемите за рекреация и воден спорт Пчелина и Бистрица. Проведени са анализи с HPLC и Elisa, като целта е проучванията да се задълбочат. Изследванията от последните години показват тенденция към цъфтежи и респ. отделяне на токсини във все още малки количества в питейни язовири като яз. Студена, както и продължаващи цъфтежи в обследваните водоеми за рекреация и воден спорт в района на София, ето защо препоръчително е да се направи по-обстойна програма за питейните язовири в района на София.

Друга съществена тема е проблемът с изкуствените минерални влакна, които навлизат широко във всички сфери на промишлеността и бита. Анализирани са материали от изкуствени минерални влакна (ИМВ), в употреба в България, по комплекс от физикохимични критерии за класифициране в групите на вероятните канцерогени - средногеометричен диаметър, претеглен по дължина, и съдържание на алкални и алкалоземни оксиди, с разработени и валидирани в НЦОЗА методи. Влакната в изследваните материали (11 вида ИМВ) са категоризирани в групите на вероятните канцерогени (керамичните влакна са класифицирани в група 1В, а останалите изследвани ИМВ - в група 2), съгласно Регламент 1272/2008 и Регламент 1907/2006. Направена е хигиенна оценка на праховата професионална експозиция при производство и употреба на изолационни материали от ИМВ в България – определен е характеристичният коефициент за експозиционни ефекти и степента на експозиционните ефекти на 21 професионални групи работници от 10 обекта. Констатирана е нееднозначност на резултатите за степента на експозиция по утвърдените с Наредба 13/2003 г. параметри (средносменна концентрация на инхалабилна фракция на праха и средносменна бройна концентрация на респирабилни влакна), което налага при оценка на професионалната експозиция на влакнести прахове от ИМВ да се прилагат паралелно двата параметъра. Изготвено е указание за безопасна работа с ИМВ с цел предпазване здравето на работещите при производство и употреба на изолационни материали. Защитен е дисертационен труд на тема „Хигиенна физикохимична характеристика на изкуствени минерални влакна“.

Важна за човешкото здраве е тема, свързана с постъпването на есенциални микронутриенти в организма чрез храната. Получените резултати от изследване на съдържанието на микронутриенти в различни групи храни са особено полезни за актуализиране на базата данни за състав на българските храни, могат да се използват при проучвания на хранителния прием на минерали и микроелементи, от специалисти по хранене и диетолози, за подпомагане на образователните и комуникационни стратегии, за определяне на храните с най-голям принос за постъпление на минерали и микроелементи в организма на човека, както и за етикетиране на храните и даване възможност на потребителя за информиран избор.

Проучване съдържанието на живак в различни среди с цел създаване на база данни, систематизиране и оценка е тема с особено значение за човешкото здраве и околната среда. Европейското законодателство класифицира живакът като приоритетен замърсител и налага изисквания за наблюдение и контрол. Резултатите от направено проучване за съдържание на живак, олово, кадмий и хром в изделия от полимерни материали са в съответствие с изискванията на Европейското и националното законодателство за опаковките и отпадъците от опаковки. Получените резултати от проучване на замърсяването с живак на захар и подсладители показват, че те са в съответствие с нормативната база и употребата им не представлява опасност за здравето на потребителите.

Масовата употреба и голямо разнообразие на полимерните материали налагат провеждане на проучвания, свързани с тяхната безопасност за човешкото здраве. Мономерите, от които се синтезират, както и други технологични добавки за постигане на специфични свойства, „мигрират“ към храната и могат да попаднат в организма. Много от тези химикали имат ограничения и дори забрана за употреба в материали и предмети от пластмаса, предназначени за контакт с храни (FCM - food contact materials), включени в Европейското и национално законодателство (Регламент (ЕО) 1935/2004, Регламент (ЕС) 10/2011, Регламент (ЕО) 284/2011, Регламент (ЕС) 321/2011, Регламент (ЕС) 2018/213, Наредба 2/2008). Особено застрашени като рискови групи консуматори са малки деца, подрастващи и ученици. Натрупването на данни за

специфична миграция (СМ) на токсични субстанции от FCM е крайно необходимо за установяване проявлението на отдалечени във времето токсикологични ефекти.

- Акцентирано е върху изследване СМ на бисфенол А от епоксидни покрития на консервни кутии и кенчета, както и СМ на меламин и формалдехид от меламинави съдове. Темата е актуална и подбрана във връзка с честите и драстични промени в допустимите европейски норми за СМ на тези мономери за последните години, поради което голяма част от предлаганите на пазара артикули не отговарят на новите ограничения. При голяма част от пробите са установени завишени нива на СМ на бисфенол А и меламин. Съдържанието на меламин е тревожно, поради двукратно завишените стойности спрямо нормата, особено за изделия внос от Китай.

- През последните години се появи проблем свързан с опаковките за кисело мляко. Масово се използват пластмасови опаковки, различни от полистирен – единственият полимерен материал, посочен в действащия БДС 12:2010. Това порооди дискусии относно безопасността на тези опаковки. Проблемът е актуален и поради факта, че липсват сравнителни данни по отношение на миграцията на различни вещества от подобни артикули и съответствието им с изискванията на Регламент 10/2011 г. Извършено е проучване за обща и специфична миграция от някои материали и предмети от пластмаса, предназначени за дългосрочно съхранение на храни при стайна и по-ниска температура - опаковки на кисело мляко от различна по вид пластмаса, в т.ч. полистирен PS, полипропилен PP и полилактат PLA. В миграционните екстракти на изследваните артикули са идентифицирани до 15 бр. вещества в различните проби, от които поне 6 бр. са включени в Списъка на Съюза на разрешените вещества (Приложение I на Регламент 10/2011, посл. изм. и доп. ОВ L 140 от 6.6.2018 г.). Определена е количествено СМ на някои вещества като мономер стирен, диизопропилнафтален DIPN, фталати (дибутил- DBP, диетилхексил- DEHP) и антиоксидант Irganox 1076 от различни по вид пластмасови кофички за кисело мляко. Определеното съдържание на стирен, DBP, DEHP и Irganox 1076 е под съответните граници на специфична миграция (ГСМ), съгласно Регламент 10/2011. Резултатите са валидни за анализираната видова извадка, но е необходимо да се проучат по-голям брой артикули, предназначени за посочената употреба. Основната цел на изследванията в тази област е създаване на база данни и получаване на актуална информация за съответствие с нормативните изисквания, която ще послужи за оценяване на безопасността на различните видове опаковки на кисело мляко.

Проблемът с неблагоприятното въздействие на слънчевата UV-радиация върху човека става все по-актуален с всяка изминала година. Продукти за слънчева защита, които не отговарят на Наредба №14/2014, не могат да се класифицират като слънцезащитни и могат да доведат до неблагоприятни последици за здравето при употребата им. По разработен и валидиран в НЦОЗА in-vitro физичен метод се извършват изследвания за UVA и UVB слънчева защита в козметични продукти за деца и възрастни и се прави оценка за съответствие. Набира се база данни от резултатите, според която по-голямата част българските слънцезащитни продукти отговарят на изискванията на законодателството. Има единични случаи, при които се е налагала корекция на рецептурите от производителите с цел осигуряване на съответната UVA и UVB защита. Изпитанията на слънцезащитни козметични продукти са оригинални и единствени (по литературни данни) за подобна оценка, без прилагане на скъпи и продължителни клинични изследвания и поставят НЦОЗА на предно ниво в Европа в областта на подобни изследователски методики.

Таблиците/базите с данни за състава на храните са необходими за оценка на българските хранителни продукти и ястията, приготвени от тях, за адекватна оценка на хранителния прием на населението при провеждане проучвания на храненето, лечебно

хранене, за производителите на храни при създаване на хранителна формула с определени специфични претенции за хранителна и биологична стойност. За създаване на съвременни и надеждни таблици за химичен състав на български храни в НЦОЗА се извършват изследвания на макро- и микронутриенти в храни. Натрупаните аналитични данни са компилирани, обобщени и коректно документирани съгласно международните препоръки и изискванията за изграждане на съвременна база данни за състав на храните.

Индикаторните и патогенни микробиологични показатели отразяват хигиената на производство, съхранение и опаковане, което е от решаващо значение за недопускането на инфекциозни заболявания, предавани при използването на дадения продукт - храна, козметика, вода или утайка. Проведено е проучване на патогенни и условно-патогенни микроорганизми в храни, различни видове проби води, козметични продукти и утайки (общо 271 различни проби). При анализиранияте нестандартни проби - предимно утайки от ПСОВ и смивове от контактни повърхности, са изяснени източниците на бактериална контаминация и са предложени решения за тяхното отстраняване с оглед недопускане неблагоприятно въздействие върху здравето на потребителите.

През последните години особено значение в храните, предназначени за кърмачета, новородени, както и деца подложени на интензивни медицински грижи, заема патогенният микроорганизъм от групата на ентеробактериите - *Enterobacter sakazakii*, предизвикващ тежко инфекциозно заболяване с висока смъртност и фатални усложнения. Начините на разпространение на този щам в околната среда и пътищата на контаминиране с микроорганизма на сухите детски храни на зърнена основа за новородени и кърмачета не са изяснени, което е и основната цел на темата. Започнато е проучване на природния биотоп на *Enterobacter sakazakii* и разпространението му в околната среда. Изследвани по БДС EN ISO 22964:2017г. са 24 проби утайки от ПСОВ и 18 проби брашна и млечни продукти. Изолирани са щамове *Enterobacter* от 4 проби брашно, които предстои да бъдат типизирани за крайна идентификация.

НЦОЗА извършва молекулярно-генетични изследвания за оценка на генотипа и индивидуална чувствителност при експозиция на вредни фактори от заобикалящата среда, изследвания, свързани с нутригенетика и видова идентификация на потенциални алергени и замърсители.

Извършено е проучване на генотипа (единични нуклеотидни полиморфизми в *FADS1* гените) и липидния метаболизъм. Направена е генотипна характеристика на българска популация (изследвани са 123 доброволци) и индивидуална оценка на пътищата на обмяна на веществата и поведението на основните ензими, отговорни за метаболизирането на хранителните мазнини; извършени са анализ и оценка на хранителен прием, оценка на антропометричен статус, оценка на здравен статус и фактори на риска за хронични заболявания при лица в активна възраст. За първи път в България е приложен съвременен подход с използване на генетични биомаркери за разработване на персонализирани препоръки за хранене при лица с повишен сърдечно-съдов риск, обоснован от повишени нива на LDL-холестерол, с цел профилактика на сърдечно-съдови заболявания, намаляване на риска за здравето и промоция на здраве – тема на редовна докторантура

Проведени са молекулярно-генетични изследвания на лица, професионално експонирани на олово, с цел оценка на индивидуална чувствителност. Приложени са генетични маркери за оценка на полиморфни вариации – тема на редовна докторантура.

Оценка на безопасността на биотоксини от природни източници чрез прилагане на *in vitro* методи – тема на редовна докторантура. Изследванията в тази област се

налагат поради появата на нови здравни рискове в резултат на глобалното затопляне, един от които е увеличаването на фитопланктонни цъфтежи във водоеми, източници на питейна вода. Подготвен е литературен обзор; екстрахирана е ДНК от биомаса от проби, събрани през август 2018 г. Получените резултати допринасят за оценката на здравния риск от експозиция на цианотоксини с произход цианопрокариота в светлината на измененията на европейското законодателство. Цианотоксините са класифицирани от Европейския орган по безопасност на храните, като нововъзникващ риск, свързан с климатичните промени.

Извършено е проучване и направен анализ на процесите на възприемане на риска от въздействие на електромагнитни полета върху населението в страната, като е установена тенденция за намаляване на загрижеността на населението, в резултат на съвместната работа на НЦОЗА и МЗ за постепенното въвеждане на европейските практики за национална здравна политика в това направление.

2. Аналитични дейности

Изготвен е годишен доклад за 2017 г. за оценка на нивата на шум в урбанизирани територии по региони, по данни на Националната система за мониторинг на шум (по Наредба № 54). Този доклад е основа за вземане на превантивни мерки за намаляване на шума. Предоставен е на МЗ и НСИ.

Изготвен е годишен доклад за здравето на гражданите за 2017 г. в частите по нейонизиращи лъчения и шум;

Поддържа се уеб-базиран регистър на източниците на ЕМП с публичен достъп, както и достъп за експерти за целите на контрола по региони и на национално ниво, с което нашата страна въведе европейската наука и практика в това направление; Въвеждането на обобщена информация в електронния регистър на източниците на ЕМП е основа за по-нататъшни епидемиологични проучвания, за оценка на нивата на ЕМП в населените места, за намаляване на загрижеността на населението, за изследване на възможна чувствителност на лица към електромагнитно въздействие. Подготвено е актуализирано ръководство за попълване на регистъра от РЗИ.

3. Международни проекти, колабориращи центрове и мрежи.

Дирекция АЛД участва в 9 международни проекта, колабориращи центрове и мрежи - Международен проект „Електромагнитни полета“ към СЗО, BG 07 Програма: „Инициативи за обществено здраве“, Европейска мрежа на ГМО лабораториите, Споразумение № СА31364/15.10.2009 г. на Консорциума на Европейската мрежа на ГМО лабораториите за валидиране на методи за детекция и количествено определяне на нови ГМО, Европейска мрежа на лабораториите за откриване на алергени за хранителни продукти и Европейска мрежа на лабораториите за материали за контакт с храни, Център за сътрудничество със СЗО по здраве при работа и Югоизточно-европейска мрежа Здраве за работещите, Колаборираща мрежа на RASFF, RAPEX и ICSMS-системи за обмен на информация в ЕС, RTG-298 - Международен проект на НАТО.

Основните дейности и постижения, свързани с участието в тези научни проекти, са следните:

- Участия в заседания на управителния съвет и пленарни заседания на международните мрежи.
- Участия в международни междулабораторни сравнителни изпитвания, организирани от EURLs и представяне с много добри резултати.
- Валидиране на методи за детекция и количествено определяне на нови ГМО, в процедура на регистрация за Европейския съюз, съгласно Регламент № 120/2014, за нуждите на контрола на територията на ЕС.

- Участие в изготвяне на Ръководство за мерни единици при изразяване на резултати от анализ на ГМО в съответствие с регулаторните изисквания.
- Участие в комисия по превенция и контрол на професионалните незаразни заболявания, включително азбест-свързаните заболявания и други аспекти на свързаните с труда заболявания – водещо място като експертиза в България..
- Представен е отчет на Р. България по проблемите на риска от въздействието на нейонизиращи лъчения на съвещание на Международния съветнически комитет на СЗО в Порторож, Словения.
- Представен е отчет на Р България по проблемите на риска от ултравиолетово лъчение на съвещание на Международния съветнически комитет на СЗО по програма „Ултравиолетови лъчения“ в Порторож Словения.
- Участие в работна група за разработване на правила за безопасност на медицинския персонал и пациенти при диагностика с ЯМР;
- Направен е превод на брошура на СЗО за законодателството за защита на населението при използване на солариуми;
- Участие в международни консултации по проекти на нормативни документи, проучвания, здравни критерии, брошури и др. на СЗО и други международни организации;
- Участие в Работна среща на Research Task Group (RTG) “Human Factors and Medicine” (HFM) към NATO Science and Technology Organization (STO) в Рим. Изготвяне и представяне на отчет за дейността на НЦОЗА в областта на законодателството по защита на работещите и населението от въздействието на радиочестотните електромагнитни полета
- Поддържа се уеб-базиран регистър на източниците на ЕМП.
- Дейности в националния експертен консултативен съвет по защита от нейонизиращи лъчения
- Поддържа се устойчивост по проект BG 07 Програма: „Инициативи за обществено здраве“, с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014 и механизъм на Европейското икономическо пространство, 2009-2014 “Подобряване на контрола и информационни системи в превенцията на риска и здравеопазването”
- Отговори на нотификации по RAPEX.
- Изнесени са 3 доклада на семинар за специалисти „Опасните вещества на работното място и здравето на работещите“ - 27.09.2018 г., София в рамките на двугодишната кампания „Здравословни работни места управляват опасните вещества“ 2018-2019 г. - „Фиброгенни компоненти на праха, минимизиране на риска от експозиция“, “Показатели за специфично биологично въздействие на изкуствени минерални влакна и мерки за профилактика и защита“, “Проучване на замърсяването на въздуха на работната среда при лазерно рязане на изделия от хартия и пластмаса”;
- Изнесен е 1 доклад на Национална конференция „Здравословните работни места управляват опасните вещества“, 23.10.2018, София, х-л Балкан - Контрол и оценка на експозицията на химични вещества във въздуха на работната среда.
- Попълнен е въпросник относно практическото прилагане на Директива 2009/148/ЕО във връзка с изготвяне на Доклад за Европейската комисия за прилагане на законодателството в областта на безопасността и здравето при работа (БЗР) за периода 2013-2017.

4. Експертно-консултативна и методична дейност

Експерти от дирекция АЛД участват по компетентност в 2 комитета към Съвета на Европа, 10 работни групи към ЕК, 11 експертни комисии/съвети/работни групи към

МЗ, МОСВ, МЗГХ, 5 технически комитета към БИС и 1 технически комитет към ИА БСА при разработване на нормативни документи, ръководства, насоки и др.

Експерти от дирекция АЛД са извършили високоспециализирани научни дейности и изготвили експертна информация по проект „Цианопроکاریоти – нов потенциален рисков фактор за злокачествени заболявания в България?“, финансиран от ФНИ към МОН, с водещ партньор на проекта – Софийски университет.

Изготвени са 26 становища по жалби на граждани и по искане на организации, 1 становище за НСИ, 10 становища за обекти с национално значение – болници, пристанища, БДЖ и др., 14 становища по възлагане от МЗ и други юридически и физически лица, извършени са превод/редакция/съгласуване на 10 стандарта и 21 проектостандарта по възлагане от БИС.

Извършени са оценки на доклади за ОВОС за изграждане на редица обекти, оценка на нови технологии въвеждани в практиката, изготвени са 765 бр. експертни оценки за инвестиционни обекти.

Експерти от дирекция АЛД оказват консултативна и методична помощ на РЗИ, органи за контрол, фирми, граждани и др.

Експерти от Дирекцията участват в Експертен съвет за одобряване стратегическите карти за шум и планове за действие към Министъра на здравеопазването (Заповед № РД-02-201/11.10.2018 г.).

Разработен е проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 6 от 2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и вредните ефекти от шума върху здравето на населението.

По проект по Фонд условия на труд е извършено обучение на РЗИ, ГИТ, ФУТ, МЗ, МТСП и др. на тема „Европейско законодателство за защита на работещите от нейонизиращи лъчения – електромагнитни полета, оптични и лазерни лъчения“. Обучението е проведено на два етапа, като общият брой участници е около 100 човека.

5. Лабораторна дейност и акредитирани центрове

- Дирекция АЛД извършва експертна и експертизна дейност като услуги на физически и юридически лица, които се заплащат съгласно Постановление № 255 от 17 октомври 2012 г. за изменение и допълнение на Тарифата за таксите, които се събират от органите на държавния здравен контрол и националните центрове по проблемите на общественото здраве по Закона за здравето, приета с Постановление № 242 на Министерския съвет от 2007 г. (обн., ДВ, бр. 83 от 2007 г.; посл. изм. и доп. бр.17 от 23 февруари 2018 г.)
- Приходите в бюджета за 2018 г. са в размер на 188 227,50 лв., в резултат на извършени лабораторни експертизи и изготвени експертни оценки (експертизи – 76 094,00 лв., експертна дейност (ПСК) - 112 133,50 лв.).
- Лабораторните дейности в голямата си част са акредитирани или са в подготовка за акредитация. На функционален принцип са създадени:
 - *Изпитвателен център „Здраве“*, сертификат за акредитация рег. № 278 ЛИ от 28.07.2017 на ИА БСА, съгласно БДС EN ISO/IEC 17025:2006. Извършен е преход от акредитация по БДС EN ISO/IEC 17025:2006 към акредитация съгласно БДС EN ISO/IEC 17025:2018.
 - *Орган за контрол от вида С „Екзакт“*, сертификат за акредитация рег. № 186 ОКС/18.03.2015 г. от ИА БСА, съгласно БДС EN ISO/IEC 17020:2012.

- В НЦОЗА, дирекция АЛД, са определени три Национални референтни лаборатории, съгласно заповед РД 09-941/23.11.2016 на МЗХ, съгласувана с МЗ. Дейностите, цитирани в заповедта, са предмет на държавна политика по отношение здравето и безопасността на потребителите и се извършват само в НЦОЗА:
 - *НРЛ за ГМО в храни;*
 - *НРЛ за материали предназначени да влизат в контакт с хранителни продукти;*
 - *НРЛ за мляко и млечни продукти, относно някои микробиологични причинители (*Bacillus cereus*, *Chronobacter spp.*), опасни за храни за кърмачета и малки деца.*

Дирекция „Аналитични и лабораторни дейности” в НЦОЗА е уникална като симбиоза на различни научни дисциплини, което позволява оценка на експозицията и на здравния риск в широк диапазон от проблеми. Дирекцията обединява специалисти от различни научно-практически области – химици, физици, инженери, микробиолози, лекари, молекулярни биолози, токсиколози.

В дирекцията се извършват дейности по научни теми, национални програми и международни проекти, свързани с актуални проблеми в общественото здраве, с цел подпомагане прилагането на политиките на МЗ.

В дирекцията се апробират нови методи, извършват се изследвания на „нови замърсители“ и нови технологии от значение за общественото здраве с цел проучване присъствието и разпространението им и възможно включване в законодателния контрол.

Акредитацията на лабораториите съгласно БДС EN ISO 17025 и БДС EN ISO 17020 осигурява надеждност и проследимост на резултатите.

В дирекцията са ситуирани три Национални референтни лаборатории.

Разработен е и се поддържа уникален за страната веб-базиран регистър на източниците на електромагнитно поле, който визуализира комуникационните обекти и предоставя информация на специалистите от структурата на ДЗК и населението.

Лабораторните дейности в НЦОЗА подпомагат разработването, актуализацията и прилагането на законодателството в областта на опазване на човешкото здраве на национално и европейско ниво.

В областта на своята компетентност и експертиза специалисти от дирекцията участват в дейността на работни групи на национално ниво и на ниво Европейски съюз и Световна здравна организация.

Оказва се методична помощ и се дават консултации на РЗИ, юридически и физически лица по отношение както на методите, така и за интерпретация на крайните резултати.

Специалисти от дирекцията планират и провеждат обучения по СДО и акредитирани докторски програми по научните специалности Хигиена, Хранене и диететика, Токсикология. Дирекция АЛД е база за обучение по медицински специалности Санитарна химия, Медицинска санитарна физика и Санитарно инженерство.

Резултатите от дейността на дирекция АЛД са база за разработването на мерки за профилактика и превенция, насочени към храненето, здравословните и безопасни условия на труд, експозицията на физични, химични и микробиологични фактори, стоки и предмети от значение за здравето на човека.

РЕЗЮМЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ИЗВЪРШЕНИ ПРЕЗ 2018 Г. ОТ ДИРЕКЦИЯ „ПРОМОЦИЯ НА ЗДРАВЕ И ПРЕВЕНЦИЯ НА БОЛЕСТИТЕ“ ПРИ НЦОЗА

Дирекция „Промоция на здраве и превенция на болестите“ (ПЗПБ) организира, провежда и координира дейности на национално и международно ниво в областта на промоцията на здраве и превенцията на болестите. Дирекцията и нейните четири отдела: „Рискови поведенчески фактори и превенция на ХНБ“, „Детско и младежко здраве“, „Психично здраве“ и „Анализ на здравни политики и акредитационни процедури“ са водещи структури в страната при осъществяването на дейности по промоция на здраве и превенция на болестите.

В Програмата за управление на правителството на Република България за периода 2017 – 2021 г., в раздел 11 „Здравеопазване“ е посочен като водещ приоритет: Засилване ролята на профилактиката като възможност за по-добро здраве и качество на живот. Водещата цел е: Подобряване здравето на населението, повишаване и поддържане качеството на живот през целия жизнен цикъл чрез намаляване на преждевременната смъртност, заболяемостта и последствията за здравето от основните хронични незаразни болести (ХНБ), свързани с най-често срещаните поведенчески, биологични и психосоциални рискови фактори. За изпълнението на тази цел са разписани 14 мерки, които се изпълняват.

Дейностите изпълнявани от Дирекция ПЗПБ са в пълно съответствие с Правителствената програма, отговарят на националните приоритети, което определя изключително важната роля, която експертите от ПЗПБ имат в областта на общественото здраве на национално ниво. Всеки един отдел е водещ в страната в рамките на своята компетентност и оказва постоянна консултативна и методична помощ на Регионалните здравни инспекции. Експертите от дирекцията изготвят за Министерството на здравеопазването доклади и становища, свързани с промоцията на здраве и превенцията на болестите, които служат за определянето на политиката на МЗ в съответната област. Експертите на дирекцията изготвят част от официалните становища на България, които се представят на Световните здравни асамблеи на Световната здравна организация и на Регионалните комитети на СЗО. Становищата се представят на Министерството на здравеопазването като позиция на страната, които се утвърждават от Министерски съвет. Експертите на Дирекцията са членове на работни комитети и комисии към ръководните структури на ЕС в рамките на своята компетентност, като предоставят официални становища и позиции от името на България.

В изпълнение на здравната политика в областта на общественото здравеопазване, дирекция ПЗПБ през 2018 г. участва в:

- организирането, провеждането и координирането на дейности в областта на промоцията на здраве и профилактиката на болестите.
- провеждането на проучвания и изготвянето на анализи, свързани с общественото здраве и качеството на живот чрез измерване на здравния статус на населението и отделни негови групи.
- провеждането на интервенционни мероприятия (кампании, обучителни семинари, разработване и издаване на информационни материали), насочени към промоцията на здраве и превенцията на ХНБ;
- реализирането на многобройни дейности по промоция на здраве сред децата, учениците и цялото население, включително в сферата на сексуалното и репродуктивно здраве;
- разработването, координирането и изпълнението на национални програми, планове и международни проекти.

- работни групи на национално и международно ниво по проблемите на промоцията на здраве и превенцията на болестите.
- изпълнението на научно-приложни, експертно-консултативни и методични дейности по проблемите на промоцията на здраве и профилактиката на болестите, включително експертно-консултативна и методична помощ на РЗИ и лечебните и здравни заведения.
- осъществяването на активно международно сътрудничество с европейски и други международни институции;
- организирането и провеждането на основни и тематични курсове за следдипломно обучение и продължаваща квалификация, индивидуално обучение на специализанти, както и обучение по научната и образователна степен „доктор” и „доктор на науките“, подготовка на дипломанти и други форми на учебно-преподавателската дейност.
- разработването на годишния доклад на министъра на здравеопазването за състоянието на здравето на гражданите и изпълнението на Националната здравна стратегия.

Дейността на Дирекция „ПЗПБ“ е изцяло съобразена с оперативният план на НЦОЗА по теми и задачи за 2018 г.

1. Планови научно-приложни теми през 2018 г.

През 2018 г., в дирекция „ПЗПБ“ са извършени дейности по 21 планови научно-приложни теми, насочени към превенцията на рисковите поведенчески фактори, водещи до възникване на ХНБ; намаляване на болестността и тежестта на честите психични разстройства и други проблеми, свързани с психичното здраве на населението, включително и опитите за самоубийство; неконвенционални медицински услуги; деинституционализация на децата, отглеждани в ДМСГД; въздействието на климата върху здравето; управление на човешките ресурси в здравеопазването; комуникационни канали в процеса на здравната комуникация и др.

Три от плановите научно-приложни теми са насочени към превенцията на ниската физическа активност, тютюнопушенето и злоупотребата с алкохол. Проучени са политиките, стратегиите и добрите практики в света и възможностите за тяхното прилагане у нас. Изготвени са препоръки към населението за подобряване на дейностите, насочени към повишаване на физическата активност и за ограничаване злоупотребата с алкохол и тютюнопушенето.

Изпълнението на темите в областта на психичното здраве, включително и за опитите за самоубийство позволява изготвянето на програми, планирането на интервенции и ресурси в болничната и извънболничната психиатрия, оценка на тенденциите в разпространението на честите психични разстройства и търсенето на специализирана помощ. Разработени са стратегии за превенция на психичните разстройства. Системно се събират и анализират данните за суицидните действия на територията на страната, което се прави в контекста на Националната програма за превенция на самоубийствата. Анализира се системата за психиатрична помощ и се правят предложения за промени, основани на доказателства.

Темата за деинституционализация на децата, отглеждани в ДМСГД, е в съответствие и във връзка с дефинираните в дългосрочен план (до 2025 г.) приоритети и подходи в актуализираните стратегически документи в тази област и в изпълнение на заложените в концепцията на МЗ за деинституционализация на децата от ДМСГД цели и задачи. Разработен е инструментариум за проучване на готовността на ДМСГД за деинституционализация на децата. На базата на резултатите от проведеното

комплексно проучване са изработени образователни и методични материали в помощ на изготвянето на анализи и оценки на ДМСГД, децата, персонала и ресурсите за реализиране на процеса на деинституционализация. Разработена е програма за повишаване квалификацията и проведено обучение на медицински и немедицински специалисти от ДМСГД по линия на продължаващо обучение, по въпросите на деинституционализацията в ранно детство с цел мотивиране, подготовка за участие и реализиране на съдържателна деинституционализация на децата от ДМСГД и превенция на последваща институционализация на децата в новите услуги. Крайната цел и очакван резултат е преустановяване на институционалната грижа в ДМСГД и съществуването на тези заведения като специализирани институции за деца под 3-годишна възраст.

През 2017 г. е поставено началото на проучване на ефективността и качеството на услугата „Център за майчино и детско здраве” за патронажни грижи за деца до 3-годишна възраст с цел актуализиране и изработване на окончателен вариант на Методиката за функциониране на услугата ЦМДЗ („патронажни грижи” за бременни жени, деца до 3-годишна възраст и техните семейства), пилотирана от УНИЦЕФ. През 2018 г., като част от Консултативен съвет към УНИЦЕФ, се реализира участие в изготвяне на методологията на проучването, анализа на данните и препоръките за постигане на ефективност, устойчивост и разпространение на услугата за патронажни грижи в страната.

След приключване на проучването на състоянието на здравното обслужване на учениците в софийските училища, са изготвени препоръки за повишаване ефективността и качеството на здравното обслужване на учениците в училищата и в помощ на актуализирането на Наредба № 3 от 27.04.2000 г. за здравните кабинети в детските заведения и училища.

С проведеното проучване върху Ролята на сегментацията на аудиторията и избора на комуникационен канал в процеса на здравна комуникация, за пръв път в България е направено емпирично изследване върху използваните канали за здравна информация сред различните социално-демографски сегменти на население над 20 години. Изготвени са препоръки към МЗ и РЗИ.

Разработваните планови научно-приложни теми, свързани с неконвенционалната медицина са във връзка с глава 6 на Закона за здравето, който регламентира „Неконвенционалните методи за благоприятно въздействие върху индивидуалното здраве“ /НМ/, които могат да се прилагат у нас. Извършените анализи установяват редица пропуски в глава 6 на ЗЗ, които в продължение на 5 години не са отстранени, което е в ущърб на здравето на пациента. В РЗИ са регистрирани забранени неконвенционални методи, регистрирани са лица, които не са лекари и дентални лекари, а са регистрирани за упражняване на хомеопатичния метод. Извършените анализи са с цел да се информира, от една страна, МЗ за предприемане на съответни законодателни мерки в тази област, и от друга страна, да се предостави на гражданите достоверна информация чрез печатни материали, които се публикуват в списанието и сайта на центъра за защита на тяхното здраве. По данни на интернет в страната продължават да се упражняват над 30 неразрешени от Закона за здравето неконвенционални методи – както от медицински специалисти, така и от лица, които нямат право да упражняват никакви неконвенционални методи, въпреки санкциите, предвидени в Закона за здравето.

С изпълнението на научно-приложните теми, свързани с климатичните промени и здравето са разработени две здравно-информационни брошури, които са разпространени в 28-те РЗИ, заинтересованите министерства, библиотеките и университетите в страната и са качени на сайта на НЦОЗА. Проведени са анкети със

здравни специалисти от НЦОЗА и преподаватели и студенти от МУ, гр. София. Направен е сравнителен анализ на резултатите между отделните групи интервюирани.

В научно-приложната тема за ролята на комуникационните канали в процеса на здравна комуникация са анализирани използваните канали за комуникация сред населението над 20 години по различни социално-демографски признаци. Показани са различията в предпочитанията на отделните социално-демографски групи относно източниците на здравна информация. Направени са препоръки към МЗ и РЗИ, които са полезни за вземане на адекватни управленски решения при планиране на здравни кампании за промоция на здраве и превенция на болестите и избор на подходящи комуникационни канали за отделните сегменти, което ще доведе до повишаване на тяхната ефективност, в т.ч. и икономическа.

2. Дейности по национални програми и планове през 2018 г.

Национална програма за превенция на хроничните незаразни болести (ХНБ) 2014-2020.

През 2018 г., в рамките на програмата, са организирани и реализирани значителен брой дейности:

По отношение на управлението и координирането на програмата е извършена актуализация на програмата, създадена е система за отчитане, обратна връзка и контрол по изпълнението на дейностите на централно и областно ниво, организирана и проведена е Национална работна среща с регионалните координатори на програмата за обсъждане и оценка на резултатите от развитието на програмата.

По отношение на дейностите, насочени към намаляване на факторите на риска за здравето е извършено следното: участие в насочени образователни мероприятия (радио и телевизионни предавания, публикации, пресконференции, информационни кампании и др. инициативи) за повишаване на знанията и мотивацията на населението от различни възрастови групи за здравословен начин на живот; отбелязване на Световни и международни дни от календара на СЗО с публикации на информационни материали на сайта на Центъра; участие в проекти и инициативи на други институции и организации, насочени към промоцията на здраве и профилактиката на ХНБ; участие в две информационни кампании, насочени към ограничаване на тютюнопушенето и повишаване на физическата активност, съвместно със Столична РЗИ и РЗИ-Софийска област; организиране на образователен семинар „Изграждане на капацитет и повишаване на компетентността на доброволни консултанти по кърмене към НАПК за консултиране и подкрепа в сферата на кърменето“. Разработени са 8 здравнообразователни материали (дипляни, флаери и лифлети) за превенция на факторите на риска за възникване на ХНБ. Отпечатани и разпространени са 5 брошури и 3 видеоклипа, касаещи здравословното хранене и физическата активност, вредата от пушенето и консумацията на алкохол, а също и информация за провеждането на скрининговите прегледи и изследвания по модела на проекта „Спри и се прегледай“. Разработени и разпространени са 14 презентации за повишаване на информираността на родителите, учителите, учениците и медицинските специалисти.

По отношение на дейностите за повишаване на капацитета на медицинските и немедицински специалисти и партньори са организирани и проведени обучителни курсове, насочени към промоцията на здраве и превенцията на ХНБ (по рисковите фактори: нездравословно хранене, тютюнопушене, злоупотреба с алкохол и ниска физическа активност); разработени, отпечатани и разпространени са 2 ръководства: „Ръководство за добра практика на медицинските специалисти за ограничаване злоупотребата с алкохол“; „Здравни комуникационни кампании - основни етапи при

планиране и осъществяване“; проведени са 2 семинара: обучителен семинар с педагози, училищни психолози и медицински специалисти към детските и учебни заведения тема: «Здравословно хранене на деца и ученици в организирани детски колективи», организиран от РЗИ-Софийска област; обучителен семинар с медицински специалисти, насочен към превенцията на тютюнопушенето и злоупотребата на алкохол, организиран от РЗИ-Сливен.

В рамките на програмата са разработени и публикувани актуализираните „Физиологични норми за хранене на населението в България“, публикувани ДВ бр.11/2018 год.; подготвена и изпратена за съгласуване в МЗ е актуализираната Наредба № 6 за здравословно хранене на деца от 3 до 7 години.; подготвен и изпратен за съгласуване в МЗ е „Сборник рецепти и ръководство за здравословно хранене на деца от 3 до 7 години“.

Извършени са следните проучвания: Допълнителна статистическа обработка на данните от Националното изследване на факторите на риска за здравето сред населението на Р България, 2014 - фактор тютюнопушене: характеристика на групите редовни/ежедневни и епизодични пушачи, като и отказалите тютюнопушенето лица по пол възраст и населено място; Допълнителна обработка на данни за възрастова група лица над 80 г. по пол от Националното изследване на факторите на риска за здравето сред населението на Р България - дескриптивна статистика за консумацията на групи храни (в гр./ден) и Енергиен % от групи храни; Проучване приема на натрий сред населението в България на възраст 15-75 години чрез определяне екскрецията на натрий в урината: извършена е статистическа обработка на данните и анализ на получените резултати; корелации на 24-часова екскрецията на натрий в урината с ИТМ, T-test; Рекодирание на стойностите на кръвното налягане в групи (нормално, високо нормално, стадий I хипертензия и стадий II хипертензия), двумерни разпределения по пол, ИТМ, екскреция на сол и прием на лекарство за високо кръвно, Fisher's Exact test; двумерни разпределения по въпроси от анкетната карта; Провеждане на валидизационно проучване за оценка приема на натрий чрез изследване екскреция на натрий в 24-часова урина - стартирала е статистическа обработка на данните и се извършва анализ на получените резултати.

Национална Програма “Превенция на самоубийствата в Република България 2018 – 2023 година”.

Събрана и дигитализирана е актуалната информация постъпила от 28 РЗИ. Оценени и актуализирани са дейности по суицидопрофилактика в България. При поискване информация за актуалната ситуация и предходни години се предоставя на заинтересовани институции.

Национална програма за психично здраве на гражданите на Република България.

Обобщени са препоръките относно националната програма от проведената кръгла маса с психично здравни професионалисти, представители на СЗО-България и БПА. Представен е мониторингов доклад от ЕПА за състоянието на психиатричната система у нас.

Национална програма за подобряване на майчиното и детското здраве 2014-2020.

В рамките на програмата е проведен курс, по линия на продължаващо обучение, на тема „Ранно детско развитие и превенция на нарушения в психичното развитие в ранно детство“, за специалисти от самостоятелни детски ясли, който цели подобряване качеството на грижите и комплексна промоция на здравето на децата, отглеждани в тези заведения, чрез повишаване квалификацията в тази област. Като краен резултат съдейства за постигане на заложената в НППМДЗ цел за подобряване

на достъпа и качеството на услугите за детско здраве. Разработена е програма и учебни материали за повишаване квалификацията на специалисти от извънболничната помощ (ОПЛ, педиатри) по въпросите на ранното детско развитие и ранно откриване на проблеми и нарушения в развитието при деца от раждането до 3-годишна възраст проведено обучение на педиатри от извънболничната помощ със съдействието на НСПСИБМП. Изготвен е методичен учебен материал в помощ на извършването на оценката и системното проследяване на развитието на деца на възраст до 3 години от специалистите в извънболничната помощ, разпространен от НСПСИБМП сред 28 специалисти

Национална програма за закрила на детето

По оперативна цел *„Подкрепа на деца в уязвима ситуация“*, за превенция на риска за здравето и развитието при деца в ситуация на конфликт при развод и раздяла на родителите и в риск от *„синдром на родителско отчуждаване“*, са проведени 36 консултации на родители, деца и НПО в областта и работни срещи за обсъждане и консултиране на предложения за нормативни промени, свързани с мерки за гарантиране правата на децата на лични контакти с двамата родители и упражняването на отговорно родителство, които са предоставени на ангажираните държавни институции (ДАЗД, ДСП/ОЗД, Парламентарна Комисия по въпросите на децата, младежта и спорта). По стратегическа цел *„Подобряване здравето на децата“* от НПЗД са проведени информационни кампании за подобряване на грижите за децата от най-ранна възраст, за здравословно поведение и утвърждаване на здравословен начин на живот при децата и учениците, за профилактика на гръбначните изкривявания; проведени са консултации на деца, родители и специалисти от системата на здравеопазване по проблеми на развитието и поведението в детска възраст, с акцент ранното детство и аутизма; Разработени са 3 бр. обучителни програми и учебни материали за повишаване квалификацията на медицински сестри и педагози от детски ясли, ОПЛ и педиатри от извънболничната медицинска помощ по въпросите на ранното детско развитие и за консултиране на семейства на деца в ранна възраст. Проведени са 14 бр. консултации на деца, родители и специалисти от системата на здравеопазване по проблеми на развитието и поведението с акцент ранно детство и нарушения на развитието.

НЦОЗА партнира на МЗ в изпълнението на Националната програма *„Превенция и контрол на ХИВ/СПИН и СПИ“* 2016-2020 г., като е ангажиран с превенция на ХИВ сред младите хора, децата и младите хора в риск. Усилията през 2018 г. бяха насочени към популяризиране на анонимното и безплатно изследване и консултиране за ХИВ, употребата на презервативи като единственото средство, което предпазва едновременно от ХИВ, сексуално предавани инфекции и нежелана бременност, и изграждане на толерантност към хората, живеещи с ХИВ. През 2018 г. НЦОЗА инициира и организира национални АНИСПИН кампании и кампанийни събития във връзка с 1 декември - Световен ден за борба със СПИН, 14 февруари - Ден на влюбените, и 21 май - Международен ден за съпричастност към хората, живеещи с ХИВ.

3. Дейности по международни програми, планове и проекти

През 2018 г. дирекция *„Промоция на здраве и превенция на болестите“* има значителна международна дейност и е основният изпълнител на следните международни проекти и програми:

3.1. Съвместни действия (Joint Actions), в рамките на Програмата за обществено здраве на Европейския съюз, съфинансирани от Третата европейска здравна програма на ЕС за периода 2014-2020 г.

- *Съвместно действие „Лечение на хроничните заболявания и популяризиране на здравословно остаряване през целия живот“ (CHRODIS-JA PLUS)* – Участие в срещи и задачи по проекта; актуализация на доклада „Добри практики в областта на промоцията на здраве и първичната профилактика“; участие в уебсеминар на тема „Оценка на практики, свързани с хронични заболявания и хроничните грижи“; участие в разработването на мобилното приложение за пациенти с диабет; подготовка на план за действие за пилотното проучване на мобилното приложение към Работен пакет 7.

- *Съвместно действие „Управление на крехко здраве. Комплексен подход за насърчване напредването на възрастта без увреждания“ (ADVANTAGE)* - Изпълнение на фаза 2 от проекта - Разработване и тестване на проект на общ Европейски модел за подход към крехкото здраве (Подход в превенцията на крехкото здраве); Изпълнение на задачите по Работен пакет 2 (Комуникация, осведоменост и разпространяване), РП 5 (Опознаване на крехкото здраве на ниво популация) и РП 6 (Управление на крехкото здраве на индивидуално ниво); подготовка на въпросниците по проекта - 18 въпросника; провеждане на проучването; изготвяне на доклад, свързан с доказателствата в подкрепа на дейностите за превенция и управление на крехкото здраве, както на равнище отделен индивид, така и на ниво популация;

- *Съвместно действие „Иновативно партньорство за действия по отношение на онкологичните заболявания“ (iPAAC)* - Запознаване с отчетната процедура в платформата “4pm Project Management Manual” и инструкциите, изложени в ръководството, във връзка с дейности по междинно отчитане на съвместното действие; участие в два уебсеминара с видеоконферентна връзка; изготвяне на отчет; събиране на информация за въпросника по Работен пакет 10, включващ информация за пациентски пътеки, за имплементирането на мрежа от комплексни онкологични центрове, индикатори за качество, удовлетвореност на пациентите.

- *Съвместно действие „Европейска мрежа за сътрудничество в областта на оценката на здравните технологии“ (EUnetHTA)*. Участвано е в дейности на Работен пакет 4 (Съвместна продукция) и Работен пакет 5 (Основен на жизнения цикъл подход за подобряване генерирането на доказателства), направление „А“ (Ранни диалози), (Първоначално генериране на доказателства); провеждане на уебсрещи с чуждестранните партньори по проекта във връзка с обсъждане на предстоящи задачи, кореспонденция с чуждестранните партньори по проекта и вътрешно координиране с екипа от НЦОЗА на текущите проектни задачи, администриране и техническо обезпечаване на дейността.

- *Съвместно действие за контрол на тютюна (Joint Action on Tobacco Control)* - проектът стартира през септември 2017 г., като основните задачи са: дейности по създаване на устойчивост на националните политики за контрол на тютюна, издаване на ръководства и научни доклади, усъвършенстване на националните политики. По WP4 е обсъден и приет план за дейностите по проекта, Екипът участва в подготовката на споразумението към JATC; телеконференции срещи и дискусии върху окончателния въпросник по проекта. Извършен е превод на въпросника и провеждане на пилотно проучване по проблемите, свързани с популяризиране на здравето и профилактиката на хронични заболявания. Направено е проучване и анализ на дейността на организациите, работещи в областта на контрола на тютюна в РБ и предоставяне на систематизирана информация за нуждите на проекта. Във връзка с WP5 е обсъден и приет план за дейностите по проекта. Екипът

участва в телеконференции срещи за обсъждане на правният договор за споделяне на данните от ЕС-CEG и съгласуване на текущи проектни задачи, администрирането и техническо обезпечаване на дейността.

- Съвместно действие за равнопоставеност в здравеопазването (JANEE) – Участвано е в среща за стартиране на Европейско съвместно действие за равнопоставеност в здравеопазването; в онлайн обучение за работа с WRIKE - виртуална система за управление на проекта; изготвяне и дейности за изпълнение на работен пакет 8 и работен пакет 9; подготовка и изпращане на информация за работен пакет 9 за България; комуникация с координаторите на Съвместното действие и лидерите на работните пакети, в които България участва.

3.2. В рамките на сътрудничеството със Световната здравна организация

- Четвърти глобален доклад по пътна безопасност, СЗО - Предоставяне на допълнителна информация на СЗО относно ПТП в Р България. Запознаване с методиката на отчитане на смъртните случаи, разработена от СЗО. Извършване на консултации с експерти от НСИ и Главна дирекция „Национална полиция“. Изготвяне на декларация за потвърждаване на посочената информация. Осъществяване на постоянна комуникация със СЗО.

- Във връзка с отчитане на изпълнението на Рамковата конвенция на СЗО за контрол на тютюна е извършен анализ за последните 4 години на разпространението на тютюнопушенето сред населението в България, експозицията на вторичен тютюнев дим, свързаната с тютюна смъртност, икономическа тежест на употребата на тютюн, отглеждане на тютюна, законната и незаконна търговия с тютюневи изделия, ценова и данъчна политика, законодателство, регулиране и политики за контрол на тютюна, никотинова зависимост и отказване от тютюнопушене, научни проучвания и обмен на информация, международно сътрудничество и помощ.

- Анализ в рамките на Глобалното изследване на здравната политика за репродуктивно, майчино, неонатално, детско и юношеско здраве (РМНДЮЗ), имащо за цел да проследи напредъка на страната през последните 4 години за прилагане на препоръките на СЗО в националните здравни политики, стратегии и насоки, свързани с РМНДЮЗ.

- Дейности по двугодишното споразумение за сътрудничество между СЗО и Министерството на здравеопазването в областта на хроничните незаразни болести, психичното здраве, социалните детерминанти на здравето.

3.3. Дейности в Мрежата на Югоизточна Европа за аутизма (SEAN).

В дирекция ПЗПБ е националният координатор на Мрежа на Югоизточна Европа за аутизма (SEAN) за България, като през 2017-2018 г. се извърши значителна по обем дейност: продължи изпълнението на дейностите по плана „*Мерки за подобряване на грижите в помощ на лица с аутизъм и техните семейства*“, утвърден от министъра на здравеопазването, в следните области: скрининг на аутизма в извънболничната помощ; повишаване квалификацията на работещите с деца с РАС в системата на здравеопазването; повишаване информираността на обществото и здравните специалисти за аутизма и др. Изготвен е мониторингов анализ за изпълнение на първия етап от плана за периода 2013-2017 г., на базата на който ще се извърши актуализация на плана за периода 2018-2022 г. Разработен и публикуван е анализ от проведеното сравнително проучване на потребностите на семействата на деца с аутизъм в България и страни от региона, с предложени мерки за преодоляване на установените негативни тенденции.

3.4. Международен институт за младежко развитие PETRI - София

В дирекция ПЗПБ е Международен институт за младежко развитие PETRI - София - уникална структура, създадена в НЦОЗА през 2007 г. с подкрепата на Регионалния офис за Източна Европа и Централна Азия на UNFPA, Фонд на ООН за население. През 2018 г. опитът на PETRI - София и България е представен на редица международни събития по покана на организаторите като пример за добра практика за партньорството между младите хора и опитните професионалисти и системна работа за изграждане на умения на младежките активисти за обучение на връстници, разработване на проекти, застъпничество и младежко лидерство в сферата на сексуалното и репродуктивно здраве и права. Изготви се и бе подписано Споразумение за сътрудничество за периода 2018-2021 г. между НЦОЗА и Регионалния офис на UNFPA за Източна Европа и Централна Азия на и Годишен работен план на PETRI за 2018 г. Продължаване на Международната стажантска програма на Международния институт за младежко развитие PETRI - София. Организирана и проведена Международна среща за споделяне на опит и добри практики в сферата на застъпничеството за всеобхватно сексуално образование от региона на Европа и Централна Азия.

3.5. Европейски училищен изследователски проект за алкохол и други наркотици (ESPAD)

Дирекция ПЗПБ участва в изпълнението на Европейския училищен изследователски проект за алкохол и други наркотици (ESPAD) който събира информация за употребата на алкохол, цигари и наркотици сред 16 годишни ученици в над 30 страни в Европа. През 2018 г. бе изготвен въпросникът за изследването на ESPAD 2019. Взе се участие в Регионален семинар на страните от Централна Европа, на който водещите изследователи по проект ESPAD представят плановете за действие за провеждането на ESPAD в техните страни. Осъществи се комуникация с МОН и Център за информационно осигуряване на образованието във връзка с предоставяне на изходна информация за извадката за изследването.

4. Експертна, консултативна, методична дейност

През годината в дирекция „ПЗПБ“ са изготвени 41 становища и експертни информации за МЗ, СЗО, ЕК и други институции и организации, ангажирани с проблемите на превенцията и контрола на ХНБ; майчиното и детско здраве; човешките ресурси; проблеми на здравеопазването и др. Експерти от дирекцията ежегодно участват в подготовката на Доклада за здравето на гражданите и изпълнението на Националната здравна стратегия, а също и в над 40 работни групи по различни проблеми, включително в работни групи към Съвета на ЕС и ЕК.

5. Учебна и научно-публикационна дейност

Проведени са шест тематични курса, шест по искане на други организации и индивидуално обучение по проблеми на промоция на здраве и превенция на болестите. Осъществено е ръководството и обучение на трима специализанта и на 5 докторанта по научната специалност „Социална медицина и здравен мениджмънт“, от които 3 са защитили успешно дисертационните си трудове. Служители на дирекцията са издали 36 научни публикации в национални и чужди издания; участвали са в работата на 60 научни форуми, научни конференции, кръгли маси и семинари и в над 30 в медийни изяви.

РЕЗЮМЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ИЗВЪРШЕНИ ПРЕЗ 2018 Г. ОТ ДИРЕКЦИЯ „НАЦИОНАЛНИ ЗДРАВНИ ДАННИ И ЕЛЕКТРОННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ“ ПРИ НЦОЗА

През 2018 година извършените от дирекцията задачи са свързани с основната функция на дирекцията, съгласно Правилника за устройство и дейност на НЦОЗА - Информационно осигуряване на управлението на здравеопазването.

Дирекция „НЗДЕЗ“ е определена за орган на статистиката със заповед на министър председателя и с този статут тя е член на Националната статистическа система и Евростат, и отговаря по компетентност за официалната здравна информация на национално ниво и в международен аспект.

1. Информационно осигуряване

Етапите, през които се осъществява информационното осигуряване са събиране, контрол, корекции, консолидиране на данни и разпространението им в табличен или аналитичен вид.

Основните потоци на информацията са:

- Оперативна информация
- Годишна информация
- Информация от регистри

Оперативната информация е в периодика – ежедневна, седмична, месечна, тримесечна, шестмесечна и годишна и служи за бързи, оперативни действия на управляващите органи при възникнала необходимост за това.

През 2018 година е осигурена оперативна информация на национално и областно ниво и по основни признаци относно:

- Заразни заболявания – ежедневна, седмична, месечна и годишна информация
- Вирусен хепатит – месечна и годишна информация
- Вътреболнични инфекции – тримесечна и годишна информация
- Живородени, умрели и мъртвородени – тримесечна информация
- Умрели деца на възраст до 1 година – тримесечна информация
- Аборти в лечебните заведения – тримесечна информация
- Използваемост на леглата в стационарите – шестмесечна информация
- Инфаркт на миокарда по диагнози, възраст – тримесечна информация
- Мозъчен инсулт по диагнози, възраст и пол – тримесечна информация
- Профилактични имунизации и реимунизации – шестмесечна информация
- Заболявания, свързани с употребата на психоактивни вещества - тримесечна информация
- Перинатална детска смъртност - свидетелство за перинатална смърт - годишна информация
- Обработка на данни за размера на субсидията на лечебните заведения (Приложение) по Методиката на МЗ за субсидиране на лечебните заведения през 2018г. - тримесечна информация
- Отчетен разход на лекарства и брой пациенти, за всяко лечебно заведение (по Наредба № 34 на МЗ) – тримесечна информация
- Лекувани болни съгласно Постановление №17/2007 г. на МС – годишна информация

Годишна информация – Годишната информация е окончателна. Тя се предоставя за всички официални доклади, анализи, публикации и бази данни на национално ниво и в международен аспект.

Основните годишни статистически изследвания, извършени от дирекцията са включени в Националната статистическа програма 2018, Приета от Министерски съвет с Решение № 9 от 11.01.2018 г., Обн., ДВ, бр. 8 от 23.01.2018 г.

- Психиатрични заведения и структури
- Кожно-венерологични заведения и структури
- Онкологични заведения и структури
- Пневмофтизиатрични заведения и структури
- ЦСМП, отделения, центрове и филиали
- Лечебни заведения за болнична помощ
- Центрове за трансфузионна хематология
- Диализни структури
- Лечебни заведения за извънболнична помощ

С тези изследвания е получена информация за структурните звена, ресурсите (персонал, леглови фонд, медицинска техника и транспорт) и дейността на лечебните заведения на национално и областно ниво и по видове лечебни заведения

Чрез Националната статистическа програма са изпълнени и статистическите изследвания, свързани с:

- Регистрирани заболявания от кожно-венерологични заболявания
- Заразни заболявания
- Регистрирани заболявания от злокачествени новообразувания
- Регистрирани заболявания от активна туберкулоза и ХНБЗ
- Хоспитализации на деца от 0-17 години
- Хоспитализации на лица на възраст 18-64
- Хоспитализации на лица на възраст над 65 години
- Трайна неработоспособност – общо
- Вид и степен на увреждане при деца

С тези изследвания е получена информация за здравето състояние на населението - регистрираните и хоспитализирани случай по 407 позиции от МКБ – 10 ревизия – класове болести, нозологични групи и единици, по възрастови групи, по видове лечебни заведения, на национално и областно ниво.

Данните за лицата с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане са по диагнози, тежест и срок, на национално и областно ниво, за децата до 16 годишна възраст и населението над 16 г.

Изследванията дават информация и за дейността на всеки ТЕЛК.

Освен по Националната статистическа програма, през 2018 година са извършени и статистически изследвания свързани с:

- Дейност на стоматолозите
- Дейност на самостоятелната медико-техническа лаборатория по зъботехника
- Дейности, свързани с майчиното здравеопазване
- Дейности, свързани с детското здравеопазване
- Профилактични прегледи на деца и ученици
- Регистрирани заболявания на децата от 0-17 години
- Регистрирани заболявания на лица на възраст над 18 години
- Рентгенови изследвания и процедури
- Клинико-лабораторна дейност
- Икономическа информация за ЛЗ за разходите по бюджетни параграфи и по нозологии в лечебните заведения през 2017г.

Регистри

Към дирекция НЗДЕЗ се отнасят и администрират следните регистри:

- Регистър на лечебните заведения за извънболнична помощ

- Регистър на инвазивната кардиохирургия
- Регистър на ражданията
- Регистър на редките болести

Регистър на лечебните заведения за извънболнична помощ се актуализира веднъж в годината чрез данни от РЗИ за настъпилите промени на лечебните заведения за извънболнична помощ.

Дейностите по регистъра на инвазивната кардиохирургия, информационната система за ражданията и регистъра на редките болести, се свързват основно с тяхното поддържане, предоставяне на пароли за влизане в регистрите на различни нива, в зависимост от потребителите. По искане на Министерство на здравеопазването се изготвят справки по различни разрези и нива.

Съгласно Наредба 16, въз основа на данните в Националния регистър на пациентите с редки заболявания, веднъж годишно се изготвя и предоставя на министъра на здравеопазването доклад за редките заболявания в Република България.

Дейности по мерките, свързани с развитието на електронното здравеопазване

През 2018 г. експерт от дирекцията беше включен със заповед на министъра на здравеопазването като член на работна група по изработване на Национална здравно информационна система.

Национална стратегия за демографско развитие на Р България (2012 – 2030)

През 2018 г. експерти от дирекцията продължиха участието си по Националната стратегия за демографско развитие на Р България (2012 – 2030), представена от МТСП. Извършена беше актуализация на данните и представени становища по отчета на изпълнението на стратегията за съответния период. Съгласуван беше и планът за изпълнение на стратегията за следващата година.

Подготовка и провеждане на Национално съвещание по информационно осигуряване на здравеопазването с МЗ и РЗИ

В изпълнение на Наредба 1 от 27.02.2013г. за предоставяне на медико-статистическа информация и на информация за медицинската дейност на лечебните заведения на Министъра на здравеопазването, съгласно чл. 8 (2) НЦОЗА ежегодно провежда информационни съвещания с РЗИ по събирането и контрола на документацията, както и за промените в документалната система и изискванията при нейното попълване. Изготвя се отчет по изпълнението на информационното осигуряване през изминалия отчетен период, като се посочват пропуските и грешките по отчетността. Представят се новите елементи за следващата отчетна компания и се предоставят указания, свързани с промените и контрола на информацията.

2. Дейности по международни проекти и програми

През 2018 година, дирекцията предостави данни по международните ангажименти на страната относно здравето състояние на населението, медицински дейности и медицинска апаратура за:

- База данни Здравни индикатори „Здраве за всички” - СЗО
- Здравни индикатори по Въпросник на Евростат
- Здравни индикатори на УНИЦЕФ
- Експерт от дирекцията е участник в EGH1 (експертна група по здравна информация) на DGSANTE на ЕК

3. Експертна, консултативна, методична дейност

Целогодишно, експерти от дирекцията оказват консултативна и методологична помощ, свързана с нови програмни продукти, прилагане на нови нормативни документи, контрол и предоставяне на систематизирани писмени указания при отчетната кампания за лечебните заведения и РЗИ.

Участие в консултации по Работна група 22 „Здравеопазване“

Участие в дейността на ТК 80 на БИС.

4. Аналитична дейност

През 2018 година, на база извършените статистически изследвания и получените статистически данни, са изработени 9 аналитични справки с различна тематика:

- Инвалидност на лица над 16 години в Р България през 2018 г.
- Инвалидност при деца до 16 години през 2018 г.
- Дейност на ТЕЛК през 2018 г.
- Здравно-демографско състояние на населението през 2018 г.
- Детска смъртност по възрастови групи и причини през 2018 г.
- Хирургична дейност
- Педиатрична дейност
- Кардиологична дейност
- Психиатрична дейност

5. Информационни издания

Изключителен акцент от информационната дейност е разпространението на информацията за нуждите на различни потребители.

Изготвените в дирекция НЗДЕД издания се предоставят на Президентство, Народно събрание, Министерски съвет, Всички министерства, БНБ, НОИ, МВФ, Световна банка, Евростат, СЗО, Министерство на здравеопазването - ръководство, дирекции, пресцентър, Медицински университети, РЗИ, Синдикални организации, Националния статистически институт, НЗОК, Лечебни заведения и при поискване от други потребители - медии, научни дружества, национални консултанти, НПО, застрахователни дружества, докторанти и др.

През 2018 година, дирекция НЗДЕЗ подготви следните публикации:

- Здравеопазване 2018 - съвместно издание с НСИ – таблици и анализ
- Кратък статистически справочник “Здравеопазване” 2018 - на български език - таблици
- Кратък статистически справочник “Здравеопазване” 2018 - на английски език - таблици
- Изработени бяха и разпространени и още 6 специализирани бюлетини на хартиен и електронен носител с различна тематика:
- Леглови фонд и дейност на стационарите на лечебните заведения - динамика до 2017г. - Таблици и Графики
- Хоспитализирана заболеваемост в България – динамика до 2017 г. - Таблици и Графики
- Лица с призната трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане в България - динамика до 2017г. - Таблици и Графики
- Регистрирани заболявания и умирения от злокачествени новообразувания в България – динамика до 2017 г. - Таблици и Графики
- Смъртност по основни причини в Р България - динамика до 2017 г. - Таблици и Графики
- Икономически анализ на дейността на лечебните заведения за болнична помощ динамика до 2017 г. - Таблици и Графики

РЕЗЮМЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ИЗВЪРШЕНИ ПРЕЗ 2018 Г. ОТ ДИРЕКЦИЯ „КЛАСИФИКАЦИОННИ СИСТЕМИ, СТАНДАРТИ И ИНОВАЦИИ“ ПРИ НЦОЗА

През 2018 година изпълнените задачи в дирекция „Класификационни системи, стандарти и иновации“ /КССИ/ бяха съобразени с приетия в края на 2017 година план за дейността на дирекцията. Бяха разгледани 44 броя досиета за оценка на здравни технологии /ОЗТ/. Бяха организирани и проведени 12 заседания на Комисията по ОЗТ, като на тях бяха разгледани 62 проекта за доклади. По целесъобразност и в изпълнение на нормативни разпоредби в дирекцията се поддържат различни регистри /списъци/, за подпомагане на дейностите по ОЗТ.

През 2018 година беше поддържана актуалността на кодовете на диагнозите в МКБ-10. Освен това своевременно бяха актуализирани мапиращите таблици на АКМП към МКБ-9КМ с нови кодове. Ежедневно бе оказвана методическа помощ /посредством телефонни обаждания или чрез електронна поща/ на ЛЗБП, които изпращат медико-статистически и финансови отчети посредством „Специализирания софтуер за болници“. По искане на МТСП дирекцията направи анализ на превода на ICF класификацията на СЗО, както и на методиката за оценка на неработоспособността.

В административен план беше изготвен анализ от необходимостта от актуализация, преработване или създаване на нови вътрешни правила; бяха подготвени или преработени 8 вътрешни правилника.

Членове на дирекция КССИ взеха участие в работата на работни групи по въпросите на здравеопазването, свързани с председателството на България на ЕС в първата половина на 2018 година. Беше взето участие в работни групи на МЗ по избор на модел за здравна реформа и промяна на нормативната уредба на здравеопазването.

Беше взето участие в международни срещи на тематични мрежи, организирани от СЗО и други международни институции.

Бяха проведени 5 тематични курса от Програмата на курсовете за следдипломно и поддържащо обучение на висши медицински и немедицински кадри на НЦОЗА за 2018 година. Бяха четени лекции в МУ-Варна, УНСС-София и ЕУВИМ-Пловдив.

В дирекцията се подготвят 7 докторанти и 3 специализанти. Активно се участва в заседанията на научния съвет на НЦОЗА и в научни журита.

От името на служителите на дирекцията са издадени 17 научни публикации; служителите на дирекцията са участвали в работата на 23 научни форуми, кръгли маси и семинари.

I. ТЕМИ / ЗАДАЧИ ПО ПЛАНА НА НЦОЗА ПРЕЗ 2018 г.		
1. ПЛАНОВИ НАУЧНО-ПРИЛОЖНИ ТЕМИ		
ТЕМА	ИЗВЪРШЕНИ ДЕЙНОСТИ	ДИРЕКЦИЯ
1.1. Изготвяне на „Методично ръководство за здравна оценка при класификация на отпадъци“.	- Преглед на актуална литература по темата. - Планиране структурата на ръководството.	ДОЗЗР
1.2. Проучване на практиките за контрол на опасностите, свързани с риска за здравето във водни съоръжения за рекреация и спорт	- Преглед на специализирана научна литература, национални нормативни документи и международни препоръки. - Работа по подготовката на анкетна карта за набиране на информация.	ДОЗЗР
1.3. Хигиенна оценка на пясък от регламентирани плажове на Българското Черноморие	- Завършване на темата и редакция на отчетния доклад	ДОЗЗР ДАЛД
1.4. Оценка на риска от хормон зависими ракови заболявания при нощен труд	- Набиране на данни за заболяемостта от хормонзависими ракови заболявания (рак на гърдата при жени и рак на простатата при мъже) и здравните оплаквания при различни характеристики на сменните графици и продължителност на работа – обхванати 980 лица. - Оценка на промените в екскрецията на мелатонин при нощен труд – една група в дневна и нощна смяна (10 лица) – набран биологичен материал и извършени анализи. - Обработка на данни относно промени в денонощните ритми на мелатонина и кортизола при нощен труд и подготвяне на постер, представен на конгрес по трудова медицина, и публикация.	ДОЗЗР
1.5. Организационни характеристики –предиктори на възникването на бърнаут-синдром. Пилотно проучване.	- Литературно проучване - Разработване на анкетна карта, пилотно проучване – 150 попълнени индивидуални анкетни карти - Изнесен пленарен доклад - Набиране на данни и етапен статистически анализ. - Анализ на резултати от изследването на разпространението на бърнаут в лекарската професия с определяне на потенциалните етиологични стресови фактори с цел осигуряване на точни диагностични критерии за синдрома на изгаряне при здравните специалисти и очертаване на интегриращ подход за лечение и профилактика, представени на конгрес по	ДОЗЗР

	трудова медицина.	
1.6. Проучване на рискови фактори за наранявания с остри предмети и мерките за превенция на инфектиране с биологични агенти в болничната помощ	<ul style="list-style-type: none"> - Литературно проучване - Превод и адаптация на анкетна карта за проучване на рискови фактори за наранявания с остри предмети и мерките за превенция на инфектиране с биологични агенти в болничната помощ - Набиране на данни за наранявания с остри предмети и мерките за превенция на инфектиране с биологични агенти в болничната помощ – 1150 анкетни карти - Етапна обработка на данни и подготвяне на постер, представен на конгрес по трудова медицина. 	ДОЗЗР
1.7. Добри практики при употребата на биоциди	- Подготвена е статия относно свойствата на репелентите, съдържащи N,N-диетил-m-толуамид, и изискванията при тяхната употреба.	ДОЗЗР
1.8. Разработване на ръководства за организирано хранене на различни групи от населението		ДОЗЗР
1.8.1. Задача: Разработване на Сборник рецепти и ръководство за здравословно хранене на деца от 3 до 7 години	<ul style="list-style-type: none"> - Направен е доклад за приключване на работата по сборника на заседание на Научен колегиум на дирекцията (19.03.2018 г.), с включена рецензия - Сборникът е изпратен за одобрение в МЗ. Предстои публикуване. 	ДОЗЗР
1.8.2. Задача: Разработване на ръководство за хранене със сборник рецепти за деца до 3 години, предназначен за родители	- Адаптиране на съществуващи рецепти за хранене на кърмачета и деца от 1 до 3 години, предназначени за приготвяне в домашни условия.	ДОЗЗР
1.9. Актуализиране на Физиологичните норми за хранене на населението в България, 2005	- Наредба № 1 от 22 януари 2018г. за физиологичните норми за хранене на населението е публикувана в ДВ бр.11/2018 год.	ДОЗЗР ДПЗПБ
1.10. Специфична миграция на мономери от полимерни материали за контакт с храни, предлагани на българския пазар. Научна разработка за придобиване на образователна и научна степен „Доктор	<ul style="list-style-type: none"> - Извършено преработване на раздели: Литературен обзор, Законодателство, Материали и методи, Резултати и обсъждане на резултатите - Изследвана е СМ на бисфенол А от епоксидни покрития на консервни кутии и кенчета (общо 120 проби и 160 анализа). - Изследвани са меламинави съдове за СМ на меламин и формалдехид (общо 8 проби, от които по 40 анализа за меламин за формалдехид). - Установено е, че при голяма част от пробите нивата на СМ на мономерите бисфенол А и меламин са завишени в сравнение с нормативно установените стойности за тях. - Съдържанието на меламин е двукратно завишено спрямо нормата, особено за изделия внос от Китай. 	ДОЗЗР ДАЛД

	<ul style="list-style-type: none"> - Окончателно оформяне на разработения дисертационен труд по темата, с оглед представянето му за вътрешна защита. 	
<p>1.11. Проучване на генотипа (единични нуклеотидни полиморфизми в FADS1 гените) и липидния метаболизъм за модифициране на хранителния прием (финансиран от програмата на МУ Плевен за научно-изследователски проекти - № 3/2016)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Извършена статистическа обработка на данните при 150 лица. - Отчитане приключването на проекта в МУ-Плевен с публикация в чужбина, три участия в научни форуми (2 в чужбина) и финансов отчет. - Извършена е статистическа обработка на база данни за анкетни проучвания за хранителен прием и лабораторни изследвания на 123 доброволци, участващи в проучването. - Изготвени са литературен обзор, цел и задачи, материали и методи и резултати - части от дисертационния труд. - Статия (под печат) в сборник публикации „Науката за хранене“. 	<p>ДОЗЗР ДАЛД ДПЗПБ</p>
<p>1.12. Проучване на хранителния прием, физическата активност и FADS1 (rs174547 SNPs) генотипа при лица с метаболитен синдром (финансиран от програмата на МУ Плевен за научно-изследователски проекти - № 15/2017)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Подбрани са 100 доброволци за участие в проучването; подписано е информирано съгласие (одобрено с Решение на Комисията по Етика на НИД при МУ-Плевен, изх № 469 - КЕНИД/21.06.2017 г.); - Събрани са данни от медицинската документация на изследваните лица за липиден статус, ниво на кръвната захар и артериално налягане; - Чрез активно интервю са събрани данни от 24-часов хранителен прием (24 recall) в динамика и за обичайната честота на консумация на храни (FFQ); - Извършени са антропометрични измервания и бодиимпедансметрия; - Попълнени са анкети за оценка на физическата активност и фактори на риска от хронични заболявания; - Събран е биологичен материал - отривки от букална лигавица, с цел изолиране на ДНК; - Изолирана е ДНК от букална лигавица, с екстракционен кит Gene GET Genomic DNA Purification Kit© (Thermo Fisher Scientific); - Проведен е молекулярно-генетичен анализ на 100 проби ДНК от букална лигавица чрез полимеразна верижна реакция в реално време (система RealTime PCR ABI 7300) за определяне на полиморфни варианти на FADS1 гена (SNP rs174547); - Събраните данни са обработени с програма за статистическа обработка SPSS версия 20.00 - Заключителни дейности с оглед окончателен отчет пред МУ-Плевен. 	<p>ДОЗЗР ДАЛД ДПЗПБ</p>
<p>1.13. Проучване на наличието на цианотоксини във води и биомаса - аналитични и хигиенни проблеми</p>	<ul style="list-style-type: none"> - HPLC анализ на екстракти от 13 проби води за съдържание на микроцистини (от питейните язовири Искър и бент Кокаляне, Студена, Красава както и от водоемите за рекреация и воден спорт Пчелина, Бистрица, Расник); - Осъществени са две вземания на проби през летния и есенния сезон (общо 9 проби) 	<p>ДАЛД ДОЗЗР</p>

	<p>от питейните язовири Искър, Студена, както и от водоемите за рекреация и воден спорт Пчелина, Бистрица.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Пробите са анализирани за съдържание на общ азот и фосфор и са подготвени за анализ на цианотоксини. - Извършен е хидробиологичен анализ, с цел установяване качествения състав и количествените характеристики на хидробионтите, населяващи тези водоеми. - Лабораторен анализ на съдържанието на хлорофил А (9 проби вода от 5 повърхностни водни тела). 	
1.14. Аналитично проучване на съдържанието на живак в различни среди. Обобщаване, систематизиране и оценка на базата данни.	<ul style="list-style-type: none"> - Проучване, сравнение и оценка на съдържанието на живак в захар и подсладители; Представен е доклад с данни по темата и е подготвена публикация. - Обобщаване и оценка на лабораторни резултати за съдържание на живак в изделия от полимерни материали - изследвани 94 проби от четири групи полимерни материали: полистирен, полипропилен, полиетилен и поливинилхлорид. Представен е доклад с данни по темата и е издадена публикация. - Проучване и систематизиране на литературни данни за съдържание на живак в различни среди. 	ДАЛД
1.15. Проучване съдържанието на минерали и микроелементи в храни и хранителни добавки.	<ul style="list-style-type: none"> - Проучване съдържанието на минерали и микроелементи в български месни продукти; представен доклад с данни по темата и е подготвена публикация. - Проучване на съдържанието на минерали и микроелементи в семена и ядки на българския пазар; представен доклад с данни по темата и е издадена публикация. 	ДАЛД
1.16. Хигиенна физикохимична характеристика на изкуствени минерални влакна. Научна разработка за придобиване на образователна и научна степен „Доктор	<ul style="list-style-type: none"> - Валидиране на VIS-спектрофотометричен метод за определяне на общ SiO₂. - Определяне на общ SiO₂, CaO и MgO в 9 бр. изолационни материали; Статистическа обработка на резултатите. - Определяне на LWGMD на 11 бр. изолационни вати; Определяне на коефициентите на лъчепречупване на светлината на 5 бр. ИМВ; Микроскопски снимки на ИМВ – 20 бр. - Хигиенна оценка на праховата професионална експозиция при работа с изолационни материали от ИМВ – определен е характеристичния коефициент за експозиционни ефекти и степента на експозиционни ефекти на 21 професионални групи работници на 10 обекта; - Категоризиране на влакната в изследваните материали (11 вида ИМВ) в групите на вероятните канцерогени. - Получените резултати от разработката са представени на с доклади на 2 научни прояви. - Валидиране на: микроскопски метод за определяне на средногеометричен диаметър претеглен по дължина на ИМВ, ААС-методика за определяне на алкални и алкалоземни 	ДАЛД

	<p>оксиди в ИМВ, комплексометрични методики за определяне на алуминиев оксид и на алкалоземни оксиди в ИМВ.</p> <p>Дисертационният труд е защитен на 01октомври 2018 г.</p>	
1.17. Разработване на таблици за химичен състав на български хранителни продукти	<p>С цел натрупване на аналитични данни за състав на български хранителни продукти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - анализирани са 13 проби храни: продукти от житни култури; мляко и млечни продукти; месо и месни продукти за съдържание на минерали и микроелементи в храни (натрий, калий, калций, магнезий, фосфор, желязо, мед, манган, цинк). - анализирани са биволско кисело мляко, боза, краве сирене и 2 вида брашна за енергийна стойност и въглехидрати, витамини А, Е, В2, захари, влакнини, мазнини, влага, белтък, пепел, натриев хлорид и нишесте. 	ДАЛД
1.18. Нови данни и анализ на резултатите от UVA и UVB слънчева защита в козметични продукти за деца и възрастни	<p>Извършено е определяне на ултравиолетова защита на 30 бр. проби от различни по вид козметични продукти за деца и възрастни.</p> <p>Установено е, че само в една от тях няма осигурена защита. Всички останали проби показват висока защита SPF 50, съгласно Наредба № 14/2014.</p>	ДАЛД
1.19. Проучване за миграция от материали и предмети от пластмаса, предназначени за дългосрочно съхранение на храни при стайна и пониска температура – опаковки на кисело мляко	<ul style="list-style-type: none"> - Обработени и анализирани са общо 16 бр. проби от кофички за кисело мляко от полистирен PS, полипропилен PP и полилактат PLA за специфична миграция на стирен, фталати и други мигриращи вещества. - Приложени са различни алтернативни методи за изпитване на миграция чрез ускорена екстракция в 95% етанол и в изо-октан, съгласно БДС EN 1186-15. - Посредством GC-MS в миграционните екстракти са идентифицирани от 6 до 15 бр. вещества в различните проби, от които 6 бр. са включени в Списъка на Съюза на разрешените вещества. - Определени са количествено следните субстанции в миграционните разтвори: мономер стирен, диизопропилнафтален DIPN, фталати (DBP, DEHP) и антиоксидант Irganox 1076 в кофички от PS и PP. (определеното съдържание на стирен, DBP, DEHP и Irganox 1076 е под ГСМ, съгласно Регламент 10/2011) - Извършена е идентификация на мигриращи вещества от кофички PLA (изомери на млечна киселина и нейни димери) 	ДАЛД
1.20. Проучване на индикаторни, патогенни и условно-патогенни микроорганизми в храни, различни видове проби води, козметични средства и утайки	<p>Извършени са микробиологични изследвания на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 20 проби води, в това число питейни, бутилирани, от сондажи. - 2 проби от празни бутилки и капачки, използвани при бутилирането на минерална вода - 7 проби козметични продукти - 34 проби утайки от ПСОВ, 6 проби почвен подобрител и 4 проби почви, 1 проба биоотпадък 	ДАЛД

	<ul style="list-style-type: none"> - 193 проби храни, в това число смивове и отривки от контактни повърхности в помещения за производство на храни - 4 проби въздух – в частно жилище и в производствена среда - Изяснени са източниците на бактериална контаминация на нестандартните проби, направени са препоръки за тяхното отстраняване с оглед недопускане неблагоприятно въздействие върху здравето на потребителите.. 	
1.21. Проучване на природния биотоп на <i>Enterobacter sakazakii</i> и разпространението му в околната среда. Пътища на контаминиране на суровини за детски сухи храни на зърнена основа	За 2018г. по новия БДС EN ISO 22964 : 2017 са изследвани: 18 проби брашна и млечни продукти – изолирани са 4 суспектни щама 24 проби утайки от ПСОВ - без положителни находки.	ДАЛД
1.22. Оценка на безопасността на биотоксини от природни източници, чрез прилагане на <i>in vitro</i> методи – Научна разработка за придобиване на образователна и научна степен „Доктор	<ul style="list-style-type: none"> - Обработени са 10 проби води от язовири в България, изолирана е ДНК и пробите са подготвени за полимеразна верижна реакция в реално време. - Изготвена обзорна статия. - Апробиране на <i>in vitro</i> метод на клетъчни култури за оценка на невротоксичност на анатоксин - Разработва се модел за протекция с изолати при експозиция с цианотоксини от <i>Astragalus Glycyphyllos</i> и <i>Astragalus Glycyphylloides</i>. - Изготвена и публикувана обзорна статия, участие в научна конференция с постер, защитена дипломна работа по темата. 	ДАЛД ФФ МУ София
1.23. Проучване на процесите на възприемане на риска от въздействие на електромагнитни полета върху населението. Комуникация и управление на риска. Научна разработка за придобиване на образователна и научна степен „Доктор	<ul style="list-style-type: none"> - Разкрита процедура за разработване на докторантура на самостоятелна подготовка. - Работа по актуализиране на Националната програма за комуникация на риска с населението по проблемите на защитата от електромагнитни полета (ЕМП). - Събиране и актуализиране на информация за заинтересованите лица по проблема на защитата от ЕМП. 	ДАЛД
1.24. Биомаркери за индивидуална чувствителност при професионална експозиция на олово Научна разработка за придобиване на образователна и научна степен „Доктор	<ul style="list-style-type: none"> - разработен дизайн на пилотно проучване, който обхваща 32 лица с цел оптимизиране и верифициране на методиката, по която ще се разработва научния труд; - проучване на вариантите за най-достъпен, прецизен и удачен за целите на проучването метод за екстракция на човешка ДНК; - Подготвена и публикувана статия на тема “Полиморфизъм на ALAD гена при българска популация, експонирана на олово”. 	ДАЛД

	- Представен постер на Първи конгрес по трудова медицина.	
1.25. Политики, стратегии и добри практики за повишаване на физическата активност на населението	- Проучване на политиките, стратегиите и добрите практики в света, насочени към повишаване на физическата активност сред населението и възможностите за прилагането им в България.	ДПЗПБ
1.26. Политики, стратегии и добри практики за ограничаване злоупотребата с алкохол сред населението	- Проучване на политиките и стратегиите, насочени към ограничаване на злоупотребата с алкохол в света и възможностите за прилагането им в България.	ДПЗПБ
1.27. Политики, стратегии и добри практики за ограничаване тютюнопушенето сред населението	- Проучване на политиките и стратегиите, насочени към ограничаване на тютюнопушенето в света и възможностите за прилагането им в България. - Анализ на данните и изготвяне на доклад	ДПЗПБ
1.28. ЕПИБУЛ 2 - Второ национално представително епидемиологично представително проучване на чести психични разстройства. Провеждане на изследователски срезове на събраните данни	- Да се измери болестността и тежестта на честите психични разстройства; - Да се оцени обращаемостта към службите и ползването на медикаменти за терапия на тези разстройства; - Да се проучи скритата болестност и препятствията, пречещи за ползване на психично здравни услуги в България; - Връзка между доходи и психични заболявания и обслужване	ДПЗПБ
1.29. Неблагоприятни преживявания в детството и рисковото за здравето поведение в зряла възраст Научна разработка за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“	Дисертационният труд е защитен на 25 април 2018 г.	ДПЗПБ
1.30. Измерване на ефикасността на дейностите по ПДПЗ, за превенция на суицидните опити в Р България в колаборация с Норвежкия институт по обществено здраве (ПДП 3 „Подобрени услуги за психичното здраве“).	- Анализ на резултатите от предефиниран проект (ПДПЗ), финансиран от Норвежкия финансов механизъм. - Колаборация и обмяна на информация с представители на НИОЗ и Харвардския университет, съответно по Дейност 3 и Дейност 5 от проекта. - Подготовка на статия за резултати от проекта.	ДПЗПБ
1.31. Провеждане на проучване на ефективността и качеството на услугата „Център за майчино и	- Изготвяне на методика за провеждане на проучването на базата на данни от предварителен анализ за предоставяне на услугата в област Шумен и Сливен. - Участие в Консултативен съвет към УНИЦЕФ за изготвяне на методология на	ДПЗПБ

детско здраве” за патронажни грижи за деца до 3-годишна възраст	проучването на ефективността на ЦМДЗ за патронажни грижи. - Консултиране на изготвянето на анализа, изготвяне на препоръки за регламентирането и разпространението на услугата.	
1.32. Деинституционализация на децата, отглеждани в ДМСГД	- Разработен е инструментариум за проучване на готовността на ДМСГД за деинституционализация на децата - Разработена е програма и учебни материали за повишаване квалификацията на специалисти от ДМСГД и центрове за алтернативни услуги по въпросите на деинституционализацията в ранно детство и за провеждане на обучение на персонала от ДМСГД с цел мотивиране, подготовка и участие в процеса на деинституционализация на ДМСГД - Проведено е обучение на персонала от два ДМСГД в страната	ДПЗПБ
1.33. Състояние на здравното обслужване на учениците в софийските училища.	- Изготвяне на препоръки за повишаване ефективността на здравното обслужване на учениците в училищата - Изготвяне на крайния отчет.	ДПЗПБ
1.34. Анализ на предоставяните разрешени, по Глава шеста от Закона за здравето, неконвенционални медицински услуги в България	- Събиране, обработка и анализ на информация - Регистрираните медицински специалисти в РЗИ до м. юни 2018г. са 410 лица от 23 РЗИ-та в страната, като до публичните регистри на 2 РЗИ /Благоевград и Ямбол/ няма достъп.	ДПЗПБ
1.35. Анализ на предоставяните неразрешени, по Глава шеста от Закона за здравето, неконвенционални медицински услуги в България	- Събиране, обработка и анализ на информация. - По данни на интернет в страната продължават да се упражняват над 30 неразрешени от Закона за здравето неконвенционални методи – както от медицински специалисти, така и от лица, които нямат право да упражняват никакви неконвенционални методи, въпреки санкциите, предвидени в Закона за здравето.	ДПЗПБ
1.36. Проучване на хомеопатична медицинска помощ, оказвана у нас по Глава шеста от Закона за здравето, от обучени по прилагане на метода лекари-хомеопати и дентални лекари – хомеопати	- Събраните въпросници от анонимните анкети с лекари-хомеопати и техни пациенти са статистически обработени. В момента се извършва графичен анализ на резултатите от проучването с лекари- и дентални лекари – хомеопати и с техни пациенти..	ДПЗПБ
1.37. Сравнителен анализ на българското с европейското законодателство в областта на неконвенционалната медицина	- Събиране, обработка и анализ на информация. - Все още всяка страна решава кои неконвенционални методи да интегрира в националната си здравна система. Липсва Европейска директива, която да изисква задължителни неконвенционални методи, които да се включат за законово упражняване. Липсват изменения в законодателствата на отделните страни, публикувани от СЗО, както и в нашето законодателство	ДПЗПБ

1.38. Човешките ресурси в областта на неконвенционалното здравеопазване в България	<ul style="list-style-type: none"> - Събиране, обработка и анализ на информация - От регистрираните в РЗИ медицински специалисти до м. Юни 2018г. в 23 РЗИ-та в страната/в две РЗИ няма онлайн достъп до публичните регистри/ – 244 са „доктори“, 173 – са медицински специалисти – бакалаври по професионално направление „Здравни грижи“. Наблюдава се в сравнение с 2017г, тенденция за увеличаване на лекарите с 2-ма човека и - увеличаване на другите медицински специалисти с 35-ма човека. 	ДПЗПБ
1.39. Мястото на България в международното проучване на общественото мнение относно загрижеността на населението за измененията на климата и въздействието им върху човешкото здраве	<ul style="list-style-type: none"> - Събиране, обработка и анализ на информация. - Проведени са анкети със 120 души, предимно здравни специалисти от НЦОЗА и преподаватели и студенти от МУ, гр. София. - Данните от анкетите се класифицират според пол, възраст и материален статус на изследваните; - Сравнителен анализ на резултатите на отделните групи интервюирани; - Подготовка на публикация. 	ДПЗПБ
1.40. Климатични промени, потенциална и фактическа ендемичност на паразитните болести	<ul style="list-style-type: none"> - Проучване на литературата по темата. - Провеждане на изследователски срезове на събраните данни. - Подготовка на публикация по темата. 	ДПЗПБ
1.41. Климатичните промени и хроничните неинфекциозни болести	<ul style="list-style-type: none"> - Проучване на литературата по темата. 	ДПЗПБ
1.42. Електронната рецепта – анализ на възможностите за въвеждането ѝ в България Научна разработка за придобиване на образователна и научна степен „Доктор”	Разработка на отделни глави от дисертацията и подготовка на публикации	ДПЗПБ
1.43. Ролята на комуникационните канали в процеса на здравната комуникация. Научна разработка за придобиване на образователна и научна степен „Доктор”	Дисертационният труд е защитен на 30 април 2018 г.	ДПЗПБ
1.44. Концептуална рамка и модел за организация и управление на качеството в лечебно заведение УМБАЛ „Св. Иван Рилски” ЕАД, София по ISO 9001:2008	Дисертационният труд е защитен на 4 юни 2018 г.	ДПЗПБ

Научна разработка за придобиване на образователна и научна степен „Доктор”		
1.45. Човешките ресурси в здравеопазването – състояние и насоки за развитие	<ul style="list-style-type: none"> - Събират се данни и се анализират публикувани материали, касаещи системата на планиране в България. - Извършва се анализ на други проведени проучвания до момента у нас и в чужбина. - Обсъжда се методиката на проучването и статистическа обработка за да се обхванат проблеми в планирането, образованието, специализацията и емиграцията на медицински специалисти. Основната цел е да се направи опит да се отговори на остриите проблеми по този проблем -какво точно да се промени във всяка област; как да нарасне броят на медицинските кадри, които липсват в дадени специалности, с какви стимули да се задържи темпа на емиграция, преодоляване на регионални диспропорции. - Реализирани са: една презентация по темата в национална конференция и в предпечат са три доклада. - Подготовка на нови публикации в резултат на обработените данни. 	ДПЗПБ
2. ДЕЙНОСТИ ПО НАЦИОНАЛНИ ПРОГРАМИ И ПЛАНОВЕ		
ТЕМА	ИЗВЪРШЕНИ ДЕЙНОСТИ	ДИРЕКЦИЯ
2.1. Националната програма за безопасност и здраве при работа		
2.2.1. <i>Провеждане на дейности за информация, обучение и разпространение на примери за добра практика по осигуряване на безопасност и здраве при работа (НПБЗР- мярка 22)</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Изготвяне на информация за запознаване на представители на работещите и работодателите с риска за безопасността и здравето при нощен труд; - Редактиране на публикации относно професионалния травматизъм при работещите в сектор селско стопанство и добри практики за превенция; - Изготвяне на доклад относно риска за здравето при експозиция на опасни вещества на работното място за Националната конференция „Здравословните работни места управляват опасните вещества“ (23.10.2018г., София), с обобщени данни от дискусиата от семинара за специалисти „Опасните вещества на работното място и здравето на работещите“ , организиран от Центъра за сътрудничество със СЗО при НЦОЗА на 27.09.2018г., относно предизвикателствата и възможните решения за подобряване превенцията на риска за здравето на работещите у нас; - Изготвяне на доклади относно здравните ефекти на продължителна шумова експозиция, артериално налягане и негативен афект; стрес, сън и здраве – фактори за трудово постижение и безопасност; интеграция на различните елементи на промоция на 	ДОЗЗР

	здравето на работното място, представени на национални конференции.	
2.2.2. Осигуряване на здравно наблюдение в сектор "Здравеопазване" (НПБЗР-мярка 31)	<ul style="list-style-type: none"> - Организиране и провеждане на анкетно проучване и набиране на данни за рисковите фактори за здравето, психосоматични оплаквания и умора при основни професионални групи в здравеопазването (обхванати 800 лица); - Набиране на данни и оценка на работоспособността при основни професионални групи в здравеопазването (обхванати 800 лица); - Подготвяне и въвеждане на данни за статистическа обработка (800 лица); - Анализ на трудова дейност на основни професионални групи в здравеопазването; - Статистическа обработка на данни относно влиянието на сменни режими на работа и извънредни работни часове върху съня и умората на лекари и медицински сестри и изготвяне на две публикации, публикувани в чужди издания; - Анализ на данни и подготвяне на постер относно мускулно-скелетни оплаквания при хирургични сестри, представен на конгрес по трудова медицина. 	ДОЗЗР
2.3. Национална програма за превенция на хроничните незаразни болести (ХНБ) 2014-2020 г.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Актуализация на Националната програма за превенция на ХНБ 2014-2020 г. 2. Създаване на система за отчитане, обратна връзка и контрол по изпълнението на дейностите по програмата на централно и областно ниво. 3. Изготвяне на отчет за дейността по програмата през 2017 г. 4. Провеждане на обучителни курсове сред медицински и немедицински специалисти, насочени към промоцията на здраве и превенцията на ХНБ. 5. Разработване на „Ръководство за добра практика на медицинските специалисти за ограничаване на злоупотребата с алкохол сред населението“. 6. Разработване на методично ръководство за провеждане на здравни комуникационни кампании, предназначено за специалистите от РЗИ. 7. Участие в насочени образователни мероприятия (радио и телевизионни предавания, публикации, пресконференции, информационни кампании и др. инициативи) за повишаване на знанията и мотивацията на населението от различни възрастови групи за здравословен начин на живот. 8. Отбелязване на Световни здравни дни от календара на СЗО - публикации на информационни материали на сайта на Центъра. 9. Участие в проекти и инициативи на други институции и организации, насочени към промоцията на здраве и профилактиката на ХНБ. 10. Статистическа обработка на данни - селектиране на типове пушачи, разпределения по пол и възраст. 11. Дескриптивна статистика за консумацията на групи храни (в гр./ден) и Енергиен% от групи храни за лица над 80 г. по пол. 	ДОЗЗР ДПЗПБ

	<p>12. Проучване приема на натрий сред населението в България на възраст 15-75 години чрез определяне екскрецията на натрий в урината:</p> <p>14. Разработени и публикувани са актуализирани Физиологичните норми за хранене на населението в България, публикувани ДВ бр.11/2018 год.</p> <p>15. Подготвена и изпратена за съгласуване в МЗ е актуализирана Наредба №6 за здравословно хранене на деца от 3 до 7 години.</p> <p>16. Подготвен и изпратен за съгласуване в МЗ Сборник рецепти и ръководство за здравословно хранене на деца от 3 до 7 години.</p> <p>17. Участие в обучителен семинар с педагози, училищни психолози и медицински специалисти към детските и учебни заведения тема: «Здравословно хранене на деца и ученици в организирани детски колективи», организиран от РЗИ-Софийска област.</p> <p>18. Организиране и провеждане на Национална среща с регионалните и национални координатори на програмата за оценка на развитието ѝ през 2017 г.</p> <p>19. Участие в информационна кампания, насочена към ограничаване на тютюнопушенето, съвместно със Столична РЗИ.</p> <p>20. Участие в информационна кампания, насочена към повишаване на физическата активност на населението, съвместно с РЗИ-Софийска област.</p> <p>21. Организиране на образователен семинар „Изграждане на капацитет и повишаване на компетентността на доброволни консултанти по кърмене към НАПК за консултиране и подкрепа в сферата на кърменето“.</p> <p>22. Участие в обучителен семинар с медицински специалисти, насочен към превенцията на тютюнопушенето и злоупотребата на алкохол, съвместно с РЗИ-Сливен.</p> <p>23. Разработване на здравнообразователни материали: <i>Дипляни:</i> „Рискове за здравето при употреба на наргиле“; „Превенция на артериалната хипертония и факторите, които я обуславят“; „Дислипидемиите - фактор на риска за възникване на ССЗ“; <i>Флаери:</i> „Пирамида на физическата активност“; „Не шофирай след употреба на алкохол“. <i>Лифлети:</i> „Солта - ползи и вреди за здравето“; „Йодираната сол – превенция на заболяванията на щитовидната жлеза“, „Практически съвети за здравословно хранене на населението след 18 години в България“</p> <p>24. Подготвени презентации, предоставени на МЗ и РЗИ: „Препоръки за здравословно хранене при възрастно население, бременни и кърмещи жени в България“; „Съвременни препоръки за здравословно хранене на кърмачета и деца до 7 години“; „Препоръки за здравословно хранене на ученици“; „Връзка между среднодневния прием на натрий, ИТМ и артериално налягане при проучване за приема на натрий сред населението в България на</p>	
--	--	--

	<p>възраст 15-65+ години чрез определяне на екскрецията на натрий в урината“; „Политики, стратегии и добри практики за повишаване на физическата активност на населението“; „Политики, стратегии и добри практики за ограничаване злоупотребата с алкохол сред населението“; „Политики, стратегии и добри практики за ограничаване на тютюнопушенето сред населението“.</p> <p>25. Разработени и отпечатани са 5 Брошури: „Вредата от пушенето на наргиле и цигари и злоупотребата с алкохол – за деца от 12 годишна възраст“; “Провеждане на скрининговите прегледи и изследвания по модела на проекта „Спри и се прегледай“; „Препоръки за здравословно хранене на населението в България на възраст от 18-65+ и повишаване на физическата активност“; „Здравословно хранене на деца до 6-годишна възраст“, „Употребата на солта и значението на йодираната сол за превенция на заболяванията на щитовидната жлеза“</p> <p>26. Разработени са 3 клипа, насочени към факторите на риска за здравето: „Вредата от пушенето на наргиле – за деца от 12 годишна възраст“; „Провеждане на скрининговите прегледи и изследвания по модела на проекта „Спри и се прегледай“; “Употребата на солта и значението на йодираната сол за превенция на заболяванията на щитовидната жлеза“</p> <p>27. Изготвяне и предоставяне на текуща информация, относно дейности по програмата, предназначена за МЗ.</p> <p>28. Участие в заседания на УС на НППХНБ.</p>	
<p>2.4. Национална програма за превенция на самоубийствата в Република България 2013-2018г., приета през месец август 2013г.</p>	<p>- Събиране и дигитализиране на хартиените носители на актуална информация постъпила от 28 РЗИ.</p> <p>- Оценка и актуализация на досегашните дейности по суицидопрофилактика в България и приоритизиране на предстоящите задачи.</p> <p>Заложените дейности в програмата не се изпълняват поради липса на финансиране от МЗ. Част от дейностите са осъществени чрез проект ПДПЗ „Подобрени услуги за психично здраве“.</p>	<p>ДПЗПБ</p>
<p>2.5. Национална програма за закрила на детето</p>	<p>- Изготвяне на отчет на дейностите по НПЗД 2017 г., с водещ изпълнител НЦОЗА</p> <p>- Участие в изготвяне на доклад за изпълнение на НПЗД 2017 г.</p> <p>- Участие в изработване на НПЗД - 2018 г.</p> <p>- Изготвяне на междинен отчет за изпълнение на НПЗД- 2018 г. от НЦОЗА;</p> <p>-Изготвяне на информация за изпълнението на Националната програма за закрила на детето за 2018 г. от НЦОЗА, необходима за изготвянето на Доклад по изпълнението на НПЗД за 2018г., в отговор на писмо с изх. № 04-00-14-74/21.12.2018г. и вх. № 5136/21.12.2018 г от Председателя на ДАЗД</p> <p>- Участие в изготвяне на проект на НПЗД 2019 г.</p>	<p>ДОЗЗР ДПЗПБ</p>

2.5.1. Подобряване на политиките за ранно детско развитие	- Участие в работна група за разработване на концепция за Стратегия за ранно детско развитие	ДПЗПБ
2.5.2. Превенция на риска за здравето и развитието при деца в ситуация на развод и раздяла на родителите чрез консултиране на родители и планиране на адекватни мерки	- Проведени са 36 консултации на родители, деца и НПО в областта и 1 работна среща за обсъждане на предложения на нормативни промени за превенция на риска за здравето и развитието при деца в ситуация на развод и раздяла на родителите	ДПЗПБ
2.5.3. Повишаване квалификацията на специалистите в детските ясли и училищното и детско здравеопазване по въпросите на детско развитие и за консултиране на техните семейства	- Разработени са 3 бр. обучителни програми и учебни материали за повишаване квалификацията на медицински сестри и педагози от детски ясли, ОПЛ и педиатри от извънболничната медицинска помощ по въпросите на ранното детско развитие и за консултиране на семейства на деца в ранна възраст - Проведено е обучение на педагози от 2 СДЯ гр. София	ДПЗПБ
2.5.4. Консултиране на родители и специалисти от системата на здравеопазване по проблеми, свързани със здравето и развитието в детска възраст, с акцент на ранното детство	Проведени са 14 бр. консултации на деца, родители и специалисти от системата на здравеопазване по проблеми на развитието и поведението с акцент ранно детство и нарушения на развитието.	ДПЗПБ
2.5.5. Оценка на потребностите на медицинските специалисти в училищните здравни кабинети от повишаване познанията в областта на промоция на здравето и превенция на водещи поведенчески рискови фактори в училищна възраст	- Изготвен е анализ на проблема по литературни данни и вариант на методика за провеждане на проучване за оценка на потребностите на медицинските специалисти в училищните здравни кабинети от повишаване познанията в областта на промоция на здравето и превенция на водещи поведенчески рискови фактори в училищна възраст - Изготвен е здравно-образователен материал (презентация) по проблема за превенция на зависимостите в училищна възраст и е проведено обучение с дискусия по проблема в ОУ „Н. Ръорих”, гр. София с ученици на възраст 14-18 години - Проведено обучение за всички медицински специалисти от детски заведения и училища в област Смолян на тема „Проблеми на употребата на алкохол в детско-юношеска възраст. Дейности на медицинския специалист в училище и детската градина за превенция на употребата и злоупотребата с алкохол”.	ДПЗПБ
2.5.6. Осигуряване на превантивни мерки срещу рисковото сексуално поведение, ранна бременност и употребата на психо активни вещества	Предоставена е информация за реализираните дейности по НПЗД за 2018 г. и изготвени предложения за оперативни цели в сферата на сексуалното и репродуктивно здраве за НПЗД - 2019	ДПЗПБ

2.6. Национална програма за подобряване на майчиното и детското здраве 2014-2020	- Изготвяне на работен план и прогнозен бюджет за изпълнение на дейности по НППМДЗ за 2018 г.	ДПЗПБ
2.6.1. <i>Повишаване квалификацията на специалисти от детски и здравни заведения по въпросите на ранното детско развитие и промоция на здраве в ранно детство</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Проведено е обучение на педагози от детски ясли по въпросите на ранното детско развитие и комплексна промоция на здраве в ранно детство - Разработена е програма и учебни материали за повишаване квалификацията на специалисти от извънболничната помощ (ОПЛ, педиатри) по въпросите на ранното детско развитие, оценка, проследяване и ранно откриване на проблеми и нарушения в развитието при деца от раждането до 3-годишна възраст. Информацията е разпространена от НСПСИБМП, на сайта на организацията. - Изготвен е методичен учебен материал в помощ на провеждане на диагностиката на развитието на деца на възраст 1 месец - 3 години от специалистите в извънболничната помощ и разпространен със съдействието на НСПСИБМП, обхванати 28 педиатри от извънболничната помощ. . 	ДПЗПБ
2.6.2. <i>Разработване и разпространяване на здравно-образователни материали в помощ на скрининга на аутизма в ранно детство в извънболничната медицинска помощ</i>	<ul style="list-style-type: none"> - С цел повишаване информираността на здравните специалисти по проблемите на аутизма са популяризирани резултатите от проведено проучване на потребностите на децата с аутизъм и техните семейства сред педиатри и ОПЛ от извънболничната помощ - Проведени са 5 броя супервизии, 17 консултации и оказана методична помощ на педиатри от извънболничната помощ, преминали обучение в отдел „Детско и младежко здраве” по прилагането на метод за бърз скрининг на аутизма. 	ДПЗПБ
2.7. Национална програма за превенция на насилието и злоупотребата с деца (2017-2020). План за действие за периода 2017-2018 г.		ДПЗПБ
2.7.1. <i>Превенция на риска от психично насилие/„синдром на родителско отчуждаване”, при деца в ситуация на конфликт при развод и раздяла на родителите</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Проведени са 5 работни срещи - 7 консултации на родители, НПО и деца в риск от „синдром на родителско отчуждаване” и проследяване на случай - Препоръчани са мерки за превенция на риска от психично насилие и за преодоляване на негативното отражение върху здравето и психичното развитие на децата в ситуация на конфликт при развод и раздяла на родителите 	ДПЗПБ
2.8. Национална програма „Превенция и контрол на ХИВ/СПИН и ППИ” 2016-2020	<p>Основните дейности на Програмата са свързани с реализация на национални кампании и в тази връзка през отчетния период:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Участие в организацията на Втори етап на Националната АНТИСПИН кампания и участие в Международната кампания във връзка с 14 февруари – Ден на влюбените. Бяха 	ДПЗПБ

	<p>раздадени презервативи и информационни материали по време на събитие в "А Hub".</p> <p>- Участие в организацията на Трети етап на Националната АНТИСПИН Кампания във връзка с 21 май - Ден за съпричастност със засегнатите от ХИВ И СПИН. Софийският младежки клуб на обучители на връстници организира концерт с участието на млади изпълнители на лятната сцена в Борисовата градина. По време на събитието бяха раздавани презервативи и информационни материали на присъстващите и минавачите.</p> <p>- Участие в организацията на Първи етап на националната АНИТСПИН кампания 2018-2019 във връзка с 1 декември (Световен ден за борба със СПИН). Софийският младежки клуб на обучители на връстници организира благотворителен концерт с участието на млади изпълнители и със специалното участие на Прея. Концертът се проведе на 1 декември от 19.30 ч. в Културен дом „Искър“. По време на събитието се проведе викторина с награди, бяха раздавани презервативи и информационни материали.</p>	
2.9. Дейности по Националната статистическа програма		
2.9.1. Лечебни заведения за извънболнична помощ – ф.з. 365	- Събиране, контрол, корекции, изготвяне на информационни справки в табличен и аналитичен вид, предоставяне на данни	ДНЗДЕЗ
2.9.2. Лечебни заведения за болнична помощ – ф.з. 365-Б	- Събиране, контрол, корекции, изготвяне на информационни справки в табличен и аналитичен вид, изготвяне на публикации и бюлетини, предоставяне на данни на национални организации и за международни организации (Евростат, СЗО, Уницеф и др.), сайт на НЦОЗА	ДНЗДЕЗ
2.9.3. Психиатрични структури – ф.з. 366 2.9.4. Кожно-венерологични структури – ф.з. 367 2.9.5. ЦСМП – ф.з. 369 2.9.6. Онкологични структури – ф.з. 370 2.9.7. Пневмофтизиатрични структури – ф.з. 372 2.9.8. Центрове за трансфузионна хематология – ф.з. 380 2.9.9. Диализни структури – ф.з. 387 2.9.10. Регистрирани заболявания от активна туберкулоза и ХНБЗ	- Събиране, контрол, корекции, изготвяне на информационни справки в табличен и аналитичен вид, изготвяне на публикации и бюлетини, предоставяне на данни	ДНЗДЕЗ

2.9.11. Регистрирани заболявания от кожно-венерологични заболявания 2.9.12. Регистрирани заболявания от злокачествени новообразувания		
2.9.13. Заразни заболявания	- Получаване в електронен макет, обработка, съставяне на таблици в Excel, по признаци: Диагнози; Категории (пол, възрастови групи и др.); Област; Предоставяне на данни за национални организации и международни организации	ДНЗДЕЗ
2.9.14. Хоспитализации на деца от 0-17 години 2.9.15. Хоспитализации на лица на възраст 18-64 години 2.9.16. Хоспитализации на лица на възраст над 65 години	- Събиране, контрол, корекции, изготвяне на информационни справки в табличен и аналитичен вид, изготвяне на публикации и бюлетини, предоставяне на данни за национални и за международни организации, сайт на НЦОЗА	ДНЗДЕЗ
2.9.17. Трайна неработоспособност за страната 2.9.18. Детска инвалидност	- Получаване и пренасяне на магнитен носител на полицеви документи. (Експертно решение на ТЕЛК/НЕЛК); Обработка, съставяне на таблици по признаци: Диагнози; пол; възраст; степен; области. Изготвяне на публикации и бюлетини, предоставяне на данни за национални организации и за международни организации	ДНЗДЕЗ
2.10. Национална стратегия за демографско развитие на Р България (2012-2030)	- Работни срещи. Актуализация на данни. Участие в подготовката на Отчета за изпълнение на стратегията на определен етап и утвърждаване на последващи действия за изпълнение.	ДНЗДЕЗ
3. ИНФОРМАЦИОННА И АНАЛИТИЧНА ДЕЙНОСТ		
ТЕМА	ИЗВЪРШЕНИ ДЕЙНОСТИ	ДИРЕКЦИЯ
3.1. Информационна дейност		
3.1.1. Предварителни данни от информационни дейности		
Живородени, умрели и мъртвородени Умрели деца на възраст до 1 година Умрели деца на възраст от 1 до 17 години Аборти в лечебните заведения Използваемост на леглата в стационарите Инфаркт на миокарда по диагнози,	- Получаване в ел. макет, контрол, корекции, изготвяне на информационни справки в табличен вид, предоставяне за сайта на НЦОЗА	ДНЗДЕЗ

възраст и пол Мозъчен инсулт по диагнози, възраст и пол Профилактични имунизации и реимунизации Заболявания, свързани с употребата на психоактивни вещества Перинатална детска смъртност – свидетелство за перинатална смърт		
Отчетен разход на лекарства и брой пациенти, за всяко лечебно заведение (по Наредба №34/2005 на МЗ)	- Получаване на отчетните форми от лечебните заведения. Изготвяне на обобщена таблица за ХНБ и ТБК.	ДНЗДЕЗ
Лекувани болни съгласно Постановление №17/2007 г. на МС	- Получаване на данните от РЗИ. Изготвяне на обобщени таблици.	ДНЗДЕЗ
Информационна система „Регистър на лечебните заведения за извънболнична помощ“	- Получаване, контролиране и обобщаване на данни от лечебните заведения. Направени справки по различни разрези	ДНЗДЕЗ
Информационна система „Заразни заболявания“	- Получаване в електронен макет, обработка, съставяне на таблици в Excel, съгласуване и предоставяне на потребителите на информационния продукт в табличен вид по признаци: Диагнози; Категории (пол, възрастови групи и др.); Области	ДНЗДЕЗ
Информационна система „Болести предавани по полов път“	- Получаване в електронен макет, обработка, съставяне на таблици в Excel, съгласуване и предоставяне на потребителите на информационния продукт в табличен вид по признаци: Диагнози; Категории; Области	ДНЗДЕЗ
Информационна система „Вирусен хепатит“	- Получаване в електронен макет ежемесечно Excel - форми, обработка, съставяне на таблици в Excel, съгласуване и предоставяне на потребителите на информационния продукт в табличен вид по признаци: Диагнози; Категории; Области	ДНЗДЕЗ
Информационна система „Вътреболнични инфекции“	- Получаване в електронен макет, обработка, съставяне на таблици в Excel, съгласуване и предоставяне на потребителите на информационния продукт в табличен вид по признаци: Диагнози; Категории; Области	ДНЗДЕЗ
Информационна система „Трайна неработоспособност“ и „Детска инвалидност“	- Пренасяне на магнитен носител полицеви документи.; Експертно решение на ТЕЛК/НЕЛК.; Получаване в електронен макет, обработка, съставяне на таблици, съгласуване и предоставяне на потребителите на информационния продукт в табличен вид по признаци: Диагнози; Категории; Области	ДНЗДЕЗ
”Системна поддръжка, DB администриране, LAN	- Технологична поддръжка на информационни системи; технологична поддръжка на компютри, базови операционни системи и базов софтуер; поддръжка на електронната	ДНЗДЕЗ

администриране, Web site администриране.”	поща; поддръжка на базите данни; архивиране на информацията; антивирусна защита на компютрите; консултативна помощ	
Администриране на национален регистър за ражданията	- Въвеждане на нови лечебни заведения; нови потребители, регистратори; преместване на регистратори към други лечебни заведения; оперативни справки за МЗ	ДНЗДЕЗ
Администриране на национален регистър за инвазивната кардиология	- Въвеждане на нови лечебни заведения; нови потребители, регистратори; преместване на регистратори към други лечебни заведения; ежемесечни оперативни справки за МЗ	ДНЗДЕЗ
3.1.2. Годишни данни от информационни дейности		
Вирусен хепатит	- Получаване в електронен макет, обработка, съставяне на таблици в Excel, по признаци: Диагнози; Категории (пол, възрастови групи и др.); Област; Предоставяне на данни, сайт на НЦОЗА	ДНЗДЕЗ
Дейност на стоматолозите Дейност на самостоятелната медико-техническа лаборатория по зъботехника Дейности, свързани с майчиното здравеопазване Дейности, свързани с детското здравеопазване Профилактични прегледи на деца и ученици Регистрирани заболявания на децата от 0-17 години Регистрирани заболявания на лица на възраст над 18 години Клинико-лабораторна дейност	- Събиране, контрол, корекции, изготвяне на информационни справки в табличен вид	ДНЗДЕЗ
Рентгенови изследвания и процедури	- Събиране, контрол, корекции, изготвяне на информационни справки в табличен вид, предоставяне на данни за НЦРПЗ	ДНЗДЕЗ
Вътреболнични инфекции	- Въвеждане на записи от многоредови входни документи, обработка, съставяне на таблици в Excel, по признаци: Диагнози; Причинители; Отделения; Лечебни заведения; Област	ДНЗДЕЗ
Дейност на ТЕЛК	- Въвеждане на записи от многоредови входни документи, обработка и информационен продукт по признаци: области, комисии и видове експертизи	ДНЗДЕЗ
Хоспитализации по местоживееене	- Събиране, контрол, корекции, изготвяне на информационни справки в табличен вид	ДНЗДЕЗ

Икономическа информация за ЛЗ за разходите по бюджетни параграфи и по нозологии в лечебните заведения през 2017г.	- Получаване на данните и цялостна обработка по видове разходи	ДНЗДЕЗ
Съдържание на сайта на НЦОЗА: актуализация на оперативната информация	- Предоставяне по определените отчетни периоди на стандартизирани таблици по оперативната и годишна информация. Подготовка на раздел Здравна статистика – Рубриците оперативна информация, годишна информация, международен преглед.	ДНЗДЕЗ
3.1.3. Други информационни дейности		
3.1.3.1. Осигуряване на нормалното и стабилно функциониране на локалната компютърна мрежа на НЦОЗА	- Съвместно с изпълнителите по договори за системна сървърна поддръжка и хардуерна поддръжка: - Инсталация и конфигуриране на компютри и сървъри с операционна система MSWindows 7/8/10/server2008/server2012 и по-високи версии, стандартни програмни пакети MSOffice 2010/2013/2016, програмни пакети за връзка с интернет и електронна поща, корпоративен антивирусен софтуер F-Secure antivirus; - Конфигуриране, осигуряване и поддържане на софтуерните ресурси за достъпа до интернет, електронна поща и антивирусна защита за потребителите в мрежата; - Обучение и методична помощ на потребителите за работа в мрежа, ползване на интернет услуги, достъп и работа в уеб-базирани приложения, информационни системи и бази данни; - Диагностика и отстраняване на хардуерни и софтуерни проблеми в техниката, комуникация и съвместна работа с фирмата по сървърния и хардуерния съпорт на системите в компютърната мрежа.	ОИОВО
3.1.3.2. Софтуерна поддръжка на специализирани бази данни:	- Нов деловодно-информационен софтуер ЕВЕНТИС - Предходен деловоден софтуер Деловодство 2008 - ОМЕКС КАДРИ за личен състав - Счетоводен софтуер Скипър и достъп до уеб-базиран Конто - Достъп до софтуера за работни заплати ТЕРЕЗ	ОИОВО
3.1.3.3. Административно и техническо обслужване на дейността на Комисията по редки заболявания към МЗ	- потребителска поддръжка на експертните центрове по редки заболявания в страната, които въвеждат информация е регистъра- създаване на потребители и попълване на номенклатури, съпорт на оторизираните лица за работа със системата - изготвяне на справки от регистъра - участие в изготвянето на доклади по функционирането на регистъра и в отговори на запитвания	ДНЗДЕЗ ОИОВО

<p>3.1.3.4. Информационно обезпечаване на Комисията за оценка на здравните технологии</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Преглед на подадени досиета за извършване на оценка на здравни технологии /ОЗТ/ от фирми – притежатели на разрешително за употреба /ПРУ/ – 44 броя; - Проведени 12 заседания на Комисията по ОЗТ, с 62 разгледани проекти на доклади; - Създаване и поддържане на регистър, включващ 372 експерти, осъществяване на регулярни контакти и събиране на автобиографични и професионални данни; - Поддържане и постоянен обмен на актуална информация в създаденото общо работно пространство на сървър в НЦОЗА; - Създаване и поддържане на регистър на декларации чл. 7 от правилата за деклариране, предотвратяване и установяване на конфликт на интереси; - Изготвяне на образец на декларация за съгласие за предоставяне на лични данни във връзка с въвеждането на европейския регламент за защита на личните данни (EU 2016/679 – GDPR). 	<p>ДКССИ ОИОВО</p>
<p>3.1.3.5. Софтуерна поддръжка на специализирани ИТ системи, национални регистри и бази данни</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Инсталация и поддръжка на сървърната част на системите и клиентите; - Осигуряване на нормалната работа на системите в рамките на компютърната мрежа; - Обучение и методична помощ по работа с регистрите; - Инсталиране и настройки на нови версии на базовия софтуер; - Подсигуряване на мрежови ресурси и общодостъпни директории за потребителите; - Потребителски съпорт- решаване на проблеми по сървърните части на следните системи: <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Уеб базирана система за оценка на хранителния прием</i> http://hrani.ncpha.government.bg 2. <i>Национални регистри за пациентите с редки болести, диабет и електро-магнитни полета</i> https://diabet.ncpha.government.bg ; https://rared.ncpha.government.bg ; https://emp.ncpha.government.bg 3. <i>Национална система за качеството на питейните води</i> http://dwd.ncpha.government.bg 4. Инсталация и конфигуриране на специализиран софтуер за разглеждане на досиета на потенциално опасни вещества IUCRID 5 5. Други ИТ системи 	<p>ОИОВО</p>
<p>3.1.3.6. Участие във включването на НЦОЗА в инициативите за въвеждането на електронни услуги в системата на държавната администрация по линия на ДАЕУ (Държавна Агенция Електронно управление)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Подготвяне на прогноза за капиталови разходи в областта на информационните системи и технологии по макет на ДАЕУ - Изготвяне на справки по въвеждането на електронни услуги в системата на държавната администрация и Стратегия за развитие на електронното управление в РБ 2014-2020 г. - Създаване на профил на НЦОЗА в системата за сигурно е-връчване - Участие е процеса на активиране на междуведомствения електронен обмен на документи през деловодния софтуер 	<p>ОИОВО</p>

3.1.3.7. Поддръжка и актуализация на база данни за научните кадри в системата на образованието към ИТ системите на Министерство на образованието МОН и НАЦИД	<ul style="list-style-type: none"> - Поддържане на актуален „Регистър на действащите и прекъснали студенти и докторанти на НЦОЗА” и подаване на данните към Информационната система на образованието на МОН и НСИ - Събиране на информация за научните кадри, проекти и апаратурна обезпеченост на НЦОЗА - за предоставяне на НАЦИД 	ОИОВО
3.1.3.8. Извършване на преводи от английски на български език и обратно	<p>Езикови преводи на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - специализирани материали- по задание от директора/ директорите на дирекции/ ръководителите на проекти - статиите за „Българско списание за обществено здраве“ - материали при подготовката на научни доклади, постери и презентации- за участия на сътрудници в научни форуми. <p>Предоставяне на информационни и консултантски услуги във връзка с подготовка на международни проекти, нормативни документи, становища, научни изследвания.</p> <p>Предоставяне на информация, консултация и превод на статии и презентации.</p>	ОИОВО
3.1.3.9. Графичен дизайн, изработка на илюстрации, подготовка на материалите за отпечатване	<p>1. Дизайн и предпечат на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Многолистни материали (списания, брошури, книжки, анкети) - Еднолистни материали (постери, дипляни, грамоти, удостоверения, служебни визитки, атореферати, пропуски, указателни табели и др.) - Списания: „Българско списание за обществено здраве“ и „Здраве и безопасност при работа“ <p>2. Рисуване на илюстрации и графики, фотоколажи и форматиране на презентации и текстови материали.</p> <p>3. Изготвяне на параметрите на печатните издания (за оферти) и подготвянето им за тиражиране от външни фирми.</p> <p>4. Постери, доклади и материали - графичен дизайн, брендиране и предпечат, форматиране за подаване в печатница на материали по програми и проекти.</p>	ДНЗДЕЗ ОИОВО
3.2. Аналитични дейности		
3.2.1. Анализи		
3.2.1.1. Оценка на нивата на шум в урбанизирани територии по региони, по данни на Националната система за мониторинг на шум (по Наредба № 54)	<ul style="list-style-type: none"> - Събиране на информация от РЗИ - Въвеждане на информацията в електронен вид и обработка на информацията. - Изготвяне на годишен доклад и анализ и предоставянето им на МЗ за информация - Предоставяне на информация за нивата на шума в НСИ 	ДАЛД

3.2.1.2. Инвалидност на лица над 16 години в Р България през 2017 г. 3.2.1.3. Инвалидност на лица до 16 години в Р България през 2017 г. 3.2.1.4. Дейност на ТЕЛК през 2017 г. 3.2.1.5. Хоспитализирана заболеваемост през 2017г. 3.2.1.6. Здравно-демографско състояние на населението през 2017г. 3.2.1.7. Детска смъртност по възрастови групи и причини през 2017 г. 3.2.1.8. Анализ на икономическите показатели на лечебните заведения за болнична помощ през 2001-2017г. Прогнози за 2016-2018 г.	- Изработване на табличен материал. Графично представяне. Анализ на данните.	ДНЗДЕЗ
3.2.2.9.	- Изготвяне на справки по различни показатели и в различни разрези по искане на Министерството на здравеопазването, Комисията по ОЗТ и НЦОЗА.	ДКССИ
3.2.2.10.	- Изготвяне на ръководство за ОЗТ.	ДКССИ
3.2.2. Аналитични справки за националните консултанти		
Хирургия Психиатрия Онкология Кардиология	- Изработване на табличен материал. Графично представяне. Информационна справка.	ДНЗДЕЗ
3.3. Информационни издания		
- Българско списание за обществено здраве		НЦОЗА
- Списание „Здраве и безопасност при работа”		НЦОЗА
- Хоспитализирана заболеваемост в България – динамика до 2017г. – бюлетин		ДНЗДЕЗ
- Дейност на стационарите на лечебните заведения – динамика до 2017г. – бюлетин		ДНЗДЕЗ

-	Трайна неработоспособност на населението в България – динамика до 2017г. - бюлетин	ДНЗДЕЗ
-	Онкологична помощ в България – динамика до 2017г. - бюлетин	ДНЗДЕЗ
-	Смъртност по причини в Р България през 2017 г. – бюлетин	ДНЗДЕЗ
-	Икономическа информация държавните и общински лечебни заведения през 2017 г. – бюлетин	ДНЗДЕЗ
-	Кратък статистически справочник “Здравеопазване” 2017г. – на български език	ДНЗДЕЗ
-	Кратък статистически справочник “Здравеопазване” 2017г. – на английски език	ДНЗДЕЗ
-	Публикация “Здравеопазване” 2017г., съвместно издание с НСИ	ДНЗДЕЗ
3.4. Създаване, обновяване и внедряване на информационни продукти		
3.4.1. Регистър на източниците на ЕМП (електромагнитни полета - електронен регистър –разработен по проект BG 07 „Подобряване на контрола на информационните системи за превенция на риска в здравеопазването“, Програма BG07 „Инициативи за обществено здраве“, PDPC1	Попълване и поддържане на регистъра	ДАЛД ОИОВО
3.4.2. Информационна система за лечебните заведения за болнична помощ	- Изработване на електронен макет. Изработване на програма за въвеждане, контрол и консолидация на данните. - Осигуряване на лечебните заведения и РЗИ с новите продукти. Консултации.	ДНЗДЕЗ
3.4.3. Информационна система за извършените задължителни планови, целеви, препоръчителни имунизации и реимунизации и приложените серуми и имуноглобулини за постекспозиционна профилактика 3.4.4. Информационна система за лечебните заведения за извънболнична помощ 3.4.5. Информационна система за психиатричните заведения 3.4.6. Информационна система за кожно – венерологичните заведения 3.4.7. Информационна система за заведения за спешна медицинска помощ 3.4.8. Информационна система за пневмофтизиатричните	- Изработване на електронен макет. - Изработване на програма за въвеждане, контрол и консолидация на данните. - Осигуряване на лечебните заведения и РЗИ с новите продукти. - Консултации. Актуализация на базата	ДНЗДЕЗ

<p>заведения</p> <p>3.4.9. Информационна система за онкологичните заведения</p> <p>3.4.10. Информационна система за центровете по трансфузионна хематология</p> <p>3.4.11. Информационна система за диализните структури</p> <p>3.4.12. Информационна система за хоспитализации на деца от 0-17 години</p> <p>3.4.13. Информационна система за хоспитализации на лица на възраст 18-64 години</p> <p>3.4.14. Информационна система за хоспитализации на лица на възраст над 65 години</p> <p>3.4.15. Информационна система за хоспитализации по местоживееене</p> <p>3.4.16. Информационна система за дейности, свързани с майчиното здравеопазване</p> <p>3.4.17. Информационна система за дейности, свързани с детското здравеопазване</p>		
<p>3.4.18. Информационна система „Регистър на лечебните заведения за извънболнична помощ“</p>	<p>- Системна поддръжка на софтуерните продукти работещи в РЗИ. Консултации.</p>	<p>ДНЗДЕЗ</p>
<p>3.4.19. Информационна система „Заразни заболявания“</p> <p>3.4.20. Информационна система „Болести предавани по полов път“</p> <p>3.4.21. Информационна система „Вирусен хепатит“</p> <p>3.4.22. Информационна система „Вътреболнични инфекции“</p>	<p>- Разработване на нова функционалност за контрол и обработка на електронния входящ документ</p>	<p>ДНЗДЕЗ</p>
<p>3.4.23. Националният регистър на пациентите с редки болести –разработен по проект BG 07 „Подобряване на контрола на информационните системи за превенция на риска в здравеопазването“, Програма BG07 „Инициативи за обществено здраве“</p>	<p>Попълване и поддържане на регистъра</p>	<p>ДНЗДЕЗ ДКССИ ДПЗПБ ОИОВО</p>
<p>3.4.24. Модел на Националния диабетен регистър –разработен по проект BG 07 „Подобряване на контрола на информационните системи за превенция на риска в здравеопазването“, Програма BG07 „Инициативи за обществено здраве“</p>	<p>Създаване на модел на регистъра, тестване, обучение, въвеждане на данни</p>	<p>ДНЗДЕЗ ДКССИ ДПЗПБ ОИОВО</p>

4. МЕЖДУНАРОДНИ ПРОЕКТИ, ВКЛ. КОЛАБОРИРАЩИ ЦЕНТРОВЕ И МРЕЖИ		
ТЕМА	ИЗВЪРШЕНИ ДЕЙНОСТИ	ДИРЕКЦИЯ
4.1. Център за сътрудничество със СЗО по здраве при работа и Югоизточната Европейска мрежа на СЗО по здраве при работа	<ul style="list-style-type: none"> - Изготвяне на доклад относно опита на България в премахване на азбеста и превенция на азбест-свързаните заболявания; - Изготвяне на отчет на Колабориращия център за периода 26.03.2017-26.03.2018 г. - Редесигнация на Колабориращ център на СЗО по здраве при работа за периода 26.03.2018-26.03.2022 г. с одобрен план на работа - Участие в среща на Колабориращите центрове на СЗО по здраве при работа, 26-27.04.2018 г., Дъблин - Участие в среща на Югоизточната Европейска мрежа на СЗО по здраве при работа, 28-29.06.2018 г., Скопие - Организиране на семинар за специалисти „Опасните вещества на работното място и здравето на работещите“ (27.09.2018 г., София), съвместно с МТСП и с подкрепата на Европейската агенция по безопасност и здраве при работа (ЕАБЗР) в рамките на двугодишната кампания „Здравословни работни места управляват опасните вещества“ 2018-2019 г. - Подготвяне и участие с представяне на доклади на семинара. - Подготовка на брошура "Lesson Learned from the phasing out asbestos in Bulgaria". 	ДОЗЗР ДАЛД ДПЗПБ
4.2. Център за международна информация по безопасност и здраве при работа към МОТ (CIS)	<ul style="list-style-type: none"> - Направена справка относно нови материали по проблемите на осигуряването на безопасност и здраве при работа; - Подготвяне на материали за издаване в електронен вид на брой/2018 г. на научно-приложно списание Здраве и безопасност при работа, ISSN 2367-7171 	ДОЗЗР ДПЗПБ ИОВО
4.3. Колаборираща мрежа на RASFF, RAPEX и ICSMS-системи за обмен на информация в ЕС	<ul style="list-style-type: none"> - Контактни лица 	ДАЛД ДОЗЗР
4.4. Европейска мрежа на ГМО лабораториите (ENGL). Споразумение № СА31364/15.10.2009 г. на Консорциума на Европейската мрежа на ГМО лабораториите, сключено между ЕК и НЦОЗА	<ul style="list-style-type: none"> - 33-то заседание на управителния съвет 20 – 21 февруари 2018 г. - 34-то заседание на управителния съвет 11 – 12 юни 2018 г. - 14-ти Семинар на НРЛ по ГМО и 29-то пленарно 2-4 октомври 2018 г. 	ДАЛД
4.5. Европейска мрежа на	-Първо заседание на мрежата 30-31 май	ДАЛД

лабораториите за откриване на алергени за хранителни продукти		
4.6. Европейска мрежа на Националните референтни лаборатории по материали за контакт с храни.	- Участие в пленарно заседание на мрежата, 15-17 окт. 2018, Гейл, Белгия	ДАЛД
4.7. Здравна мрежа на Югоизточна Европа за психично здраве	Участие в дейностите на мрежата	ДПЗПБ
4.8. Здравна мрежа на Югоизточна Европа за хронични незаразни болести	Участие в дейностите на мрежата	ДПЗПБ
4.9. Здравна мрежа на Югоизточна Европа по проблемите свързани с насилие. Европейски план за действие за превенция малтретирането на деца 2015-2020. Постигане на цел 16.2. на ООН към 3.13	- Изработване на доклад след оценка на това, до каква степен страните от Европа са изпълнили конкретни действия, посочени в „Европейски план за действие за превенция на насилието над деца“.	ДПЗПБ
4.10. Мрежа на Югоизточна Европа за аутизма (SEAN)	- Участие в кампания за повишаване на информираността на обществото и специалистите за аутизма по повод 2-ри април – Световния ден за повишаване на информираността за аутизма - Предоставена е информация на медиите за състоянието на проблема и политиките в системата на здравеопазване в помощ на децата с аутизъм и техните семейства	ДПЗПБ
4.11. Международен институт за младежко развитие PETRI – София към НЦОЗА - съвместен проект, базиран на устойчивото партньорство между Международната Y-PEER мрежа, НЦОЗА и UNFPA, Фонд на ООН за население.	1. Изготвяне и подписване между НЦОЗА и Регионалния офис на UNFPA за Източна Европа и Централна Азия на Споразумение за сътрудничество за периода 2018-2021 г. и Годишен работен план на PETRI за 2018 г. 2. Продължаване на Международната стажантска програма на Международния институт за младежко развитие PETRI – София, включително: а) Организиране на процедура за избор на стажанти в PETRI и избор на Дарио Королия (Македония). б) Включване на Диана Гергова, студент в Монпелие, като стажант с доброволен стаж към PETRI – София. 3. Участие на гл. експ. Р. Бърдарова в обучение на тема: „Юг-Юг и тристранно сътрудничество за	ДПЗПБ

	<p>изпълнение на Програма 2030: Младите за Юга“, 20-22 юни 2018, Истанбул по покана на Регионалния офис на UNFPA.</p> <p>4. Подготовка на промоционални материали.</p> <p>а) Включване на Нино Читишвили (Грузия) в стажантската програма.</p> <p>5. Организиране и провеждане на Международна среща за споделяне на опит и добри практики в сферата на застъпничеството за всеобхватно сексуално образование от региона на Европа и Централна Азия (17-18 декември 2018 г., София).</p> <p>6. Разработване на ръководство за прегледа на МКНР@25 за млади хора „Младите и данните за младите“.</p> <p>7. Разработване на насоки за организиране на национални инициативи за застъпничество в сферата на системното сексуално образование.</p>	
4.12. Проучване на предлаганите в търговската мрежа индустриално произведени храни за кърмачета и малки деца, налични в рамките на Европейския регион на СЗО	<p>Събраните в хода на проучването данни са унифицирани и структурирани в единна база данни;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Извършен е логически оглед, проверка и корекция на данните в съответствие с процедурите разработени от Регионалния офис на СЗО; - Идентифицирани са близо 800 уникални записа на индустриално произведени храни за кърмачета и малки деца; - След статистическа обработка, данните са представени в табличен вид (около 40 таблици); - Участие в подготовката на международна публикация за резултатите от проекта. 	ДОЗЗР ДПЗПБ
4.13. Европейска инициатива на СЗО за наблюдение на затлъстяването при деца - Разработване и изпълнение на дейности за превенция и контрол на затлъстяването, вкл. здравословен модел на хранене и физическа активност	<ul style="list-style-type: none"> - Извършена е статистическа обработка; очертана е тенденция за стабилизиране относителния дял на деца на 7-годишна възраст със свръхтегло и затлъстяване, сравнено с предишни етапи; - Извършена е статистическа обработка и анализ на рисковите фактори, свързани с храненето; - Резултатите от настоящия етап на дейността са представени на участия в национални и международни конференции, както и са включени в публикации; - Започната е подготовка за следващия етап на проучването; актуализира се инструментариума и процедурите за събиране на данни; - Участвано е в 11-та работна среща на Европейската инициатива на СЗО за наблюдение на затлъстяването при деца (гр. Виена, Австрия; 22-23.05.2018г.); - Участие в обучителен семинар на тема „Интерпретация, използване и представяне на данните от COSI“ (гр. Виена, Австрия). 	ДОЗЗР ДПЗПБ
4.14. Валидиране на методи за детекция и количествено определяне на нови ГМО, в	<ul style="list-style-type: none"> - EU-RL VL-04/17 Колаборативно проучване за валидиране на метод за количествено определяне с PCR реално време на ГМ царевична линия MZIR098“ (Ring trial for EURL GMFF validation study VL-04/17 concerning an event-specific method for the detection, identification and 	ДАЛД

<p>процедура на регистрация за Европейския съюз съгласно Регламент № 120/2014 (Споразумение № СА31364/15.10.2009 г. на Консорциума на Европейската мрежа на ГМО лабораториите (ENGL))</p>	<p>quantification of GM-Maize MZIR098”.</p>	
<p>4.15. Електромагнитни полета: Биологични ефекти на постоянни и променливи с времето електрически и магнитни полета, Заповеди на МЗ- РД 09-108/09.03.1998 и РД 09-574/04.08.2000; Заповед № РД 02-247/ 19.12.2014 г. за създаване на експертен консултативен съвет</p>	<ul style="list-style-type: none"> - На съвещание на Международния съветнически комитет на СЗО в Порторож, Словения, са представени отчети на Р. България по проблемите на риска от въздействието на нейонизиращи лъчения и по проблемите на риска от ултравиолетово лъчение. - Участие в работна група за разработване на правила за безопасност на медицински персонал и пациенти при диагностика с ЯМР; - Превод на брошура на СЗО за законодателството за защита на населението при използване на солариуми - Участие в международни консултации: "Rating Potential Adverse Health Outcomes of Exposure to Radiofrequency Fields"; Survey for the WHO Intersun Project – 2018 - Survey on Legal status of exposure limits – 2018; Comparison of international policies on electromagnetic fields (power frequency and RF); Survey of EMF WHO Project concerning national EMF policy. 	<p>ДАЛД</p>
<p>4.16. BG 07 Програма: „Инициативи за обществено здраве“, с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014 и механизъм на Европейското икономическо пространство, 2009-2014 “Подобряване на контрола и информационни системи в превенцията на риска и здравеопазването”.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Поддържане на устойчивост 	<p>ДАЛД</p>
<p>4.17. Международен проект на НАТО с номер RTG-298.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Участие в Работна среща на Research Task Group (RTG) “Human Factors and Medicine” (HFM) към NATO Science and Technology Organization (STO) в Рим. - Изготвяне и представяне на отчет за дейността на НЦОЗА в областта на законодателството 	<p>ДАЛД</p>

	по защита на работещите и населението от въздействието на радиочестотните електромагнитни полета	
4.18. Международен проект "EUnetHTA" - JA 3 - Европейска мрежа за сътрудничество в областта на оценката на здравните технологии. Съвместно действие (Joint action) на страните членки на ЕС.	<ul style="list-style-type: none"> - Участие в дейности на Работен пакет 4 „Съвместна продукция“ и Работен пакет 5 „Основен на жизнения цикъл подход за подобряване генерирането на доказателства“, по-конкретно работен пакет 5, направление „А“ „Ранни диалози (Първоначално генериране на доказателства)“ - Участие в уебсреща с чуждестранните партньори по проекта на 16 януари 2018 г. във връзка с обсъждане на предстоящи задачи и получаване инструктаж за бъдещи действия в рамките на работен пакет 4, Съвместно действие 3 - Кореспонденция с чуждестранните партньори по проекта и вътрешно координиране с екипа от НЦОЗА на текущи проектни задачи, администриране и техническо обезпечаване на дейността. - Изготвяне на отчетни таблици с попълнени персонално отработени часове и ангажименти по проекта за периода 01 декември 2017 г. – 31 май 2018 г. и периода 1 юни - 30 ноември 2018 г. 	ДПЗПБ ДКССИ
4.19. Международен проект "Прилагане на добри практики при хроничните заболявания" - JA CHRODIS Plus. Съвместно действие (Joint action) на страните членки на ЕС.	<ul style="list-style-type: none"> - Участие в срещи и задачи по проекта; - Актуализация на доклада „Добри практики в областта на промоцията на здраве и първичната профилактика“, изготвен по CHRODIS-JA; - Участие в уебсеминар на тема „Оценка на практики, свързани с хронични заболявания и хроничните грижи“; - Участие в разработването на мобилното приложение за пациенти с диабет; - Подготовка на план за действие за пилотното проучване на мобилното приложение към Работен пакет 7. - Провеждане на web среща-дискусия за следващи стъпки в проекта - Превод за мобилното приложение, което се подготвя към проекта. - Попълване на въпросници, свързани с проекта. - Участие в работна среща към Съвместното действие „Прилагане на добри практики при хроничните болести CHRODIS-PLUS: CHRODIS-PLUS“, Белград, Сърбия за обсъждане на задачите към работен проект 7. - Кореспонденция с чуждестранните партньори по проекта и вътрешно съгласуване с екипа от НЦОЗА на текущи проектни задачи, администриране и техническо обезпечаване на дейността, вкл отчет за дейността 	ДПЗПБ
4.20. Международен проект „Управление на крехко здраве. Комплексен подход за насърчаване напредването на възрастта без увреждания. Инициатива ADVANTAGE	<ul style="list-style-type: none"> - Изпълнение на фаза 2 от проекта - Разработване и тестване на проект на общ Европейски модел за подход към крехкото здраве („Подход в превенцията на крехкото здраве“ - документ); Изпълнение на задачите по Работен пакет 2 (Комуникация, осведоменост и разпространяване), РП 5 (Опознаване на крехкото здраве на ниво популация) и РП 6 (Управление на крехкото здраве на индивидуално ниво). - Изготвяне на технически доклад с разписани всички дейности по конкретни работни пакети, 	ДОЗЗР ДПЗПБ

<p>Съвместно действие (Joint action) на страните членки на ЕС.</p>	<p>извършени в периода януари–декември 2017 година.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Подготовка на въпросниците по проекта в следните области: научноизследователски сектор, образователен сектор, социални услуги, здравни мениджъри, стратегически здравни плановици и общ въпросник за държавите-членки. - Изготвяне на обобщен въпросник на български и английски език от отговорите в анкетните карти на респондентите в рамките на националното проучване на крехкото здраве, включващ информация относно политиката и инициативите в областта на управлението на крехкото здраве в България. - Изпращане на обобщения материал на чуждестранните партньори по проекта с отразяване на техните бележки и коментари. Обобщени и обработени в окончателна резюмирана версия са общо 18 въпросника. - Регистрация в “Research & Innovation Participant Portal”, издирване, изтегляне и частично попълване в рамките на компетенциите ми на допълнителни отчетни формуляри с оглед дейности по междинно отчитане по проекта. - Изготвяне на актуален доклад, свързан с доказателствата в подкрепа на дейностите за превенция и управление на крехкото здраве, както на равнище отделен индивид, така и на ниво популация. - Разпространение сред експерти по темата у нас (24), работещи в сферата на здравеопазване (м.февруари – март), събиране на информация от въпросниците, комуникация с респондентите. - Кореспонденция с чуждестранните партньори по проекта и вътрешно съгласуване с екипа от НЦОЗА на текущи проектни задачи, администриране и техническо обезпечаване на дейността, вкл отчет за дейността. - Превод от английски на български език на допълнителен въпросник за крехкото здраве, предназначен за разпространение сред заинтересованите лица. - Изпълнение на задачите по Работен пакет 2 - (Комуникация, осведоменост и разпространяване), включително идентифициране на лица/институции, които да участват в изследването на бариерите и улесняващите фактори при повишаване на осведомеността по темата. - Участие в среща Форум на тема „Крехко здраве“ към европейското съвместно действие и в Общото събрание към проекта – 13-14.12.2018 г. 	
<p>4.21. Международен проект „Иновативно партньорство за действия по отношение на онкологичните заболявания“ ПРААС</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Запознаване с отчетната процедура в платформата “4pm Project Management Manual” и инструкциите, изложени в ръководството, във връзка с дейности по междинно отчитане на съвместното действие; - Участие в два уебсеминара с видеоконферентна връзка (съответно на 17 юли 2018 година и 17 август 2018 година) в рамките на планираното отчитане; - Изготвяне на отчет за извършените дейности по проекта; 	<p>ДПЗПБ</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Превод от английски на български език на текст, съдържащ информация за целите, целевите групи и очакваните резултати от проекта; - Кореспонденция с чуждестранните партньори и вътрешния екип по проекта. - Събиране на информация за въпросника по Работен пакет 10, включващ информация за пациентски пътеки, за имплементирането на мрежа от комплексни онкологични центрове, индикатори за качество, удовлетвореност на пациенти. - Отчетна дейност 	
<p>4.22. Международен проект „Съвместни действия за контрол на тютюна“ Съвместно действие (Joint action) на страните членки на ЕС.</p>	<p>Работен пакет 4. <i>Интегриране в националните политики и устойчивост.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Обсъден и приет план за дейностите по проекта - Провеждане на web среща-дискусия върху окончателния въпросник - Превод на въпросника - Участие в телеконференции връзки; - Участване в подготовката на споразумението към JATC; - Актуализиране на списъка с партньори и информация за връзка; - Завършване на краткото проучване за популяризиране на здравето и профилактиката на хронични заболявания; - Запознаване с бюджета за всеки бенефициент в споразумението за предоставяне на безвъзмездна помощ; - Предлагане на съответните заинтересовани страни и предоставяне на данни за връзка с организациите; - Изготвяне на отчетни таблици с попълнени персонално отработени часове и ангажименти по проекта за шестмесечие - Кореспонденция с чуждестранните партньори по проекта и вътрешно съгласуване с екипа от НЦОЗА на текущи проектни задачи, администриране и техническо обезпечаване на дейността, вкл отчет за дейността <p>Работен пакет 5. <i>Общ портал (ОП) за извличане и обработка на данни</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Обсъден и приет план за дейностите по проекта - Изготвяне на отчетни таблици с попълнени персонално отработени часове и ангажименти по проекта за шестмесечие - Участие в телеконференция връзка; - Обсъждане на правен договор за споделяне на данните от ЕС-CEG; - Изготвяне на отчет по проекта - Кореспонденция с чуждестранните партньори по проекта и вътрешно съгласуване с екипа от 	ДПЗПБ

	НЦОЗА на текущи проектни задачи, администриране и техническо обезпечаване на дейността, вкл отчет за дейността.	
4.23. Международен проект Европейско съвместно действие за равнопоставеност в здравеопазването (JАНЕЕ) Съвместно действие (Joint action) на страните членки на ЕС.	<ul style="list-style-type: none"> - Участие в Среца за стартиране на Европейско съвместно действие за равнопоставеност в здравеопазването – JАНЕЕ, Люксембург - Участие в онлайн обучение за работа с WRIKE - виртуална система за управление на проекта - Участие в телеконференцна среща на екипа по пакет 8 на проекта - Обсъждане на план за изпълнение на работен пакет 8 и работен пакет 9 на Европейско съвместно действие за равнопоставеност в здравеопазването (JАНЕЕ) - Подготовка и изпращане на информация за работен пакет 9 за България - Комуникация с координаторите на Съвместното действие и лидерите на работните пакети, в които България участва 	ДПЗПБ
4.24. Проект „Подготовка на Четвърти глобален доклад по пътна безопасност“, СЗО	<ul style="list-style-type: none"> - Предоставяне на допълнителна информация на СЗО относно ПТП в Р България. - Запознаване с методиката на отчитане на смъртните случаи, разработена от СЗО. - Извършване на консултации с експерти от НСИ и Главна дирекция „Национална полиция“. - Изготвяне на декларация за потвърждаване на посочената информация. - Осъществяване на постоянна комуникация със СЗО. 	ДПЗПБ
4.25. Международен проект „Мащабно приложение на психично-здравни грижи, базирани в общността, за хора с тежки психични заболявания в Европа.“- RECOVER-E	<ul style="list-style-type: none"> - Подготовка на документация - Участие в конференцни разговори с ръководителите на проекта и участниците от страните в проекта - Работни срещи на екипа на проекта от НЦОЗА - Участие в работни срещи в Люксембург - Участие в обучение в Тримбус Институт, Утрехт - Работни срещи с екипа на проекта от ЦПЗ „проф. Н.Шипковенски“ - Представяне на проекта за одобрение на Етична комисия 	ДПЗПБ
4.26. Регионално проучване за СЗО на институциите за възрастни хора с психични и умствени увреждания в държавите членки на Европейския съюз.	<ul style="list-style-type: none"> - Анализ на данни от предварително посетени домове за хора с увреждания и отчитане на дейността с доклад. - Участие в обучение на обучители във Вилнюс, Литва (юни 2018г.) - Обучение на персонала на ДПБ Св. Ив. Рилски по спазване на правата на пациентите – ноември 2018г. 	ДПЗПБ
4.27. Проект „Повишаване на капацитета на специалистите от първичната здравна помощ в България за ранно откриване	<ul style="list-style-type: none"> - Проведено обучение на 35 професионалиста (ОПЛ, психолози и соц. работници). - Проведена кръгла маса в Народното събрание. - Участие в медийна кампания. 	ДПЗПБ

и превенция на психично-здравни проблеми“		
4.28. Европейски училищен изследователски проект за алкохол и други наркотици (ESPAD)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Стартиране на организацията на изследването ESPAD за 2019г. и изпращане на писмо до Министерство на науката и образованието за предоставяне на справка за нуждите на планирането на национална представителна извадка във връзка с изготвянето на Работен план за изследването по Проект ESPAD за 2019 г. за България. 2. Изготвяне на Работен план за изследването по Проект ESPAD за 2019 г. за България. 3. Участие на гл. експ. А. Чилева в Регионален семинар на страните от Централна Европа, на който водещите изследователи по проект ESPAD представят плановете за действие за провеждането на ESPAD в техните страни, Лисабон, 17-18.05.2018г. 4. Поддържане на постоянна кореспонденция с международния изследователски екип относно организацията на изследването и осигуряването на средства за провеждането му в България. 5. Стартиране на прав и обратен превод (от и на английски) на въпросника на ESPAD 2019. 6. Завършване на прав и обратен превод (от и на английски) на въпросника на ESPAD 2019. 7. Участие на гл. експ. А. Чилева в Асамблеята на ESPAD. 8. Кореспонденция и допълнителна комуникация с МОИ и Център за информационно осигуряване на образованието във връзка с предоставяне на изходна информация за извадката за изследването. 9. Изготвяне на национално представителна извадка за изследването. 	ДПЗПБ
4.29. Проект „Подкрепа за младежко лидерство“ на PЕTRI – София по Българска помощ за развитие на МВнР	<ol style="list-style-type: none"> 1. Провеждане на пресконференция за стартиране на проекта (БТА, 16 април 2018 г.). 2. Подготовка на публикация за проекта. 3. Супервизия на работата на стажантите Ана Мосиашвили (Грузия), Анмар Кхалид (Ирак) и Саргис Газарян (Армения), чийто стаж в рамките на проект „Младежко лидерство за развитие и реализация на Целите за устойчиво развитие“, финансиран от Българската помощ за развитие на МВнР, продължи и през 2018 г. 4. Подготовка и провеждане на две обучения за младежки лидери на теми: “Разработване и управление на проекти в сферата на сексуалното и репродуктивно здраве и права (19-23 април 2018 г.)“ с 20 участници и „Набиране на ресурси“ (21-23 април 2018 г.) в РИУ Правец с 21 участници. 5. Организиране и провеждане на Глобална среща на Консултативния съвет на Международната младежка мрежа Y-PEER (19-20 април 2018 г.) с 27 участници. 6. Подготовка и разпространение на промоционални материали. 7. Организиране и провеждане на Международна работна среща за стратегическо планиране за развитието на PЕTRI-София и Y-PEER (5-7 октомври 2018 г., хотел „Експо“, Пловдив) 8. Заключителна среща за представяне на резултатите по проекта с участие на представители на средствата за масова информация (30 ноември -1 декември 2018 г. в хотел РИУ Правец). 	ДПЗПБ

4.30. Здравни индикатори “Здраве за всички”	- Изготвяне на показатели – 32 бр. за здравето състояние на населението, дейността и ресурсите на лечебните заведения	ДНЗДЕЗ
4.31. Здравни индикатори за Евростат по Споразумение за обмен на информация с НСИ	Попълване на електронен Въпросник с актуални данни по формат на Евростат за нефинансови показатели: - видове легла за страната и по области по две групировки на Евростат от 2005 до 2017г. - изписани от лечебните заведения, среден престой и проведени леглодни за страната и по области - медицински технологии – видове апаратура и извършени изследвания	ДНЗДЕЗ
4.32. Здравни индикатори за УНИЦЕФ по Споразумение за обмен на информация с НСИ	Предоставяне на данни по определени от УНИЦЕФ параметри за здравето състояние на децата и дейностите свързани него: - аборти - родили в от лечебните заведения - % - регистрирани случаи на коклюш, морбили, рубеола, хепатит и ТБК, сифилис - освидетелствани лица с трайно намалена работоспособност/ вид и степен на увреждане – общо, 0-17г. и по пол.	ДНЗДЕЗ
II. ИЗВЪНРЕДНИ/ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ		
1. ИЗГОТВЯНЕ НА СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ		
ТЕМА	ИЗВЪРШЕНИ ДЕЙНОСТИ	ДИРЕКЦИЯ
1.1. Доклад за състоянието на здравето на гражданите в Р България и изпълнението на Националната здравна стратегия за 2017 г.	Събиране на данни и информация с цел подготовка на доклада Изготвяне и представяне на доклада в Министерство на здравеопазването	ДОЗЗР ДАЛД ДПЗПБ ДНЗДЕЗ ДКССИ
1.2. Участие в подготовка и реализация на приоритетни теми в рамките на Българското председателство на Съвета на ЕС		
1.2.1. Приоритет на МЗ	- Подготовка на Въпросник към компетентните органи на държавите членки с цел подготовка на	ДОЗЗР

<p>„Здравословно хранене при деца“ в рамките на Българското председателство на Съвета на ЕС</p>	<p>Заключения на Съвета;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Подготовка на документ „Здравословното хранене при децата: здраво бъдеще за Европа“, предназначен за Неформално заседание на Съвета на ЕС по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси (част „Здравеопазване“) /EPSCO/ (22 - 23.04.2018 г.); - Подготовка на проект за Заключения на Съвета - Draft Council Conclusions Healthy Nutrition for Children: The Healthy Future of Europe, приети от министрите на здравеопазването на страните-членки, на заседание на 22.06.2018 г.; - Подготовка на програма за изнесеното заседание на РГ "Обществено здраве" в Плевен, 24.04.2018; - Интервю за в-к 24 часа във връзка с предстоящо заседание на Неформален съвет. - Участие в подготовката, провеждането и медийното представяне на конференция по Здравословно хранене при деца, 6.01.2018 г. НДК; - Участие в подготовка на отчет по приоритет на МЗ „Здравословно хранене при деца“ в рамките на Българското председателство на Съвета на ЕС 	
<p>1.2.2. Форум в рамките на Българското председателство на Съвета на ЕС „Двойният стандарт при храните в ЕС -- да сложим проблема на масата“, организиран по инициатива на омбудсмана на Р България</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Участие в две работни срещи за подготовка на форума, организирани от кабинета на министъра за Българското председателство на Съвета на ЕС 2018; - Участие в работна група към БАБХ във връзка с двойния стандарт на храни, произведени от един и същ производител за източно- и западноевропейския пазар; - Извършени сравнителни изследвания на 22 проби хранителни продукти . - Участие в подготовка на декларацията относно двойния стандарт на храните, приета на форума - Участие в провеждането на форума на високо равнище “Двойният стандарт при храните в ЕС – да сложим проблема на масата“, София, НДК, 30 април 2018 г. 	<p>ДОЗЗР ДАЛД</p>
<p>1.2.3. Конференция на високо ниво „Изследвания и иновации за сигурност на храните и храненето - трансформиране на хранителните системи“, приоритет на МОН в рамките на Българското председателство на Съвета на ЕС</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Подготовка на изказване на зам. министър на МЗ на конференцията; - Участие в Конференция на високо ниво „Изследвания и иновации за сигурност на храните и храненето - трансформиране на хранителните системи“, 14-15 юни 2018 г., Пловдив 	<p>ДОЗЗР</p>
<p>1.3. Доклад на Република България относно</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Подготвена информация във връзка с изготвяне на проект на Доклад на Република България относно практическото прилагане на Директива 89/391/ЕИО за въвеждане на мерки за насърчаване 	<p>ДОЗЗР ДАЛД</p>

практическото прилагане на Директива 89/391/ЕИО	подобряването на безопасността и здравето при работа, нейните специални директиви 2009/148/ЕО, 91/383/ЕИО, 92/29/ЕИО и 94/33/ЕО за периода 2013-2017 г., изх. № 2432/09.11.18г. на НЦОЗА	
1.4. Проект на „Ръководство за класификация на отпадъците“	- Цялостно е изготвен Раздел „Опасно свойство НР9“, както и редакция на останалите раздели в Ръководството, в рамките на дейността на МРГ (Заповед № РД-765/17.11.2017 г. на МОСВ)	ДОЗЗР
1.5. Дейности по изпълнение на ПМС № 148/2010 г. за изменение и допълнение на Наредбата за изискванията към състава и характеристиките на солта за хранителни цели, приета с Постановление № 23 на МС от 2001 г.	- Подготвен е финансов план за провеждане на представително проучване за оценка екскрецията на йод с урината при рискови популационни групи (деца 6-10 год. и бременни жени 2-3 триместър), който е предоставен на МЗ.	ДОЗЗР
1.6. Изготвяне и представяне на Национална програма за психично здраве на гражданите на Република България 2018 – 2023 г.	- Обобщаване на препоръките за националната програма, след проведена през м. декември 2018г. кръгла маса с психично здравни професионалисти, представители на СЗО-България и БПА.	ДПЗПБ
1.7. План за деинституционализация на МТСП	- Участие в работни срещи	ДПЗПБ
1.8. „Мерки за подобряване на грижите в помощ на хората с проблеми от аутистичния спектър и техните семейства” - Национален план за действие за подобряване на грижите за деца с аутизъм	- Събрана е текуща информация по изпълнението на плана за действие за изготвяне на анализ за изпълнение на дейностите в системата на здравеопазване и разработване на план за периода 2018-2020 г. - Проведено е обучение на педиатри от извънболничната помощ за ранно откриване на нарушения в развитието с цел насочване за ранно поставяне на диагноза от аутистичния спектър при деца под 3-год.възраст	ДПЗПБ

1.9. Национална стратегия за детето 2019-2030	- Участие в работна група по разработване и обсъждане на визия, съдържание и цели на Стратегията; - Изготвяне на отчет за изпълнение на Националната стратегия за детето 2008-2018 от НЦОЗА	ДПЗПБ
1.10. Национална стратегия за ранно детско развитие	Участие в изработване на Стратегията като член на междуведомствена работна група, сформирана със заповед на министъра на образованието и науката от 01.10.2018 г.	ДПЗПБ
2. ЕКСПЕРТНА, КОНСУЛТАТИВНА, МЕТОДИЧНА ДЕЙНОСТ		
ТЕМА	ИЗВЪРШЕНИ ДЕЙНОСТИ	ДИРЕКЦИЯ
2.1. Изготвяне на становища и експертна информация		
- Експертно становище относно здравния риск за населението на гр. Разград във връзка с установени превишения на нормите за сероводород в атмосферен въздух, изх. № 87/15.01. 2018 г. на НЦОЗА	-	ДОЗЗР
- Експертно становище относно влиянието върху човешкото здраве на неприятни миризми с периодичен или персистиращ характер, свързани с дейността на различни производствени предприятия, придружено с подготвена обзорна литературна справка, изх. № 900/08.03. 2018 г. на НЦОЗА		
- Експертно становище относно подготовка на национална позиция по документи от дневния ред (стратегически приоритет 11.4 „Здраве, околна среда и климатични промени“) на 71-та сесия на Световна здравна асамблея, 21-26 май 2018 г., Женева, Швейцария.		
- Участие в изготвянето на експертно становище - отговор на МЗ относно верификация на данни, посочени в доклад на СЗО, асоциирани с нива на заболяемост/смъртност и качество на въздуха.		ДОЗЗР ДНЗДЕЗ
- Изготвен отговор във връзка с жалба на жител на гр. Елшица относно замърсяване на околната среда в района на бившата мина „Елшица“ и опасения от потенциален риск за здравето на населението на населеното място, изх. № 832/26.01. 2018 г. на НЦОЗА.	-	ДОЗЗР
- Изготвена информация по повод дискусия на тема „Фините прахови частици от транспорта причиняват смърт на 18000 български пациенти годишно (СЗО)“, инициирана от Българската асоциация за закрила на пациента (БАЗП), съвместно с МЗ.		
- Експертно становище по класификация и мониторинг на отпадък, генериран от дейността на „Ел Бат“ АД, поискано от МЗ, изх. № 61/10.01.2018 г. на НЦОЗА		
- Експертно становище по отношение здравна оценка на утайка от ПСОВ, поискано от „Кюстендилска вода“ ЕООД, изх. № 1111/03.04. 2018 г. на НЦОЗА		
- Експертно становище по проект на Ръководство за класификация на отпадъците, поискано от МЗ, изх. № 840/27.02. 2018 г. на НЦОЗА		
- Експертно становище относно съгласуване на план за вземане на проби от отпадък, генериран от дейността на „Неохим“ АД, гр. Димитровград, поискано от МОСВ. изх. № 897/07.03. 2018 г. на НЦОЗА		

<ul style="list-style-type: none"> - Экспертно становище относно проект на Наредба № 4 за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци, поискано от МЗ, изх. № 1262/26.04. 2018 г.на НЦОЗА - Экспертно становище относно съгласуване на коригиран план за вземане на проби от отпадък, генериран от дейността на „Неохим“ АД, гр. Димитровград, поискано от МОСВ, изх. № 1467/30.05. 2018 г.на НЦОЗА - Изготвен отговор във връзка със запитване за становище за ХТБ и Наредба № 9/2001г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, изх. № 1044/27.03.2018г. на НЦОЗА - Становище относно предложение на Топлофикация ЕАД за изменение на наредбата за категоризиране на труда при пенсиониране, поискано от МЗ, изх. № 833/26.02.2018г. на НЦОЗА - Участие в попълване на въпросник на фирма “Risk & Policy Analysts” (RPA) относно регулацията на вещества токсични за репродукцията на работното място в България във връзка с проучване на Европейската комисия, което се провежда от RPA, по възлагане от МЗ, изх. № 1461/29.05.2018 г. на НЦОЗА и електронен формат до RPA - Экспертно становище относно предстоящо решение на Европейската комисия по процедура за разрешаване на биоциди, съдържащи етил N-ацетил-N-бутил-.бета.-аланинат, поискано от МЗ, изх. № 929/09.03.2018 на НЦОЗА 	
<ul style="list-style-type: none"> - Экспертна токсикологична оценка на емисиите от аерозоли, генерирани от тютюневото изделие, на базата на обстоен преглед на предоставена документация и участие в изготвяне на експертно становище, поискано от МЗ, във връзка с уведомление за ново тютюнево изделие, подадено в Министерство на икономиката, изх. № 1432/22.05.2018 г. на НЦОЗА - Экспертни становища с общи препоръки за изменение и допълнение на структурата и съдържанието на докладите за влиянието на атмосферния въздух върху здравето на населението и докладите относно качеството на водите за питейно-битови цели, поискани от МЗ, изх. № 2156/28.09.2018г. на НЦОЗА - Экспертно становище относно здравна оценка на утайка от ПСОВ по искане на „ВиК“ ЕООД – София, изх. № 804/02.07.2018 г.на НЦОЗА - Отговор до ОСЛО в ОП – Ямбол във връзка с ДП, изх. № 2263/17.10.2018 г.на НЦОЗА - Экспертно становище относно отклонения в качеството на водата за ПБЦ по показател калций в с. Кривонос и с. Ездемирци, изх. № 2483/19.11.18г. на НЦОЗА - Отговор до РУ на МВР – Кърджали във връзка с ДП, изх. № 2310/24.10.18г. на НЦОЗА - Отговор на писмо от МОСВ относно Заповед на МЗ съгласно изискването на Наредба № 2 за класификация на отпадъците, изх. № 2595/30.11.18г. на НЦОЗА - Отговор до Районен съд – Велинград, изх. № 2703/14.12.18г. на НЦОЗА - Экспертна информация за зам. министър на МЗ относно КАВ и здраве на експонираните, и проблемни замърсители по райони въз основа на мониторинга за КАВ за 2017г. - Экспертна информация относно КАВ и значението му за честотата на ХОББ във връзка с искане, свързано със Световния ден на ХОББ (ноември, 2018 г.) - Изготвен информационен материал за сайта на НЦОЗА относно КАВ, източници, фактори, здравни ефекти, асоциирани със атмосферните замърсители, мерки за редуциране на замърсяването (обществени и поведенчески) 	ДОЗЗР

- Отговор относно участие на експерти от НЦОЗА в работни срещи с експерти от ECDC по прилагането на подхода „Едно здраве“ за борба с антимикробната резистентност (АМР), изх. № 2189/05.10.18г. на НЦОЗА	ДОЗЗР ДАЛД
- Отговор относно искане за становище за хигиенно-токсикологична безопасност на продукти, предназначени за използване в общественото водоснабдяване, изх. № 2705/14.12.18г. на НЦОЗА	ДОЗЗР ДАЛД
- Отговор относно заключение по предоставени резултати от извършен анализ на коагулант за спазване на изискванията на чл.13, ал.1 от Наредба 9 от 16 март 2001г., изх. № 2739/21.12.18г. на НЦОЗА	ДОЗЗР ДАЛД
- Отговор относно искане за становище за хигиенно-токсикологична безопасност на продукти, предназначени за използване в общественото водоснабдяване, изх. № 2732/20.12.18г. на НЦОЗА	ДОЗЗР ДАЛД
- Участие в изготвянето на вътрешни правила за достъп и работа в НЦОЗА с Регистъра за биоциди към Европейската агенция по химикали (ЕСНА), утвърдени със заповед № РД-265/09.05.2018 г. на директора на НЦОЗА. - Участие в подготовката на необходимите документи за получаване на достъп до ИС на ЕСНА и привеждане на вътрешните правила за достъп и работа в НЦОЗА с Регистъра за биоциди към актуалните изисквания на ЕСНА.	ДОЗЗР ИОВО
- Експертно становище във връзка със съдържанието на следи от олово в козметичния продукт „Хума – бяла глина/каолин“-100% Натурален козметичен продукт „Thaloderma“, установено при провеждането на текущ ДЗК, изх. № 2688/14.12.2018 г. на НЦОЗА	ДОЗЗР ДАЛД
- Попълване на въпросник относно установяване на индикативни гранични стойности на професионална експозиция за никел, акрилонитрил и бензен във връзка с проучване, инициирано от Европейската комисия, изпратен в електронен формат до организаторите на проучването, с копие до МЗ, изх. № 2751/27.12.2018 г. на НЦОЗА	ДОЗЗР ДАЛД
- Информация за България относно Бърнаут синдрома като професионална болест в Европейския съюз (06.07.2018г.)	ДОЗЗР
- Отговор на запитване до НЦОЗА относно проблеми при осигуряване на питейна вода на строителен обект, изх. № 2406/06.11.18г. на НЦОЗА	ДОЗЗР
- Експертна информация относно предпазване от цитомегаловирусни инфекции при бременни, работещи в детски градини, изх. № 2056/07.09.18г. на НЦОЗА	ДОЗЗР
- Експертно становище относно пускане на пазара на 9 продукта за специални медицински цели: "Кетокюизин", "ПКУ Куулър", "ПКУ Гел", "Бетакуик","Прозеро", "КарбЗеро","Фрутивитс","Витажул тм", "МСТ- Прокал", произведени от фирма „Медихъб Клиникал“ ; - Експертно становище за пускане на пазара на храна за специални медицински цели - хранителен продукт „ПКУ Експрес“, произведен от фирма „Vitaflo international“Ltd - Експертно становище относно пускане на пазара на продукта „PreNAN FM85“, определен от производителя фирма „Нетсле България“ АД като диетична храна за специални медицински цели. - Експертно становище относно система за етикетиране на хранителния състав с цветово кодиране (ENL) - Експертно становище относно пускане на пазара на продукт „Energyzip“, „Diamax“ и „Peptimax“ , произведен от фирма „Prodiet Nutricao Clinica Ltda“, определен от производителя като храна за специални медицински цели. - Експертно становище относно предоставяне на информация за дневния прием на някои видове сурово-сушени месни	ДОЗЗР

<p>продукти, произвеждани в България за отделните възрастни групи от населението</p> <ul style="list-style-type: none"> - Експертно становище, относно писмо от Омбудсмана на Р България, свързано с кърменето и действията на отговорните институции в подкрепа на българските майки - Становище по изпълнение на Национална програма за закрила на детето, 2018 г. - Участие в изготвянето на отговор относно заявление за достъп до обществена информация, изх. № 2009/30.08.18г. на НЦОЗА; - Участие в изготвянето на отговор относно заявление за достъп до обществена информация, изх. № 1657/29.06.18г. на НЦОЗА; - Отговор във връзка със запитване относно рецептурник за хранене на деца от 3 до 7 - годишна възраст, изх. № 2168/02.10.18г. на НЦОЗА - Отговор във връзка със запитване относно количеството на плодовете и зеленчуците, които трябва да се дават в детските заведения, изх. № 1865/01.08.18г. на НЦОЗА; - Отговор във връзка със запитване относно отпечатване на новия рецептурник за деца от 3 до 7 г., изх. № 2465/16.11.18г. на НЦОЗА; - Отговор по Становище на Фондация „За храната“ относно проект на Наредба № 9, изх. № 2066/10.09.18г. на НЦОЗА; - Становище по комуникационни послания на рекламна кампания за промоция консумация на плодове и зеленчуци, изх. № 2065/10.09.18г. на НЦОЗА; - Експертно становище относно специален хранителен режим на дете с доказана глутенова ентеропатия, изх. № 2486/19.11.18г. на НЦОЗА; - Експертно становище за пускане на пазара на храна за специални медицински цели "Хумана Бейби фит", произведен от фирма „ФармаСъпортСървисиз“ (1 продукт), изх. № 2084/13.09.18г. на НЦОЗА; - Експертно становище за пускане на пазара на храна за специални медицински цели „МедихъбКлиникалнутришън“ ЕООД България (5 броя храни); - Експертно становище за пускане на пазара на храна за специални медицински цели „МедихъбКлиникалнутришън“ ЕООД (1 бр. храна), изх. № 2753/27.12.18г. на НЦОЗА; - Експертно становище за пускане на пазара на храна за специални медицински цели „МедихъбКлиникалнутришън“ ЕООД (1 бр. храна), изх. № 1790/23.07.18г. на НЦОЗА; - Експертно становище за пускане на пазара на храна за специални медицински цели „МедихъбКлиникалнутришън“ ЕООД (1 бр. храна), изх. № 2752/27.12.18г. на НЦОЗА; - Експертно становище за пускане на пазара на храна за специални медицински цели „Фармасуис“ ООД (7 продукта); - Експертно становище за пускане на пазара на храна за специални медицински цели “ФудиМед“ ЕООД относно пускане пазара на храни за специални медицински цели, произведени от фирма ”Dr. ScharMedicalNutrition” GmbH, Германия (27 бр. храни), изх. № 2202/08.10.18г. на НЦОЗА; - Експертно становище за пускане на пазара на храна за специални медицински цели „Humana 0-VLB”, изх. № 2748/27.12.18г. на НЦОЗА; 	
--	--

<ul style="list-style-type: none"> - Экспертно становище относно усъвършенстваната система за етикетиране на хранителния състав с цветово кодиране (ENL) от фирми, производители на храни (Моңделиз България ЕООД, Нестле България АД, Кока-Кола България, Кока-Кола ХБК България, Пепсико и Юниливър), изх. № 2463/16.11.18г. на НЦОЗА; - Экспертно становище относно Клинично изпитване на храни за кърмачета, с възложител на изследването е Nestle Ltd, Швейцария, изх. № 2462/16.11.18г. на НЦОЗА. 	
<p>Цианопрокариоти – нов потенциален рисков фактор за злокачествени заболявания в България?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Извършено е пробонабиране от 9 подбрани водоема: Синята река, Вая, Мандра, Ахелой, Порой, Дуранкулак, Шабла, Езерец, Шабленска тузла. - Пробите са доставени в НЦОЗА и са анализирани за налични на цианобатрилани видове и на <i>Microcistis</i> - Предаден отчет за етап 2018 към водещия партньор на проекта – Софийски университет 	ДАЛД
<p>Становища по жалби</p> <ul style="list-style-type: none"> - Изготвени становища по жалби на граждани и по искане на организации – 26 бр. 	ДАЛД
<p>Становище за НСИ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Изготвено становище за НСИ – 1 бр. 	ДАЛД
<p>Експертни становища за базови станции за мобилна комуникация, радио и телевизионни станции, включително експертни становища за инвестиционни проекти по чл. 35</p> <ul style="list-style-type: none"> - Изготвени становища - 765 бр.; - Становища по обекти на ДП „Пътна инфраструктура“ – 10 бр. 	ДАЛД
<p>Становища по искане на различни организации</p> <ul style="list-style-type: none"> - Экспертно становище за БАБХ, съдействие по компетентност в качеството на НРЛ по материали за контакт с хранителни продукти, във връзка с преписка за получен несъответстващ резултат за специфична миграция на пластификатори при изпитване на капачки за стъклени буркани за целите на официалния контрол и несъгласие от страна на фирмата-производител с получения резултат, писмо изх. № 123-КХ/08.01.2018 г, вх. № в НЦОЗА 140/11.01.2018. - Экспертно становище относно оценката на риска на безопасността на храни на млечна основа за кърмачета и деца до 3-годишна възраст, произведени със специфичен щам <i>Lactobacillus acidophilus</i> ИНМИА 9602 n.v.Ер 317/402, писмо с вх.№ в НЦОЗА 564/09.02.2018г. - Экспертно становище относно постъпило запитване за микробиологичните показатели за безопасност и хигиена при производството и пакетирането на билкови чайове, писмо с вх.№ в НЦОЗА 2406 / 08.06.2018г. - Экспертно становище по прилагане на стандарт БДС EN ISO 7243:2018, изх. № 1549/11.06.2018 г. - Методически указания по Наредба № РД-07-3/14 г. 	ДАЛД
<p>Експертна дейност, възложена от МЗ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Проучване с цел преразглеждане на правната рамка на ЕС, регулираща експозицията на токсични за репродукцията вещества на работното място, по писмо от МЗ, изх. № 99-00-174/17.05.18 г. - Попълване на въпросник за изготвяне на доклад за Европейската комисия относно прилагане на законодателството в областта на безопасността и здравето при работа (БЗР) за периода 2013-2017 	ДАЛД

<ul style="list-style-type: none"> - Изготвяне на проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 6 от 2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и вредните ефекти от шума върху здравето на населението - Актуализация на ръководство за попълване на електронен регистър на източниците на ЕМП, предназначено за РЗИ, писмо Изх. №3/02.01.2018 г. - Експертно становище във връзка с жалба от РЗИ Хасково, изх. № 23/05.01.2018 г. - Писмо до зам. министър Светлана Йорданова във връзка със запитване за регистър на източниците на ЕМП и влязлата в сила промяна на Наредба № 9/2005 за обектите с обществено предназначение, както и осигуряване на устойчивост по проект BG07 PDP1, изх. № 869/28.02.2018 г. - Обобщен годишен доклад за шума (Наредба № 54/2010 г.), изх. № 1560/13.06.2018 г. - Становище по Проект на актуализирана стратегическа карта за шум за основни пътни участъци в Р. България с трафик над 3 млн. МПС годишно – по e-mail - Попълване на въпросник за установяване на индикативни гранични стойности на професионална експозиция за компоненти на никел в обхвата на канцерогените и мутагените, акрилонитрил, бензен, по писмо от МЗ, изх № 99-00-487/13.12.2018 г., № в НЦОЗА 5044/13.12.18 г 	
<p>Експертна дейност, свързана със стандартизационни проекти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Съгласуване по кореспондентски път на 20 бр. проектостандарти - Превод на 5 броя стандарти: EN ISO 663; ISO 3960; ISO 6320; ISO 6883; ISO 11132 - Редакция на 4 стандарта за козметика за ТК 19: БДС EN ISO 16212; БДС EN ISO 18415; БДС EN ISO 21148 и БДС EN ISO 21149 - Преглед и редакция на 1 проектостандарт за ТК 82 БИС - Редакция на 1 стандарт за ТК59, БИС 	ДАЛД
<ul style="list-style-type: none"> - Становище относно Нотификация на Ирландия, 2018/22/IRL, във връзка със Законопроект за общественото здраве (алкохол) от 2015г. от министъра на здравеопазването на Република Ирландия. - Становище по документ WHA69.3 „Глобална стратегия и план за действие по проблема за остаряването и здравето 2016-2020: по пътя към свят, в който всеки има възможност да живее дълъг и здравословен живот“, 71 сесия на СЗА, 21-26 май 2018, Женева, Швейцария - Становище „План за действие за предотвратяване и контрол на хроничните незаразни болести в Европейския регион на СЗО“ – 71 сесия на СЗА, 21-26 май 2018, Женева, Швейцария. - Становище „Физическа активност, укрепваща здравето. Повишаване на нивото на активност на хората с цел укрепване на здравето в света: изготвяне на Глобален план за действие за физическа активност 2018-2030 г. (A71/18) – 71 сесия на СЗА, 21-26 май 2018, Женева, Швейцария. - Становище „Подготовка за Третата среща на високо ниво на Генералната асамблея за превенция и контрол на ХНБ през 2018 г. (A71/14) – 71 сесия на СЗА, 21-26 май 2018, Женева, Швейцария. 	ДПЗПБ

- Изготвяне на годишен отчет на Националната програма за превенция на ХНБ – 2017 г.
- Предоставяне на информация във връзка с изготвянето на осмия периодичен доклад на България по изпълнение на задълженията, произтичащи от Конвенцията за премахване на дискриминацията срещу жените – т. 21 „Здравеопазване“
- Становище върху проект на резолюция за провеждане на Среща на високо равнище за борба с незаразните болести.
- Становище по Отчет за реализацията на Плана за действие за профилактика и контрол на хроничните незаразни болести в Европейския регион на СЗО (2016-2025 г.) за период 2016-2017 г., EUR/RC68/8(D), 68 сесия на ЕРК на СЗО, Рим, Италия, 17-20 септември 2018 г.
- Разработване на здравнообразователни материали: *Дипляни*: „Превенция на артериалната хипертония и факторите, които я обуславят“; „Дислипидемиите - фактор на риска за възникване на ССЗ“; *Флаери*: „Пирамида на физическата активност“; „Не шофирай след употреба на алкохол“.
- Разработване на ръководство за добра практика на медицинските специалисти за ограничаване злоупотребата с алкохол сред населението
- Изготвяне на информация за проектобюджет за 2018 г. и актуализирана бюджетна прогноза за 2018-2020 г., НППХНБ
- Изготвяне на отчет за степента на изпълнение на утвърдените политики на бюджета на МЗ за първото полугодие на 2018 г., НППХНБ
- Предоставяне на текуща информация на МЗ относно дейности по НППХНБ (отчети, план-сметки и т.н.).
- Изготвяне на анализ на дейността на НППХНБ по фактори ФА и Алкохол - Проблеми и предложения за повишаване на ефективността на дейностите, на база на изготвения анализ.
- Попълване на въпросник на СЗО за физическата активност на населението в Р България
- Подготовка на документи и материали в областта на общественото здраве, касаещи спецификите на австралийската здравна система (общественоздравни кодове и техните разяснения).
- Изготвяне на доклад за организацията и провеждането на Националното изследване на факторите на риска за здравето сред населението в Р България, 2014 г.
- Становище по Доклад за изпълнението на Стратегията в областта на физическата активност за Европейския регион на СЗО за периода 2016-2025) EUR RC68/8(B) 68-ма сесия на ЕРК на СЗО, Рим, Италия, 17-20 септември 2018 г.
- Изготвяне на информация за Асоциация „Родители“, относно употребата на алкохол, цигари и наркотици сред подрастващите.
- Становище относно участие в срещите на високо равнище за борбата с туберкулозата и превенцията на незаразните болести на 26-27 септември 2018 г. в Ню Йорк.
- Изготвяне на информация за Държавната агенция за закрила на детето за разпространението на рисковите фактори сред подрастващите – тютюнопушене, консумация на алкохол, физическа активност.
- Изготвяне на информация за Фондация „Тръст за социална алтернатива“ относно тютюнопушенето и злоупотребата с алкохол сред населението в България.
- Попълване на въпросник, част от изследване, което се провежда в рамките на JA CHRODIS plus „To support health promotion across the broader health system“.

<ul style="list-style-type: none"> - Анализ и попълване на въпросник на СЗО, свързан с тютюнопушенето (Core questionnaire of the reporting instrument of WHO FCTC) - Информация относно изготвяне на Осмия периодичен доклад на България по изпълнение на задълженията, произтичащи от Конвенцията за премахване на дискриминацията срещу жените, в отговор на възл.писмо от зам.министъра на здравеопазването, Жени Начева, с изх.№ 04-02-130/12.06.2018 и вх.№ 2429/12.06.2018 - Разработване на здравнообразователни материали: Здравен риск при пушене на наргиле. Презентации за медицински специалисти, население - Разработване на ръководство за добра практика на медицинските специалисти за ограничаване злоупотребата с алкохол сред населението - Изготвяне на становище относно Доклада на Генералния Директор на тема „Глобална стратегия за здравето на жените, децата и подрастващите (2016-2030): сексуално и репродуктивно здраве, междуличностно насилие и развитие на децата от ранна детска възраст“, т. 12.3 от предварителния дневен ред на 71-та сесия на Световната здравна асамблея на СЗО, 21-26 май 2018 г., Женева (документ А71/19) - Информация за МЗ относно реализиране и планиране на проекти за развитие в областта на сексуалното и репродуктивно здраве към Българската програма за развитие за МВнР - Информация във връзка с писмо от Председателя на ДАЗД изх. № 04-00-4/22.08.2018 г. (в частта за ХИВ, тютюнопушене, алкохол, ПАВ, превантивни програми за сексуално и репродуктивно здраве) - Информация във връзка с писмо от „Тръст за социална алтернатива изх. № 3350/17.08.2018 г. - Становище относно пускане на пазара на нови тютюневи изделия по реда на чл. 26а, ал.7 от Закона за тютюна, тютюневите и свързаните с тях изделия (ЗТТСИ) на „Бритиш Американ Табако България“ ЕООД - Изготвяне на становище до МЗ по текстове в „Манифест за по-добър живот“ относно вредата от е-цигарите и нагреваемите тютюневи изделия - Анализ и попълване на въпросник на СЗО, свързан с Майчиното и детско здраве) - Изготвяне на становище за активно стареене за СЗО - Изготвяне на становище за здраве на мъжете за СЗО - Изготвяне на становище по доклада на Генералния директор на СЗО „Здраве, околна среда и изменение на климата“ за 71-та сесия на Световната Здравна Асамблея, 21-26 май 2018 г. - Изготвяне на становище до МЗ, относно Представен Проект за изменение и допълнение на Закона за здравето - глава 6. 	
<ul style="list-style-type: none"> - Изготвяне на проекто-бюджет за осъществяване на дейността по ОЗТ; - Преглед на подадени досиета за извършване на ОЗТ от фирми – ПРУ за законосъобразност и пълнота; - Изготвяне на периодични справки, касаещи граждански договори, декларации за конфликт на интереси и други административни процедури; - Администриране на работата на комисиите по ОЗТ на 22 нови медикамента; - Администриране на работата на комисиите по ОЗТ на 7 нови медикамента. - Актуализиране на списъка с нови медицински процедури на електронната страница на НЦОЗА 	ДКССИ

- Актуализация на мапиращите таблици на АКМП към МКБ-9КМ с нови кодове - Превод на актуализации на процедури на МКБ-10.	
2.2. Извънредни информационни и аналитични дейности	
2.2.1. Представяне на информация в табличен вид - Заболявания на живородените доносени и недоносени деца до изписването им от стационарите на лечебните заведения - Брой на отделенията към болниците, в които се извършва диализа – от тях отделения в частни лечебни заведения. Брой частни диализни центъра. - Брой, възрастовата структура и териториалното разпределение на медицинските специалисти през 2017г. - Брой постъпили в МБАЛ по области през 2017г. - Относителен дял на ражданията и цезаровите сечения извършени в държавните и общински болници и в частните болници от общия брой раждания в страната през 2017 г. - Оперативни способности при бременност и раждане - Стандартна справка за ражданията от Информационната система за ражданията - Регистрирани заболявания от злокачествени новообразувания - Относителен дял на хоспитализираните към броя на диспансеризираните психиатрични случаи за 2016г. и 2017г. - Болни под наблюдение към 31.12.2016 г. и хоспитализирани случаи в психиатричните заведения и структури през 2017 г. - Раждания и аборти по видове и възраст – 50 годишен период	ДНЗДЕЗ
2.2.2. Изготвяне на анализ за човешките ресурси в системата на здравеопазването за периода 2005 – 2017г.	ДНЗДЕЗ
2.2.3. Изготвяне на слайдове за подготовка на материали за Кръглата маса по проблемите на общественото здраве	ДНЗДЕЗ
2.3. Участие в работни и експертни групи, в съвети, комисии и научни мрежи, в работни срещи	
2.3.1. Участие в страната	
- Участие в МРГ за проект на ЗИД на Закона за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ) във връзка с транспониране на чл. 9 и Приложение V от Директива (ЕС) 2016/2284 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2016 година за намаляване на националните емисии на някои атмосферни замърсители, за изменение на Директива 2003/35/ЕО и за отмяна на Директива 2001/81/ЕО	ДОЗЗР
- Участие в МРГ относно разработване проект за Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (Заповед № РД-803/07.12.2017г. на министъра на околната среда и водите): участие в две работни срещи; изготвени две становища по предварителен вариант на програмата и становище, съвместно с МЗ, по окончателния доклад на СБ за проект на Национална програма за подобряване КАВ.	ДОЗЗР
- Участие в МРГ (Заповед № РД-398/25.06.2018г. на министъра на околната среда и водите) относно изготвянето на Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха във връзка изпълнение на изискванията на Директива (ЕС) 2016/2284.: изготвени 3 становища по предоставени материали и участие в две работни срещи.	ДОЗЗР

- Участие в МРГ за обсъждане и предлагане на възможности за засилване на контрола върху превозните средства (Заповед № РД-656/13.10.2017г. на министъра на околната среда и водите).	ДОЗЗР
- Участие в МРГ (Заповед № РД-765/17.11.2017г. на министъра на околната среда и водите) за съставяне Проект на Ръководство за класификация на отпадъците; участие в две заседания.	ДОЗЗР
- Участие в редовните заседания на междуведомствената експертна комисия за регистрация на торове, биологично активни вещества и хранителни субстрати (Заповед № РД 09-606/03.08.2017 г. на министъра на земеделието, храните и горите).	ДОЗЗР
- Участие в екипа, определен от Министъра на здравеопазването (вх. № 483/02.02.2018 г. на НЦОЗА), относно разглеждане на досие с предложението на ЕК за промяна в Директивата за питейните води; коментари по предоставено отделни предложения на страните-членки.	ДОЗЗР
- Участие в междуведомствена среща с директора на Европейската агенция по безопасност и здраве при работа с членовете на мрежа към националната фокусна точка (покана, изх. № 0403-84/09.03.2018г. на МТСП).	ДОЗЗР
- Участие в междуведомствената среща за организиране кампанията на Европейската агенция по безопасност и здраве при работа 2018г.	ДОЗЗР
- Участие в годишна среща на ТК59 „Ергономия“ с обсъждане на дейността и разглеждане на текущи задачи. - Участие в изпълнението на работната програма на ТК59. - Предложена корекция в превода на името на стандарт БДС EN ISO 7243-2018 Ергономия на топлинната околна среда. Оценяване на въздействието на топлината чрез индекса WBGT (температура по влажния термометър); - Извършен е превод, редакция и участие в съгласуването на стандарт БДС EN 894-4:2010 Безопасност на машини - Ергономични изисквания за проектиране на дисплеи и устройства за управление - Част 4; - Извършен е превод, редакция и участие в съгласуването на стандарт БДС EN ISO 8996 Ергономия на заобикалящата топлинна среда. Определяне на нивото на метаболизма. - Работни обсъждания на стандарти/проекти: 5 бр.	ДОЗЗР ДАЛД
- Експертна дейност в Експертния съвет по биоциди към МЗ (Заповед № РД-02-142/17.07.2018 г.на МЗ) - Участие в 20 заседания на съвета; - Експертни становища за пълнота на данните – 270 бр.; - Проекти на разрешения и изменения на разрешения за предоставяне на пазара на биоциди – 322 бр.	ДОЗЗР ДАЛД
- Експертна дейност в Експертния съвет за оценка на приоритетни вещества към МОСВ (Заповед № РД-764/17.11.2017 г. на МОСВ) - участие в 1 заседание на съвета.	ДОЗЗР
- Участие в МРГ по разработването на проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 13 от 30.12.2003 г. за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на химични агенти при работа (писмо изх. № 7551/14.02.2018 г. до МЗ.): преглед на проекта на Наредба и на Директива (ЕС) № 2017/164 на Комисията от 31 януари 2017 година за установяване на четвърти списък с индикативни гранични стойности на професионална експозиция, въз основа на която се въвеждат измененията; участие в заседание на работната група; преглед на становища от членове на работната група по въпроси, свързани с изготвения проект на наредба.	ДОЗЗР

- Участие в работна група за изменение на Наредба № 6 за здравословно хранене на деца от 3 до 7 години	ДОЗЗР
- Участие в четири заседания на Научно-експертния съвет по хранене към министъра на здравеопазването	ДОЗЗР
- Участие в 2 заседания на МРГ за преглед на законодателството в областта на храните и храненето при децата	ДОЗЗР
- Участие в работна среща „Йоддефицитни заболявания и йодиране на готварската сол“, проведена в МЗ със зам. министър, МЗ, НЦОЗА, ендокринолози, УНИЦЕФ, МЗХ, БАБХ, МФ на СУ.	ДОЗЗР
- Участие в междуведомствена Комисия по чл. 10 от Наредбата за храните за кърмачета и преходните храни - Работна среща относно 3 продукта мляко „Аптадил“, постъпили в МЗ за разглеждане в рамките на Комисията	ДОЗЗР
- Участие в работна група за провеждане на проучване във връзка с така наречения „двоен стандарт“ на храните; участие в 3 работни срещи в БАБХ	ДОЗЗР
- Участие в работна група за промени в Наредбата за финансирането на институциите в системата на предучилищното и училищното образование по отношение на безплатните закуски	ДОЗЗР
- Участие в Дискусионен клуб „Детско и ученическо хранене. Средиземноморска диета.“, 21.02.2018 г., гр. Пловдив	ДОЗЗР
- Участие във форум „ДА! На българската храна“ (3 април 2018 г. и 12.12.2018г.)	ДОЗЗР
- Участие в работен семинар Добрите европейски практики в индустрията на соковете и нектарите (26.09.2018г., Хотел ИнтерКонтинентал, София)	ДОЗЗР
- Участие в 10-ти юбилеен семинар по безопасност на храните в УХТ – Пловдив.	ДОЗЗР
- Участие в работна група за разработване на 5 Утвърдени стандарти за месни продукти, които са утвърдени от БАБХ	ДОЗЗР
- Участие с презентация в Пета национална конференция „Достъп до добра храна“ в партньорство с Евроток, Дружество Европейско право и Граждански институт (24.10. 2018 г., ИНТЕР ЕКСПО ЦЕНТЪР, София)	ДОЗЗР
Консултативен комитет по ГМО към министъра на Околната среда и водите (Заповед № РД 263/12.09.2015г. на министъра на околната среда и водите)	
- Председател на Комисията; http://www.saveti.government.bg/web/cc_603/1	ДАЛД
- Изготвени 4 становища по електронна поща по въпроси касаещи оценката на риска за околната среда при използване на ветеринарни ваксини.	ДОЗЗР
- Проведено едно заседание на КГМО – изготвени 8 становища	
- Участие в междуведомствена работна група за подготовка на Наредба към Закона за здравето за изисквания за Националната Генетична лаборатория и правила за работа на Националния генетичен регистър - Заповед РД-02-90/ 23.03.2018 г. на Министъра на здравеопазването	ДАЛД
- Участие в работна група за изготвяне на проект на Наредба за условията и реда за провеждане на медицинските научни изследвания и мотиви към проекта - Заповед РД – 02-118/ 02.08.2017 на Министъра на здравеопазването	ДАЛД

- Экспертна комисия по здравно техническа експертиза към МЗ	ДАЛД
- Изготвени становища за 10 обекта с национално значение – болници, пристанища, БДЖ – реконструкция и модернизация на линии, реконструкция на пътя Бургас – Поморие и др.	ДАЛД
- Участие в Экспертен консултативен съвет по нейонизиращи лъчения към МЗ, Заповед № РД-02-247/19.12.2014 г.	ДАЛД
- Участие в Экпертен съвет за одобряване стратегическите карти за шум и планове за действие към Министъра на здравеопазването (Заповед № РД-02-201 от 11.10.2018 г.)	ДАЛД
- Участие в работна група за изготвяне на проект на НИД на Наредба № 6 от 2006 г., Заповед № РД-02-61/20.02.2018 г. на министъра на здравеопазването.	ДАЛД
- Разгледан проект на актуализирана стратегическа карта за шум в околната среда на всички участъци от Републиканските пътища, през които преминават над 3 милиона МПС годишно.	ДАЛД
- Участие в работна група към БАБХ във връзка с двойствения стандарт на храни	ДАЛД
- изготвяне на план за действие, обсъждане на резултатите от проучване на пазара и от анализите на избраните храни от различни групи хранителни продукти	ДОЗЗР
- Междуведомствена работна група за прилагане на изпълнението на Регламент №1907/2006 (REACH) и Регламент (ЕО) № 1272/2008 (CLP), Заповед на МОСВ № 174/ 02.04.2018г.	ДАЛД
- Секторен консултативен съвет (СКС) за оценка на компетенциите към БНАЕМПК	ДАЛД
- проект „Развитие на националната система за оценка на компетенциите - Му Competence”, 26.02.2018 г.	ДАЛД
- Участие в Редакционен съвет към БНАЕМПК	ДАЛД
- провеждане на отчетно общо събрание на БНАЕМПК, гр. Пловдив, 09.05.2018 г.	ДАЛД
- работна среща на редакционния съвет на информационния бюлетин към БНАЕМПК: обсъждане на 6 основни въпроса, свързани с дейността на съвета, 19.06.2018 г.	ДАЛД
Участие в Технически Комитет 19 „Козметични и ароматични продукти”	ДАЛД
Участие в Технически Комитет 32 „Селскостопански и хранителни продукти”	ДАЛД
Участие в Технически Комитет 15 „Околна среда“	ДАЛД
Участие в Технически Комитет 59 „Ергономия“	ДАЛД
Участие в Технически Комитет 82 „Шум и вибрации“	ДОЗЗР
Участие в Технически Комитет „Изпитвателни лаборатории“	ДАЛД
Участие в Технически Комитет 80 „Здравна информация“ - участие в 3 срещи; преглед на около 40 стандарта	ДНЗДЕЗ
Участие в Работна група 22 „Здравеопазване“	ДОЗЗР ДАЛД

	ДПЗПБ ДНЗДЕЗ ДКССИ
Участие в Работна група 12 „Статистика“ към Съвета по европейски въпроси към МС	ДПЗПБ ДНЗДЕЗ
Участие в Междуведомствена Работна група по демографските въпроси към МТСП	ДНЗДЕЗ
Участие в Експертния съвет по ХИВ/СПИН към МЗ	ДПБПЗ
Участие в Националния координационен комитет за борба със СПИН и туберкулоза	ДПБПЗ
Участие в работна група за хосписни грижи	ДПБПЗ
Участие в работна група по безопасност на пациентите и качество на грижите към ЕК	ДПБПЗ
Участие в работна група за преглед, анализ и оценка на добрите практики в сферата на здравна промоция.	ДПБПЗ
Участие в междуведомствена работна група „Координация на дейностите и политиките“ към ДАЗД за изготвяне на Национална програма за закрила на детето 2018 и 2019 и отчета за изпълнение на НПЗД 2017 г.	ДПБПЗ
Участие в работна група по изготвяне на концепция за Стратегия за ранно детско развитие в България	ДПБПЗ
Участие в междуведомствена работна група за изготвяне на Национална стратегия за ранно детско развитие	ДПБПЗ
Участие в работна среща на организации, работещи в сферата на ранното детско развитие	ДПБПЗ
Участие в Консултативен съвет към УНИЦЕФ за подкрепа на провеждането на национално проучване на насилието над деца в България	ДПБПЗ
Участие в междуведомствена работна група за обсъждане на предложения за промяна на Наредба № 6 от 24.07.2006 г. за условията и реда за даване на разрешения за работа на лица, ненавършили 18 години	ДПБПЗ
Участие в експертна работна среща на тема „Виртуалният свят и влиянието му върху децата”	ДПБПЗ
Участие в Консултативен съвет към УНИЦЕФ за подпомагане дейностите, насочени към засилване на националните възможности за ранна интервенция при деца със затруднения в развитието и увреждания	ДПБПЗ
Участие в Национален консултативен съвет, подпомагащ изпълнението на програмата «Заедно- здраво бебе, здраво бъдеще»	ДПБПЗ
Участие в работни срещи на работна група за изготвяне на Национална стратегия за детето 2019-2030	ДПБПЗ
Участие в Консултативен съвет за подпомагане на независимата оценка на пилотните услуги по патронажни грижи (ЦМДЗ) в областите Шумен и Сливен	ДПБПЗ

Участие в работна група в МТСП за изготвяне на Закон за социалните услуги	ДПБПЗ
Участие в работна група със задача: «Отчет по изпълнението на план за действие за периода 2017-2018 към Национална програма за превенция на насилието и злоупотребата с деца 2017-2020»	ДПБПЗ
Участие в работна група свързана с Консултационен документ във връзка с приемането на проект на Закон за физическите лица и мерките за подкрепа, който предвижда отпадане на института на „запрещението“.	ДПБПЗ
Участие в работна група по въпросите на психичното здраве.	ДПБПЗ
Участие в работна група със задача: Отчет по дейностите по националната антидопинг стратегия и планиране на дейности за периода 2018-2019	ДПБПЗ
Участие в работна група за изготвяне на Наредба за оказване на палиативни грижи	ДПБПЗ
Участие в работна група за изготвяне на национална програма по донорство и трансплантация	ДПБПЗ
Участие в работна група по създаване на проект за наредба за обучение по упражняване на неконвенционални методи.	ДПБПЗ
Участие в работна група по създаване на проект за изменение и допълнение на Наредба № 47 за изискванията към хранителните добавки.	ДПБПЗ
Участие в работна среща на Национален експертен съвет по изменение на климата във връзка с представяне и обсъждане на Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие	ДПБПЗ
Участие в Национален координационен съвет по майчино и детско здраве	ДПБПЗ
Участие в международен семинар „Предотвратяване на употребата на допинг в професионалния и в спорта за всички чрез обучение и разследване“, по инициатива на „Асоциация за развитие на българския спорт“, по проект „Just Sport“	ДПБПЗ
Провеждане на работна среща с експерти на НСИ и Главна дирекция „Национална полиция“ по подготовката на Четвърти глобален доклад по пътна безопасност, СЗО	ДПБПЗ
Провеждане на работна среща с представители на РЗИ във връзка с разработването на методика за отчитане на дейността по програмата	ДПБПЗ
Участие в международен семинар „Предотвратяване на употребата на допинг в професионалния и в спорта за всички чрез обучение и разследване“, по инициатива на „Асоциация за развитие на българския спорт“, по проект „Just Sport“	ДПБПЗ
Провеждане на работна среща с експерти на НСИ и Главна дирекция „Национална полиция“ по подготовката на Четвърти глобален доклад по пътна безопасност, СЗО	ДПБПЗ
Организиране на образователен семинар „Изграждане на капацитет и повишаване на компетентността на доброволни консултанти по кърмене към НАПК за консултиране и подкрепа в сферата на кърменето“.	ДПБПЗ
Семинар SHARE-ERIC Bulgaria за научна инфраструктура „Изследване на здравето, остаряването (старееенето) и пенсионирането в Европа SHARE“	ДПБПЗ

Обучителен семинар с медицински специалисти, насочен към превенцията на тютюнопушенето и злоупотребата на алкохол, съвместно с РЗИ-Сливен.	ДПБПЗ
Участие в проект „Project EDUARD“ с наименование в България „Операция „Европейски ден без загинали по пътя – EDUARD“.	ДПБПЗ
Участие в среща-дискусия „Силата на родителството и благосъстоянието на детето“.	ДПБПЗ
Участие в работата на „НТА Network“	ДКССИ
Участие в проект за консултации по изготвяне на стратегии в общественото здраве „Go.reach“	ДКССИ
Участие в заседания на Комисията по ОЗТ по чл. 5, ал. 1 от Наредба № 9 от 01.12.2015 г.	ДКССИ
Стартиране на процес, свързан с проследяването на ефекта от терапията с лекарствени продукти, съгл. чл. 31б от Наредбата за условията, правилата и реда за регулиране и регистриране на цените на лекарствените продукти	ДКССИ
Участие в заседания на Работни комисии по чл. 10, ал. 1 от Наредбата	ДКССИ
Участие в работни групи по председателството на България на ЕС по въпросите на здравеопазването и модерирание на международна среща за достъпа до лекарства	ДКССИ
Участие в работна група на МЗ по избор на модел за здравна реформа	ДКССИ
Участие в четири Работни групи по промяна на нормативната база в здравеопазването	ДКССИ
Участие в редакционната колегия и редакционния съвет в „Българско писание за обществено здраве“	ДОЗЗР ДАЛД ДПЗПБ ДКССИ ОИОВО
Актуализация на отчетната медико-статистическа документация в здравната система - Анализ на съществуващата документална система. Проучване на потребностите. Съгласуване с МЗ и НСИ. Изработване на формулярите. Осигуряване на отпечатване и разпространение чрез РЗИ на необходимата медико – статистическа документация	ДНЗДЕЗ
Подготовка и провеждане на Национално съвещание по информационно осигуряване на здравеопазването. Подготовка на темите на съвещанието. Организация по провеждането.	ДНЗДЕЗ
Подготовка за предстоящата отчетна кампания на: - Указания за попълване на документацията, съобразно промените в тяхното съдържание и форма - Контрол на данните в отделните формуляри и връзките между тях	ДНЗДЕЗ
Комисия за преглед на регистрите с необходимост за извънгаранционна поддръжка на регистрите и ИТ системите	ОИОВО
Постоянно действащата комисия по привеждането на ИТ системите и регистрите в НЦОЗА в съответствие с европейския	ОИОВО

регламент за защита на личните данни GDPR	
Комисия по анализ на цялостната нормативна уредба на НЦОЗА	ОИОВО
2.3.2. Участие в чужбина, включително към Институциите на Европейския съюз	
2.3.2.1. Работни и експертни групи	
Участие в работни групи към Съвета на Европейския съюз и към Европейската комисия:	
- Участие в работна група „Нови храни“ към Европейската комисия	ДОЗЗР
- Работна група „Ароматизанти” към ЕК	ДАЛД
- Работна група „Мултиплексни qPCR методи“ към Европейска мрежа на ГМО лабораториите (ENGL) - Kick of meeting 15-16 март 2018 г. Събиране на данни и структуриране на документа	ДАЛД
- Работна група „Екстракция на ДНК“ към Европейска мрежа на ГМО лабораториите (ENGL) - Kick of meeting 20-21 март 2018 г. Събиране на данни и структуриране на документа	ДАЛД
- Научна мрежа за Оценка на риска на ГМО към Европейски орган по безопасност на храните	ДАЛД
- Работна група към Постоянен комитет по хранителна верига и здраве на животните, секция ГМО - Съгласуване на указания и позиции на България във връзка с участия на експерти в заседания на Постоянен комитет по хранителна верига и здраве на животните, секция ГМО и Апелативен комитет; - Подготвено становище на Р България относно въздействие на приложението на тълкувателното решение на Съда на Европейския съюз по дело С 528/16 Съгласно решението на което новите техники за метагенеза (НТМ) водят до създаване на генетично модифицирани организми (ГМО) и са предмет на: оценки на риска за здравето и околната среда, разрешаване пускането на пазара, проследяване, етикетирание и мониторинг.	ДАЛД
- Работна група „Материали за контакт с храни” към ЕК - Участие в 2 работни срещи (22.02.2018 и 02-03.05.2018). в Брюксел, Белгия - Проверка и редакция на 6 проекторешения на ЕК по отношение на оторизиране на процеси на рециклиране на опаковки от пластмаси и повторното им използване като МКХ - Изготвяне на справка и попълване на въпросник относно материали, предназначени за контакт с храни, базирани на бамбук, във връзка с оценка на съответствие с Регламент (ЕС) № 10/2011 - Изготвяне на справка и попълване на въпросник относно етиктирането на хартиени салфетки като материали за контакт с храни	ДАЛД
- Работна група по козметични продукти	ДАЛД
- Работна група „Платформа на европейските органи за надзор на пазара на козметичните продукти“	ДАЛД

-	Комитет за материалите и предметите, които имат контакт с храни (CD-P-MCA)	ДАЛД
-	Комитет за козметичните продукти и здравето на потребителите (CD-P-COS)	ДАЛД
-	Комитет за адаптиране към техническия напредък на директивата на качеството на водите за къпане	ДАЛД
-	Работна група по добавки в храни	ДАЛД
-	Работна група по натурална минерална вода	ДАЛД
-	Работна група „Обществено здраве“ към Съвета на Европейския съюз	ДПЗПБ
-	Работни групи по алкохола към ЕК	ДПЗПБ
-	Експертна група по социални детерминанти и здравни неравенства към ЕК	ДПЗПБ
-	Експертна група безопасност на пациентите и качество на грижите-	ДПЗПБ
-	Работна група Здравни индикатори	ДПЗПБ
-	Експертна група по психично здраве	ДПЗПБ
-	Работна група по безопасност на пациентите и качество на грижите към ЕК	ДПЗПБ
2.3.2.2. Работни срещи		
-	Участие в Четвърта Европейска кръгла маса за използване на позитивно лого при етикетиране на храни, организирана от Choices International Foundation с участие на Регионалното бюро на СЗО за Европа, 16.01.2018 г., Копенхаген.	ДОЗЗР
-	Участие в заседание «Хранене и физическа активност» - идентифициране на добри практики, (15-16 март 2018 г., Испра, Италия).	ДОЗЗР
-	Участие в конференция „Хранителните добавки в Европа“(08-09 март 2018 г., Берлин).	ДОЗЗР
-	Участие в работна среща на Европейска мрежа за редукция на солта, организирана от СЗО, с представяне на презентация за прием на сол от населението в България	ДОЗЗР
-	Участие в Симпозиум за устойчиви хранителни системи за здравословно хранене в страните от Централна и Източна Европа с интегрирано обучение по събиране на данни за консумацията на храни и укрепване на тематичната регионална мрежа, с представяне на две презентации (15-17.10.2018 г., в Белград, Сърбия).	ДОЗЗР
-	Участие в Семинар на СЗО за превенция и контрол на незаразните хронични болести, предшестван от, предшестван от Петия турски медицински конгрес (29.10.2018 г., Истанбул)	ДОЗЗР
-	Участие в конференция, организирана от СЗО и УНИЦЕФ, посветена на ролята на кърменето за превенция на хроничните	ДОЗЗР

незаразни болести (7 - 8. 11. 2018 г., Москва, Русия)	
- Участие в Среца на центровете за сътрудничество със СЗО за укрепване на капацитета за справяне с рисковите фактори, свързани с незаразните хронични болести, и за подобряване на наблюдението им в Европейски регион на СЗО (05-06 декември 2018 г., Москва, Русия)	ДОЗЗР
- Участие в съвещание на Международен съветнически комитет (IAC) на СЗО по проект „Електромагнитни полета“ и програмата „Ултравioletови лъчения“, (20-22 юни 2018 г. в Порторож, Словения).	ДАЛД
- Участие в среща Форум на тема „Крежко здраве“ към европейското съвместно действие и участие в Общото събрание към проекта, (13-14 декември 2018г., Мадрид).	ДПЗПБ
- Участие в работна среща за човешките ресурси „Инвестиции в сферата на здравеопазване“, 17 май 2018г., София,	ДПЗПБ
- Участие в Работна среща за стартиране на Европейско съвместно действие за равнопоставеност в здравеопазването - JАНЕЕ, 21-22 юни 2018 г., Люксембург	ДПЗПБ
- Участие в обучение на тема: „Юг-Юг и тристранно сътрудничество за изпълнение на Програма 2030: Младите за Юга“, 20-22 юни 2018, Истанбул по покана на Регионалния офис на UNFPA.	ДПЗПБ
- Участие в Работна среща за стартиране на Европейско съвместно действие за равнопоставеност в здравеопазването - JАНЕЕ, 21-22 юни 2018 г., Люксембург	ДПЗПБ
- Участие в EVIPNet-Europe and AMR Workshop on Evidence-informed Policy Development, организиран от СЗО.	ДКССИ
- Участие в работна среща на HTA Network, Брюксел	ДКССИ
- Участие в конференция на СЗО, Астана, Казахстан	ДКССИ
- Участие в 2 годишни срещи в Люксембург; участие в дискусии по е-майл	ДНЗДЕЗ
2.3.3. Консултации, методична помощ	
- Консултация на РЗИ относно здравен риск за населението от краен градски квартал, ситуиран в непосредствена близост до промишлената зона и новоизградена площадка за производство на асфалтови смеси	ДОЗЗР
- РЗИ – София-град - Измерване и оценка на персоналната прахова експозиция при работа с ИМВ. Поддръжка, юстиране и смяна на светлинен източник на поляризационен микроскоп. - Консултация относно изменения и допълнения в Наредба № 13/2003 на МТСП и МЗ - Консултация относно получените данни от проведени микробиологични изпитвания на бутилирани води от диспенсъри в детска градина и насоки за правилен подход при последващите коригиращи действия, с цел правилното разрешаване на конкретния случай	ДАЛД
- РЗИ-София област - Определяне на манган в питейни води	ДАЛД

- РЗИ – Кърджали -2 бр. Консултации, свързани с БДС EN 689:2018 г.	ДАЛД
- РЗИ от страната - Консултативна и методична помощ на специалисти от РЗИ, свързани с измерване на замърсители във въздуха на работната среда.	ДАЛД
- Всички 28 РЗИ -Методична помощ на РЗИ във връзка с измерване и оценка на ЕМП, във връзка с планов мониторинг на ЕМП, във връзка с узаконяване на обектите, във връзка с поддържане на електронен регистър на източниците на ЕМП, по жалби на граждани - органите на ДЗК	ДАЛД
- Обучение по Проект по ФУТ за обучение на РЗИ, ГИТ, ФУТ, МЗ, МТСП - „Европейско законодателство за защита на работещите от нейонизиращи лъчения – електромагнитни полета, оптични и лазерни лъчения“. Общ брой участници – около 100 човека.	ДАЛД
- ЛОТ Консулт, писмо вх. № 604/13.02.18 г. Вземане на проби от атмосферен въздух и в затворени помещения за наличие на азбест и определяне на бройната концентрация на респирабилни влакна (пробовземна апаратура, консумативи, стратегия на пробовземане). Подходящи методи за анализ. Интерпретация на резултатите.	ДАЛД
- ВиК „Кюстендилска вода“ - Консултация относно новите микробиологични стандарти при изпитване на питейни води	ДАЛД
- Изготвена писмена консултация след извършен оглед на жилищна сграда в гр. София за наличие на азбестосъдържащи материали, писма вх. №№ 1964/04.05.2018 г., 3170/08.2018 г.	ДАЛД
- Ръководители на лечебни заведения	ДПЗПБ
- Методична помощ на РЗИ-Софийска област по въпроси, свързани с физическата активност на подрастващите.	ДПЗПБ
- Методична помощ на специалисти от детски ясли - 13 бр.	ДПЗПБ
- Консултации на медицински специалисти и граждани по проблемите и подходите за отказване от тютюнопушене	ДПЗПБ
- Консултации на педиатри от извънболничната помощ - 17 бр.	ДПЗПБ
- Консултации на медицински специалисти и граждани по проблеми на неконвенционалната медицина – законодателство, право на работа, регистрация в РЗИ	ДПЗПБ
- Консултации на медицински специалисти и граждани по проблеми на неконвенционалната медицина – законодателство, право на работа, регистрация в РЗИ	ДПЗПБ
- Консултиране он лайн на проф. Франческа Бочини – Италия по въпроси, свързани с нормативната уредба на хранителните добавки у нас.	ДПЗПБ
- Консултиране on line на Joris Geelen, Food Compliance International Pte. Ltd, Белгия относно наредбата за хранителни добавки у нас	ДПЗПБ
- Консултиране на експерти от БЛС по въпроси на неконвенционалните методи	ДПЗПБ

-	Методична помощ на ЛЗ при изпращане към НЦОЗА на ежемесечните отчети с медико-статистическа и икономическа информация, генерирани от Специализирания софтуер за болници /ССБ/; Предоставяне на активационни ключове при преинсталирането на ССБ, при подмяна на работна станция.	ДКССИ
-	Консултация и помощ при изготвянето на проекти на доклади по ОЗТ от експертите, включени в работни комисии - техническо оформление и административно придвижване на необходимите документи – протоколи от заседания на комисии, отчетни таблици, презентации и т.н.	ДКССИ
-	Консултативна помощ към МЗ при подготовката на изработването на Националната здравна карта	ДНЗДЕЗ
-	Методична помощ на РЗИ и ЛЗ при изготвяне на годишните отчети и приложенията към тях за извършените дейности	ДНЗДЕЗ
3. ЛАБОРАТОРНА ДЕЙНОСТ И АКРЕДИТИРАНИ ЦЕНТРОВЕ		
ТЕМА	ИЗВЪРШЕНИ ДЕЙНОСТИ	ДИРЕКЦИЯ
3.1.Лабораторна дейност		
3.1.1. Определяне на химични елементи във води, храни, почви, утайки, химични вещества и смеси, козметика, въздух и др.	Брой анализирани проби – 44 Брой анализи – 267 /експертизи + таблици/	ДАЛД
3.1.2. Изпитване на проби питейна и минерална вода	Брой проби – 12 Брой анализи – 255	ДАЛД
3.1.3. Изпитване на води, използвани за рекреация, воден спорт и риболов	Брой проби – 16 Брой анализи - 70	ДАЛД
3.1.4.Определяне на влакнести и невлакнести прахове, във въздух и материали	Брой проби – 34 Брой анализи 124	ДАЛД
3.1.5. Измерване съдържанието на замърсители във въздуха на работната среда и химични вещества и смеси	Брой проби – 8 Брой анализи – 8 Пробонабиране – 1 Брой анализи на проба въздух (измервания) - 1 бр.(3)	ДАЛД
3.1.6. Оценка на слънцезащитните свойства на козметични продукти	Брой анализирани проби – 30 Брой анализи (измервания) – 300	ДАЛД
3.1.7. Анализ на козметични продукти	Брой анализирани проби – 2 Брой анализи (измервания) – 8 (16)	ДАЛД
3.1.8. Определяне на химичен състав на храни	Брой анализирани проби – 82 Брой анализи (измервания) – 423	ДАЛД
3.1.9. Анализ на добавки (подсладителни, оцветители и консерванти) в храни	Брой проби (консерванти) – 4 бр. Брой проби (подсладителни) – 4 бр. Брой проби (оцветители) – 6 бр.	ДАЛД

	Брой анализи (измервания) - 42 бр.	
3.1.10. Определяне на миграция от материали за контакт с храни	Брой проби (обща миграция) – 1 бр. Брой анализи - 3 бр. Брой проби, арбитражни за специфична миграция на формалдехид – 3 бр. Брой анализи (измервания) - 9 бр.	ДАЛД
3.1.11. Проучване на индикаторни, патогенни и условно-патогенни микроорганизми в храни, смивове и отривки от работна среда, различни видове проби води, козметични средства и утайки.	Брой проби – 271 Брой анализи – 875	ДАЛД
3.1.12. Изпитване на проби за ГМО по заявка	Брой проби - 49 Брой анализи - 960	ДАЛД
3.1.13. Измерване и оценка на физически фактори в работната и околната среда (нейонизиращи лъчения, шум, вибрации, микроклимат, осветление)	- Измерване на ЕМП от базови станции за мобилна комуникация и радио и телевизионни станции – 365 броя; - Измервания и оценка на експозицията на ЕМП в болници при ЯМР апарати – 4 бр.; - Измервания и оценки на УВ лампи – 1 бр.; - Измервания на други източници на ЕМП – 2 бр. - Експертна оценка за физиотерапевтичен апарат на база измерване; - Измерване и/или оценка на ЕМП по жалби на граждани и по искане на МЗ, омбудсман и др. – 26 броя	ДАЛД
3.1.14. Спешни мерки при откриване на неразрешени генетично модифицирани организми на Европейския пазар.	Прилагане на методи за откриване на неразрешени ГМО, внос от трети страни – изследване на проби от ориз и оризови продукти с произход Китай, в изпълнение на Решения на Комисията 2013/287/ЕС, 2011/884/ЕС относно спешни мерки във връзка с неразрешен генетично модифициран ориз в оризови продукти с произход Китай.	ДАЛД
3.1.15. Арбитражни анализ за наличие на неразрешени ГМО	Брой проби – 3 Брой анализи - 246	ДАЛД
3.2. Акредитирани центрове		
3.2.1. Акредитиран изпитвателен център „Здраве“	- Дейности по поддържане на СУ на ИЦ „ЗДРАВЕ“ - Подготовка за преход и преход от БДС EN ISO/IEC 17025:2006 към БДС EN ISO/IEC 17025:2018 - Вътрешен одит на ИЦ “Здраве“ - оценена е въведената система за	ДАЛД ОИОВО

	управление съгласно БДС EN ISO/IEC 17025:2018 - Междулабораторни изпитвания – проведени 8 междулабораторни сравнителни изпитвания, съгласно плана по качество за 2018 г. - Издадени 377 броя акредитирани протоколи от изпитване. - Нормативното и информационното осигуряване на ИЦ „Здраве“	
3.2.2. Орган за контрол от вида С „ЕКЗАКТ“	- Дейности по поддържане на СУК - Калибриране на техническите средства - Подготвени и подадени документи за акредитация	ДАЛД
3.3. Национални референтни лаборатории		
3.3.1. Заповед на министъра на земеделието и храните от № РД 09-941/23.11.2016 г., съгласувана с МЗ	Национални референтни лаборатории от НЦОЗА: 1. НРЛ за ГМО в храни към отдел ГМО, дирекция АЛД, НЦОЗА. 2. НРЛ за материали, предназначени да влизат в контакт с хранителни продукти към отдел Химични вещества и смеси и материали за контакт с храни и отдел Химични фактори, дирекция АЛД, НЦОЗА. 3. НРЛ за мляко и млечни продукти, относно някои микробиологични причинители (<i>Bacillus cereus</i> , <i>Chronobacter spp.</i>), опасни за храни за кърмачета и малки деца към отдел Микробиологични фактори, дирекция ДАЛД, НЦОЗА.	ДАЛД
3.3.2. Междулабораторни сравнителни изпитвания, организирани от EURLs	1. FCM -18-01 PT – Determination of the mass fractions of oligomers in food simulant D1, 15.05-15.06. 2018 г. 2. FCM-18-02 PT round - Determination of the mass fractions of the total Al, Ni, Sb and Zn in food simulant B, 12.06 - 27.07.2018 г. 3. Междулабораторни сравнителни изпитвания за лабораториите по Регламент (ЕО) 1981/2006 и Приложение II на Регламент (ЕО) 120/2014 - Изпълнение на проект ILC-EURL-GMFF-CT-02/18	ДАЛД
4. УЧЕБНА И НАУЧНА ДЕЙНОСТ		
ТЕМА	ИЗВЪРШЕНИ ДЕЙНОСТИ	ДИРЕКЦИЯ
4.1. Курсове от „Програмата на курсовете за следдипломно и продължаващо обучение на висши медицински и немедицински кадри за 2015г.“ на НЦОЗА		
	Общ брой обучени за 2018 г. - 335 специалисти.	ДОЗЗР ДАЛД ДПЗПБ ДКССИ ДНЗДЕЗ

		ОИОВО
4.1.1. Курсове за обучение на специализанти		
	- СДО за придобиване на специалност "Комунална хигиена" - Модул 2 - "Хигиена на атмосферния въздух"	ДОЗЗР
	- СДО за придобиване на специалност "Комунална хигиена" - Модул 3 - „Хигиена на водите“	ДОЗЗР ДАЛД
	- СДО за придобиване на специалност "Трудова медицина" - Модул VIII - „Промоция на здравето на работното място“	ДОЗЗР
	- СДО за придобиване на специалност "Трудова медицина" - Модул III - „Трудово-медицински проблеми, свързани с физични фактори и прах в работната среда“	ДОЗЗР ДАЛД
	- СДО за придобиване на специалност "Хранене и диетитека" - Модул 5 „Хранителна епидемиология и хранителна политика“	ДОЗЗР
	- СДО за придобиване на специалност за придобиване на специалност „Токсикология“ (за химици, биохимици, биолози, молекулярни биолози, биотехнолози и еколози) и „Токсикология“ (за медици) - Модул 5 - „Токсикология на неорганичните химични агенти“	ДОЗЗР ДАЛД
	- СДО за придобиване на специалност „Токсикология“ (за химици, биохимици, биолози, молекулярни биолози, биотехнолози и еколози) и „Токсикология“ (за медици) - Модул 6 „Токсикология на органичните химични агенти“	ДОЗЗР ДАЛД
	- СДО за придобиване на специалност "Санитарно инженерство" - теоретично обучение по раздел II. „Комунална хигиена“ (хигиена на атмосферния въздух; хигиена на водите; хигиена на почвата и отпадъците)	ДОЗЗР ДАЛД
	- СДО за придобиване на специалност „Санитарна химия“ - Модул 3 – Санитарна химия на общоупотребими продукти и детергенти; Санитарна химия на селищна среда; Санитарна химия на храни; радиохимия	ДОЗЗР ДАЛД
	- СДО за придобиване на специалност „Медицинска санитарна физика“ - Модул 1 - Основен курс	ДАЛД
	- СДО за придобиване на специалност „Медицинска информатика и здравен мениджмънт“ – Модул 2 - „Основи на медицинската статистика“	ДНЗДЕЗ ОИОВО
	- Държавна изпитна комисия за специалност „Социална медицина и здравен мениджмънт“	ДПЗПБ ДКССИ
	- Държавна изпитна комисия за специалност по „Хранене и диететика“	ДОЗЗР
	- Държавна изпитна комисия за специалност по „Трудова медицина“	ДОЗЗР
	- Държавна изпитна комисия за специалност по „Санитарна химия“	ДАЛД
4.1.2. Курсове за продължаваща специализация на медицински и немедицински специалисти		

-	„Превенция на тормоз и насилие на работното място. Видове. Психосоциални характеристики“	ДОЗЗР
-	„Мускулно-скелетни проблеми и физически упражнения на работното място за повишаване на благосъстоянието на работещите	ДОЗЗР
-	„Стрес и промоция на здравето – нови перспективи за дизайн на работната среда и повишаване на благосъстоянието“	ДОЗЗР
-	„Актуални аспекти на храненето“	ДОЗЗР
-	„Съвременни аспекти на опазване чистотата на водите“	ДАЛД
-	„Азбестови материали в сгради. оценка и минимизиране на здравния риск от професионална експозиция на азбест“	ДАЛД
-	„Праха и прахова експозиция в работната среда - основни положения при изследване и оценка“	ДАЛД
-	„Стратегия, методи и уреди за вземане на проби при измерване на професионалната експозиция на токсични химични съединения. Стандарт ISO 1762(e)“	ДАЛД
-	„Измерване на професионалната експозиция на токсични химични съединения с линейно колориметричен метод“	ДАЛД
-	„Хигиенни изисквания към козметичните продукти. Законодателство“	ДАЛД
-	„Молекулярно-генетични методи - приложение в токсикологията, микробиологията и храненето“	ДАЛД
-	„Физически фактори на околната и работната среда. измервания, оценка и нормативни документи“	ДАЛД
-	„Физически фактори на околната и работната среда. измервания, оценка и нормативни документи“	ДАЛД
-	„Политики, стратегии и добри практики за превенция на поведенческите фактори на риска за възникване на ХНБ“	ДПЗПБ ДОЗЗР
-	„Пасивно пушене и здравен риск при деца в предучилищна възраст“	ДПЗПБ
-	„Ранно детско развитие и превенция на нарушения в психичното развитие в ранно детство“	ДПЗПБ
-	„Деинституционализация и превенция на институционализацията на деца в ранна възраст“	ДПЗПБ
-	„Обучение на обучители по проблемите на първичната и вторичната суицидопревенция в училищата“	ДПЗПБ
-	„Здравната комуникация - ключов компонент при планиране и осъществяване на здравна промоция“	ДПЗПБ
-	„Здравна икономика - приложение на икономическите анализи в мениджмънта“	ДКССИ
-	„Проект - разработване и управление на проекти в здравеопазването“	ДКССИ
-	„Здравен мениджмънт - управление на болница“	ДКССИ

	- „Фармацевтичен маркетинг на лекарствени продукти“	ДКССИ
	- „Бизнес комуникация в здравеопазването и фармацията“	ДКССИ
4.1.3. Индивидуално обучение и практически семинари		
	- Практическо следдипломно обучение за придобиване на специалност “Комунална хигиена” - Модул - „Хигиена на атмосферния въздух,,	ДОЗЗР ДАЛД
	- Практическо следдипломно обучение за придобиване на специалност “Комунална хигиена” - Модул 3 - „Хигиена на водите,,	ДОЗЗР ДАЛД
	- Индивидуално теоретично обучение за придобиване на специалност „Токсикология“ (за химици, биохимици, биолози, молекулярни биолози, биотехнолози и еколози) и „Токсикология“ (за медици) - Модули 5 и 6.	ДОЗЗР
	- „Микроскопски методи за идентификация на азбест в материали“	ДАЛД
	- „Оценка на неопределеността при измерване на праховата експозиция“	ДАЛД
	- „Стратегия, методи и уреди за пробовземане при измерване на професионалната прахова експозиция“	ДАЛД
	- „Влакнести минерални прахове. методи за определяне“	ДАЛД
	- „Съвременни изисквания и препоръки към аналитичните методи за определяне на въглехидрати и енергийна стойност в храни. Методология и изчисления“	ДАЛД
	- „Новости в законодателството и аналитичните подходи в лабораториите за изследване на генно модифицирани организми - опит от практиката“	ДАЛД
	- „Приложение на Наредба №5/2010 г за изкуствени източници на оптични лъчения“	ДАЛД
	- „Измерване и оценка на шум в околната среда. нормативни документи“	ДАЛД
	- „Методи и средства за измерване и хигиенна оценка на електромагнитни лъчения“ (практически семинар)	ДАЛД
	- „Оценка и контрол на телекомуникационни източници. изисквания към местната администрация. комуникация и управление на риска“	ДАЛД
	- „Приложение на наредба № РД-07-5/2016 г за минималните изисквания за осигуряване на здравето и безопасността на работещите при рискове, свързани с експозиция на електромагнитни полета“	ДАЛД
	- “Електронна система за събиране на информация за източниците на електромагнитни лъчения, с цел усъвършенстване на контрола на електромагнитната експозиция на населението“ - 14.03.2018г	ДАЛД
	- „Електронна система за събиране на информация за източниците на електромагнитни лъчения, с цел усъвършенстване на контрола на електромагнитната експозиция на населението“ - 22.10.2018г	ДАЛД
	- „Хербалната медицина – превантивна стратегия при рискови за здравето фактори“	ДПЗПБ

4.1.4. Извънредни обучения		
	- Обучителен семинар с педагози, училищни психолози и медицински специалисти към детските и учебни заведения на тема: «Здравословно хранене на деца и ученици в организирани детски колективи»; (26.04.2018, София; 100 участника).	ДОЗЗР
	- Обучителен семинар „Изграждане на капацитет и повишаване на компетентността на доброволните консултанти по кърмене към национална асоциация „Подкрепа за кърмене” (НАПК) за консултиране и подкрепа в сферата на кърменето”; (24.11.2018г., София; 50 участника).+	ДОЗЗР
	- Продължаващо обучение на магистър-фармацевтите от РФК-Габрово на тема „Новости в различните области на фармацията“	ДКССИ
4.2. Извънпланови обучения		
	- Проведено индивидуално обучение за придобиване на специалност „Комунална хигиена“ - „Епидемиология на незаразните заболявания. Изучаване на демографското и здравно състояние на населението“	ДОЗЗР ДПЗПБ
	- СДО за придобиване на специалност „Микробиология“. Основен курс „Микробиология“ - модул „Санитарна микробиология“ НЦЗПБ (25-29.09.2018г.)	ДАЛД
	- СДО за придобиване на специалност „Санитарно инженерство“ - „Хигиена“ -обща част	ДАЛД ДОЗЗР ДПЗПБ
	- СДО за придобиване на специалност „Медицинска информатика и здравен мениджмънт“ – Модул 1 – „Основи на медицинската информатика и здравния мениджмънт“	ДНЗДЕЗ ОИОВО
	- СДО за придобиване на специалност „Медицинска информатика и здравен мениджмънт“ - Модул 3 - „Медицинска информатика“	ДНЗДЕЗ ОИОВО
	- СДО за придобиване на специалност „Санитарно инженерство“ - Комунална хигиена	ДАЛД ДОЗЗР
4.3. Участие в обучителни курсове по искане на други организации		
	- Лекционен курс за магистри по „Психология на здравето“	ДОЗЗР
	- Участие в курс „Придобиване на квалификация за ръководител на дезинфекции, дезинсекции и дератизации“ от учебната програма на Националния център по заразни и паразитни болести	ДОЗЗР
	- Участие в 4 курса, ФОЗ, МУ Плевен	ДАЛД
	- Участие в курс за студенти в специалност „Медицинска физика“, СУ „Св. Климент Охридски“	ДАЛД
	- Участие в курс за специализанти по „Медицинска санитарна физика“, МУ Варна	ДАЛД
	- Провеждане на лекции и изпит по психиатрия на студенти по логопедия от СУ „Св. Климент Охридски“.	ДПЗПБ

	- Проведен курс и изпит по психопатология на зрялата възраст за студенти по социални дейности - бакалаври към ЮЗУ, Благоевград.	ДПЗПБ
	- “Разработване и управление на проекти в сферата на сексуалното и репродуктивно здраве и права“ 5 - дневно обучение за младежки лидери, РИУ Правец	ДПЗПБ
	- Обучение за младежки лидери, РИУ Правец	
	- 2-дневна Глобална среща на Консултативния съвет на Международната младежка мрежа Y-PEER	ДПЗПБ
	- Обучение на бъдещи и настоящи родители по въпросите на кърменето. Проведени два практически семинара за бременни и кърмещи майки на теми „Начало на кърменето“, „Кърмене след началото на храненето“	ДПЗПБ
	- Обучение на педиатри от извънболничната помощ от страната, София, хотел Кристал палас	ДПЗПБ
	- Семинар „Изграждане на капацитет и повишаване на компетентността на доброволните консултанти по кърмене към Национална асоциация „Подкрепа за кърмене“ (НАПК) за консултиране и подкрепа в сферата на кърменето“, организиран в рамките на НППХНБ	ДПЗПБ
	- Участие в семинар за специалисти „Опасните вещества на работното място и здравето на работещите“, залегнал в плана на НЦОЗА за сътрудничество със СЗО по здраве при работа (организиран от отдел „Здраве при работа“)	ДПЗПБ
	- Лекции към МУ, гр. Варна, УНСС, гр. София, ЕВУИМ, гр. Пловдив	ДКССИ
4.4. Участия в семинари, курсове за повишаване квалификацията на служителите		
	- Специализация „Икономика на здравеопазването“	ДПЗПБ
	- Призната специалност по „Правно регулиране в здравеопазването“ от Медицински университет – София Признати права на специалист (след ОКС „магистър“).	ДПЗПБ
	- Участие в курс „Превенция на тормоз и насилие на работното място. Психосоциални характеристики“.	ДПЗПБ
	- Участие в курс „Мускулно-скелетни проблеми и физически упражнения на работното място за повишаване благосъстоянието на работещите	ДПЗПБ
	- Участие в обучителен курс по програма СИНДИ “Evidence Based Public Health: a course in the prevention of noncommunicable diseases”/, Публично здраве, основано на доказателства: курс за превенция на хроничните незаразни болести“/, Брегенз, Австрия 30.04.2018 – 04.05.2018 г.	ДПЗПБ
	- Участие в уъркшоп „Integrated Environmental Health Impact Assessment (IEHIA) on Air Pollution and Climate Change in Mediterranean Areas“, Триест, Италия	ДПЗПБ
	- Участие в лятно училище на Европейския институт по иновации и технологии към ЕК за изработване на проекти в областта на смекчаване ефекта от климатичните промени, Копенхаген – Рига	ДПЗПБ

	- Вроцлав	
	- Участие в онлайн курс към Европейския институт по иновации и технологии „Влияние на климатичните промени върху общественото здраве“	ДПЗПБ
4.5.Подготовка на докторанти и специализанти		
4.5.1. Докторанти		
	<p>През 2018 г. са зачислени 6 докторанти по следните научни специалности:</p> <ul style="list-style-type: none"> - „Социална медицина и здравен мениджмънт“ - 4 - „Хранене и диететика“ - 1 - „Токсикология“ - 1 <p>Общият брой на докторантите в НЦОЗА през 2018 г. е 20, които са разпределени както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> - „Социална медицина и здравен мениджмънт“ – 13 докторанти - „Хигиена“ – 3 докторанти - „Хранене и диететика“ – 3 докторанти - „Токсикология“ – 1 докторант 	<p>ДОЗЗР ДАЛД ДПЗПБ ДКССИ ДНЗДЕЗ</p>
4.5.2. Специализанти		
	<p>През 2018 г. са зачислени 4 специализанти по следните специалности:</p> <ul style="list-style-type: none"> - „Социална медицина и здравен мениджмънт“ – 1 специализант - „Хранене и диететика“ - 1 специализант - „Санитарно инженерство“ – 1 специализант - „Медицинска информатика и здравен мениджмънт“ - 1 специализант <p>Общият брой на специализантите в НЦОЗА през 2018 г. е 34, които са разпределени както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> - „Социална медицина и здравен мениджмънт“ – 6 специализанти - „Хранене и диететика“ - 7 специализанти - „Трудова медицина“ - 4 специализанти - „Медицинска информатика и здравен мениджмънт“ – 3 специализанти - „Комунална хигиена“ - 2 специализанти - „Санитарно инженерство“ – 2 специализанти - „Медицинска санитарна физика“ – 1 специализант - Токсикология (немедици) – 5 специализанти - Токсикология (медици) – 1 специализант - Санитарна химия – 3 специализанти 	<p>ДОЗЗР ДАЛД ДПЗПБ ДКССИ ДНЗДЕЗ ОИОВО</p>

4.6. Научен съвет		
	<p>През 2018г. Научният съвет при НЦОЗА проведе 10 заседания и взе 75 решения. Дейността му бе насочена главно в следните направления:</p> <p>I. Обсъждане и приемане на решения по научната дейност на НЦОЗА:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Избор на Научен секретар на НС. 2. Промяна в редакционния съвет на „Българско списание за обществено здраве”. 3. Програма за курсовете за следдипломно и продължаващо обучение на висши медицински и немедицински кадри за 2019г. <p>II. Обсъждане и приемане на решения по развитието на академичния състав на НЦОЗА:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Промени в Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в НЦОЗА. (съгл. изм. ЗРАСРБ от 04.05.2018г. и ППЗРАСБ от 07.07.2018г.) и Правилника за организацията и дейността на Научния съвет към НЦОЗА 2. Изготвяне на справки за минималните национални изисквания на академичния състав на НЦОЗА. 3. Конкурси за академична длъжност „доцент“ по област на висше образование 7. „Здравеопазване и спорт”, професионално направление 7.1 „Медицина” по научната специалност „Хигиена“ - 2. 4. Конкурси за академична длъжност „гл. асистент“ по област на висше образование 7. „Здравеопазване и спорт”, професионално направление 7.1 „Медицина” по научната специалност „Социална медицина и здравен мениджмънт“ – 2 и „Хигиена“ - 2. 5. Конкурс за академична длъжност „професор“ по област на висше образование 7. „Здравеопазване и спорт”, професионално направление 7.1 „Медицина” по научната специалност „Токсикология“ – 1. <p>III. Докторантури</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Защитили – 5 докторанта - самостоятелна подготовка <p>IV. Обсъждане и приемане на решения по учебната дейност на НЦОЗА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Приети атестационните оценки на 6 докторанта. 2. Утвърдени са индивидуалните учебни планове на 7 докторанта. 	<p>ДОЗЗР ДАЛД ДПЗПБ ДКССИ ДНЗДЕЗ</p>

3. Приета са план-сметка на 1 редовен докторант.	
5. НАУЧНИ ПУБЛИКАЦИИ, УЧАСТИЕ В НАУЧНИ КОНФЕРЕНЦИИ, КРЪГЛИ МАСИ, СЕМИНАРИ, МЕДИЙНИ ИЗЯВИ	
5.1. Научни публикации	
94 публикации в национални и чужди издания – Приложение № 2	ДОЗЗР ДАЛД ДПЗПБ ДКССИ ДНЗДЕЗ ОИОВО
5.2. Участия в научни форуми, научни конференции, кръгли маси, семинари	
194 участия в научни форуми, научни конференции, кръгли маси, семинари, доклади, постери – Приложение № 3	ДОЗЗР ДАЛД ДПЗПБ ДКССИ ОИОВО
5.3. Участие в медийни изяви	
86 участия в медийни изяви	ДОЗЗР ДАЛД ДПЗПБ ДКССИ ОИОВО

Научни публикации

1. Балабански В., И. Янева. Остър коронарен синдром без елевация на СТ сегмента. Медицински стратегии, БСОЗ, 2018, том 10, брой 1, 67-77
2. Бачев В. И. Янева. Сравняване на българското и европейското законодателства в областта на растителните хранителни добавки, БСОЗ, 2018, том 10, кн.1, 53-66
3. В. Павлова, М. Митрева, Р. Георгиева. Триазини във води – извличане чрез твърдофазна екстракция. Сборник доклади от годишна университетска научна конференция, НВУ гр. В. Търново, 14-15.06.2018, 377-381.
4. Вангелова К. Заболяемост и смъртност от професионални злокачествени заболявания. Здраве и безопасност при работа 2018, 4(1): 5-11.
5. Веков, Т, Д. Цанова, Е. Григоров. Лекарствена политика за управление на разходите за таргетни терапии при пациенти с метастазен карцином на маточната шийка. Медицински мениджмънт и здравна политика (ISSN 1312-0336), 2018 (49), No.1, с.3-10.
6. Великова В., М. Владимирова. Бенчмаркинг в управлението на човешките ресурси в лечебните заведения – мисия невъзможна, доклад ,под печат в сборник на Седма научна сесия на медицински колеж Варна за преподаватели и студенти, Медицински колеж Варна, 05-06.10.2018
7. Великова В., М. Владимирова. Има ли планиране на човешки ресурси в българските лечебни заведения, доклад, под печат в сборник на Седма научна сесия на медицински колеж Варна за преподаватели и студенти, Медицински колеж Варна, 05-06.10.2018
8. Владимирова М. “Здравен статус и обществено благосъстояние в България 2007-2017“, под печат в сборник с доклади от международна научна конференция Икономически предизвикателства: развитие, благосъстояние и интеграция, 15-16.01.2018г.
9. Владимирова М. Взаимодействие между болницата и пациентите като фактор за управление на качеството, Сборник доклади от годишна университетска научна конференция,14-15.06.2018, електронно издание, НВУ „Васил Левски“: ISSN 2367 – 7481, с.878-883
10. Владимирова М., А. Марчева. “Развитие на човешките ресурси - измерения и предизвикателства“, под печат, сборник с доклади от международна научно-практическа конференция: “Възможности за развитие на бизнеса - икономически, управленски и социални измерения”, 30.11.2018г.
11. Владимирова М., К. Костадинова, П. Петкова. Актуални аспекти в развитието на човешките ресурси в здравеопазването, Сборник доклади от годишна университетска научна конференция, 14-15.06.2018, електронно издание, НВУ „Васил Левски“: ISSN 2367 - 7481,с.884 -892
12. Владимирова М., Н. Данова, П. Димитров. Интегрирани здравни грижи – реалност и перспективи, под печат в сборник с материали на Юбилейна конференция, 5 години филиал Сливен, МУ “Проф. д-р П.Стоянов“, Варна.
13. Владимирова М., Н. Данова, П. Димитров. Постер на тема “Предизвикателствата пред развитието на човешките ресурси в здравеопазването“, на тема, десета национална конференция по превантивна медицина, 07-08.11.2018 г., Панагюрище.
14. Владимирова М.“Култура на пациента - елемент на безопасност и качество“ (постер) Десета национална конференция по превантивна медицина, 07-08.11.2018 г., Панагюрище

15. Вrabчeвa Т. Афлатоксините и общественото здраве, „Българско списание за обществено здраве”, том 10, кн. 1, стр. 34-41, 2018 г.
16. Вrabчeвa Т. Микотоксини в мляко и млечни продукти, Хранително-вкусова промишленост, № 3, стр. 27-31, 2018 г.
17. Георгиева В. Биологични находки в безалкохолни напитки и бутилирани води, произведени в България. Българско списание за обществено здраве. Том 10, кн.2, стр.38 - 46., 2018. ISSN 1313-86 ОХ.
18. Гончев Вл., М. Владимирова. Здравни проблеми като проблеми на сигурността, Сборник доклади от годишна университетска научна конференция, 14-15.06.2018, електронно издание, НВУ „Васил Левски“: ISSN 2367 – 7481, с.893 – 897
19. Гълева Св., Н. Данова, Евг. Григоров. Електронизация на здравеопазването в България. – Годишник по болнична фармация, 2018, №1, 24-33.
20. Гюрова Д., Р. Еникова, А. Тачев, В. Христова-Багдасарян, С. Петрова. Натрупване на аналитични данни за съдържание на фруктан за определяне на фруктоолигозахариди и фруктан-полизахариди в храни, Сборник доклади от годишна университетска научна конференция, 14-15 юни 2018 , Издателски комплекс на НВУ „Васил Левски“, Велико Търново; 2018, 390- 398. ISSN 2367-7481
21. Данова Н., М. Владимирова, Ж. Маргосян, Удовлетвореност на хоспитализираните пациенти от сестринските грижи и болничния престой, под печат в сборник с материали на Юбилейна конференция -5 години филиал Сливен, МУ “Проф. д-р П. Стоянов“, Варна
22. Данова Н., Т. Каранешева. Тенденции в използването на канали за здравна информация сред население вa възраст над 20 години – постер, X-та национална конференция по превантивна медицина, Панагюрище, 7-9.11.2018
23. Дикова Кр. Лекарите в системата на здравеопазването за периода 2005 – 2016 г., Социална медицина (ISSN 1310-1757)
24. Дикова Кр., Б. Робев. Медицински специалисти по здравни грижи в системата на здравеопазването за периода 2005 – 2016 г., Социална медицина (ISSN 1310-1757)
25. Димитрова С., Е. Мавродиева, Р. Георгиева. Регистър на азбестосъдържащите материали. Сборник доклади от годишна университетска научна конференция , НВУ гр. В. Търново, 14-15.06.2018, 75-82.
26. Димитрова-Тонева И. Добри практики за превенция на риска за здравето в сектор селско стопанство. Здраве и безопасност при работа 2018, 4(1): 61-64.
27. Димитрова-Тонева, И., К. Вангелова. Трудов травматизъм в сектор селското стопанство. Здраве и безопасност при работа 2018, 4 (1): 37-43.
28. Дулева В., Л. Рангелова, Ст. Ставрева, Р. Георгиева, П. Димитров. Връзка между среднодневния прием на натрий, индекса на телесна маса и артериално налягане при лица на възраст 18-65+ години в България. Проучване на приема на натрий, чрез определяне на екскрецията на натрий в урина, 2016 (под печат)
29. Дулева В., Ст. Ставрева, Р. Георгиева, Пл. Димитров, Л. Рангелова Проучване приема на натрий при лица на възраст 15-65+ години в България, чрез определяне екскрецията на натрий в урина (под печат)
30. Етова Р., Д. Тодорова, З. Спасова. Промяната в климата и наводненията в световен мащаб, под печат в сборник с доклади от 9-ия конгрес по медицинска география
31. Зарков З., М. Околийски, Р. Диолова, Вл. Наков, Н. Шумков, Ст. Чипова, Хр. Хинков. Самооценка на общото телесно и психично здраве на гражданите на Република България. Данни от второто национално представително епидемиологично проучване на чести психични разстройства в България – ЕПИБУЛ 2.“Българско списание за обществено здраве“. София, Том X, кн. 1 2018г.: 5-16

32. Йотова, М., К. Калоянов, Е. Григоров. Гинко билоба: фармакологични и токсикологични ефекти. Българско списание за обществено здраве (ISSN 1313-860X), 2018 (10), No.2, с.60-66.
33. Йотова, М., К. Калоянов, Н. Хаджиева, Е. Григоров. Химичен състав и механизъм на действие на екстракти от листата на *Ginkgo biloba* L., Български Медицински Журнал (ISSN 1313-1516), 2018 (12), No.2, с.36-42.
34. Каранешева Т., Г. Цолова, А. Манолова, П. Димитров. Здравни комуникационни кампании - основни етапи при планиране и осъществяване.
35. Каранешева Т., Н. Данова. Тенденции в използването на интернет за здравна информация сред българското население над 20 години. Българско списание за обществено здраве ISSN 1313-860X, т.Х, кн.3/2018, с.14-22
36. Колев, Ж., Н. Кирова, Е. Григоров. Референтно ценообразуване и генерично навлизане на лекарствени продукти от терапевтичната група на еритропоетините. Годишник по болнична фармация (ISSN 2367-8763), 2018 (4), No. 1, стр. 18-23.
37. Костадинова К. Национална политика и практики в помощ на деца с РАС в системата на здравеопазване”, 2018, Сборник доклади от интердисциплинарна научна конференция „Мултифасетен поглед върху детското развитие”, МУ Пловдив, 7-8 април 2017
38. Митрева М., В. Павлова. Микроцистин-LR: нов замърсител в европейската директива за питейни води. Сборник доклади от годишна университетска научна конференция, НВУ гр. В. Търново, 14-15.06.2018, 382-389.
39. Парцова А., Л. Рангелова, Е. Чикова-Ишченер. Хранителни профили – база за намаляване натиска на маркетинга на храни за деца. (под печат)
40. Паунова Г., Д. Станкова, Л. Мечкуева, Р. Георгиева. Проучване на съдържанието на минерали и микроелементи в семена и ядки на българския пазар. Сборник доклади от годишна университетска научна конференция , НВУ гр. В. Търново, 14-15.06.2018, 418-426.
41. Петкова Р., Салчев П., Димитров Пл., Роля на националния регистър за пациенти с редки болести при осигуряване на дългосрочна грижа за пациента. Българско списание по обществено здраве. 2018, том 10, кн. 3. ISSN 1313-860X, стр. 3-14
42. Петрова С., А. Тачев, В. Христова-Багдасарян, Д. Гюрова. Анализ на напитки за съдържание на синтетични подсладители, Сборник доклади от годишна университетска научна конференция, 14-15 юни 2018, Издателски комплекс на НВУ „Васил Левски“, Велико Търново; 2018, 359-368. ISSN 2367-7481
43. Рангелова Л. Нови аспекти в Европейското законодателство. Регламенти за определяне статут на нова храна. (под печат)
44. Салчев П. Макроикономически предпоставки за развитие на здравната система в България, БАН, 2018
45. Салчев П., П. Димитров, Т. Веков, С. Джамбазов. Ръководство за оценка на здравните технологии. ISBN – 978-954-8404-42-6. 84 стр. НЦОЗА 2018 г. Оптимал 1993 ЕООД.
46. Салчев П., П. Димитров, Т. Веков, Сл. Джамбазов. Ръководство за оценка на здравни технологии. НЦОЗА, 2018, София, ISBN 978-954-8404-42-6
47. Салчев П., С. Джамбазов, Е. Меков, Проучване относно осведомеността за процесите по оценка на здравните технологии. Българско списание по обществено здраве. 2018, том 10, кн. 2. ISSN 1313-860X, стр. 3-10
48. Салчев П: Фармакоикономика и оценка на здравните технологии. Лекарствена политика и пазарен достъп на лекарства - Учебно ръководство за следдипломно

обучение, 05/2018; Медицински университет "Проф. д-р Параскев Стоянов" - Варна., ISBN: 978-619-221-136-3

49. Салчев, П., К. Дикова. Регионални различия и здравни рискове. Сравнителен анализ по региони и периоди -2014 - 2016 г. Българско списание по обществено здраве. 2017, том 9, кн. 4. ISSN 1313-860X, стр. 3-33

50. Сиджимов М., Здравно-профилактични аспекти на управлението на отпадъците от лечебните и здравните заведения. Здравна политика и мениджмънт, 2018, №3, том 18, 47-50, ISSN 1313-4981

51. Спасова З., Икономически загуби от изригването на исландския вулкан Ейяфятлайокутъл през 2010 г. - отражение върху България, Сборник с доклади от IX конгрес по медицинска география, 2018

52. Спасова З., Как да се справим с трудните пациенти?, под печат в сборник с доклади от 9-ия конгрес по медицинска география

53. Спасова З., Климатичните бежанци, под печат в сборник с доклади от 9-ия конгрес по медицинска география

54. Спасова З., Критичните 1,5 градуса затопляне, Коалиция за климата – България, 13 април 2018 г., достъпно на: <https://climatebg.org/en/kritichnite-1-5-gradusa-zatoplyane/>, достъп на: 28-06-2018

55. Станкова Д., Г. Паунова, Р. Георгиева. Съдържание на олово, кадмий, живак и хром в изделия от полимерни материали. Сборник доклади от годишна университетска научна конференция, НВУ гр. В. Търново, 14-15.06.2018, 410-417.

56. Стойнева-Гертнер М., Б. Узунов, П. Димитрова, В. Павлова. Цианотоксини – причинители на социално значими заболявания. Обзор. Сборник доклади от годишна университетска научна конференция, НВУ гр. В. Търново, 14-15.06.2018, 399-409.

57. Тачев А., В. Христова-Багдасарян „Проучване на UV защитата на детски слънцезащитни козметични продукти от български производители“, списание Педиатрия, 2018 (под печат)

58. Тачев А., М. Иванова, В. Христова-Багдасарян, И. Топалова, С. Петрова. Проучване на български слънцезащитни козметични продукти за защита от ултравиолетови (UV) лъчи през 2013 г., Информационен бюлетин на Българската национална асоциация Етерични масла, Парфюмерия и Козметика, 75, 2018, 50-55. ISSN 2367-7996

59. Тачев А., М. Иванова, С. Петрова, В. Христова-Багдасарян, Д. Гюрова. Проучване на защитата от ултравиолетови лъчи (UV) на български слънцезащитни козметични продукти през 2014 г.”, Сборник доклади от годишна университетска научна конференция, 14-15 юни 2018, Издателски комплекс на НВУ „Васил Левски“, Велико Търново, 2018, 368-376. ISSN 2367-7481.

60. Тонев, К., Е. Григоров, В. Белчева, И. Гетов. Социалните медии и дискуссионните форуми като източник на информация за нежеланите лекарствени реакции, Българско списание за обществено здраве (ISSN 1313-860X), 2018 (10), No.1, с.42-52.

61. Финков Т. П. Салчев, П. Издебски. Тенденции в устойчивия пазар на лекарствените средства. Българско списание по обществено здраве. 2017, том 9, кн. 4. ISSN 1313-860X, стр. 40-52

62. Цекова И., Р. Стоянова, К. Вангелова. Екскреция на мелатонин и кортизол в слюнка при болнични медицински сестри по време на 12-часови смени. Бълг. списание по обществено здраве, 2018, бр. 4.

63. Ценов С., Е. Григоров, П. Димитров. Социална значимост на фамилната хиперхолестеролемия. Българско списание за обществено здраве. Том 10, Кн. 4, стр. 3-14, 2018.

64. Ценова Б. Бърнаут синдром на професионалното изтощение – предизвикателство пред лекарския професионализъм. Материали от Първа и Втора НПК на БЛС, 2016, с. 208-219, ГорексПрес, ISBN 978-954-616-267-0.
65. Ценова Б. Методология на изследване на бърнаут-синдрома – подходи и методи. В: „Приложна психология и социална практика – XVII”, Варна, Унив. Изд. ВСУ „Ч. Храбър“, 2018, стр. 70-89, ISSN 1314-0507 (студия)
66. Цолова Г., А. Манолова, П. Димитров. Ръководство за добра практика за медицинските специалисти за ограничаване на злоупотребата с алкохол сред населението. ISBN 978-954-8404-38-9. НЦОЗА, София 2018 г.
67. Чикова-Ишченер Е., В. Дулева, С. Петрова, Л. Рангелова, П. Димитров, Д. Божилова. Тенденции в наднорменото тегло при ученици на 7-годишна възраст в България в периода 2008-2016 година. (под печат)
68. Янева И., В. Балабански, Е. Григоров, Болест на Алцхаймер, БСОЗ, под печат, 2018.
69. Янева И., В. Балабански. Лечебни растения при туморни заболявания, Фитофармакология – литературен преглед, С., «МИГ ПРИНТ» ООД 2018, ISBN 978-619-188-164-2, пособие.
70. Янева-Балабанска И. Проблемы интеграции медицинских систем с Болгарии: нормативные акты относительно неконвенциональной медицины. VI международный интердисциплинарный научно-практический симпозиум «Медицина и (со)общества: интеграция медицинских систем, практик, методов в профилактике и оздоровлении», Москва, 1-2 ноября 2018 г.
71. Bachev V., I. Yaneva, S. Georgiev, I. Ignatov. Ten plant species most commonly used in the form of tea and plant food supplements in Bulgaria - Journal of Medicine, Health and Nursing, 2018, том4 /под печат/
72. Bachev V., I. Yaneva, I. Ignatov. Research of the patients' attitude in their use of plant products (traditional plant medicinal products, plant food supplements, teas) in Bulgaria. Journal of Medicine, Physiology and Biophysics, vol 39, 2018, ISSN 2422-8427 /под печат/, IF 2,24
73. Cekova, I., R. Stoyanova, I. Dimitrova, K. Vangelova. Sleep and fatigue in nurses in relation to shift work. Advances in Intelligent Systems and Computing Proceedings of 20th congress of International Ergonomics association 2018: vol II (819): pp. 186-193.
74. Chikova-Iscener, E., V. Duleva, (2018). School environment characteristics and nutritional status of nationally representative sample of 7-years-old Bulgarian schoolchildren in 2016. Journal of Hygienic Engineering and Design, Vol. 22, pp. 53-60.
75. Descy P., M. P. Stoyneva-Gärtner, B. A. Uzunov, P. H. Dimitrova, V. Ts. Pavlova, G. Gärtner „Studies on cyanoprokaryotes of the water bodies along the Bulgarian Black Sea Coast (1890-2017): a review, with special reference to new, rare and harmful taxa“, Acta zoologica bulgarica, Suppl. 11, 43–52, 2018
76. Dimbarev H., D. Dimbareva, Tzv. Georgieva, R. Georgieva, V. Boyadzhieva, T. Kuneva (2018). Polymorphism of ALAD gene in Bulgarian population exposed to lead. Occupational Medicine and Work Ability, Issue 3 – 2018, p. 254-263.
77. Evans-Lacko S, S. Aguilar-Gaxiola, A. Al-Hamzawi, J. Alonso, C. Benjet, R. Bruffaerts, W. Chiu, S. Florescu, G. de Girolamo, O. Gureje, J. Haro, Y. He, C. Hu, E. Karam, N. Kawakami, S. Lee, C. Lund, V. Kovess-Masfety, D. Levinson, F. Navarro-Mateu, B. Pennell, N. Sampson, K. Scott, H. Tachimori, M. Ten Have, M. Viana, D. Williams, B. Wojtyniak, Z. Zarkov, R. Kessler, S. Chatterji, G. Thornicroft. Socio-economic variations in the mental health treatment gap for people with anxiety, mood, and substance use disorders: results from the WHO World Mental Health (WMH) surveys. Psychol Med. 2018 Jul;48(9):1560-1571

78. Ezzati, M, J. Bentham, M. Di Cesare, V. Bilano, C. Duante, V. Duleva, Dulskiene, V Zhussupov, B Zimmermann, E. JZ. Cisneros, Group Author(s): NCD-RisC Worldwide trends in body-mass index, underweight, overweight, and obesity from 1975 to 2016: a pooled analysis of 2416 population-based measurement studies in 128.9 million children, adolescents, and adults. *LANCET*, Volume: 390, Issue: 10113, Pages: 2627-2642, DOI: 10.1016/S0140-6736(17)32129-3, DEC 16 2017.
79. Ilieva V., M Kondeva-Burdina, Tzv. Georgieva, V Pavlova, N. Danchev. Application of real-time PCR for early detection of toxic cyanobacteria in Bulgarian dam waters, October 2017, *Toxicology Letters* 280:S325 DOI10.1016/j.toxlet.2017.08.085 (излязла през 2018 г.)
80. Israel M., M. Ivanova, V. Zaryabova, Ts. Shalamanova, P. Ivanova - Occupational exposure to electromagnetic field - transposition of the European policy, приет за публикуване в *Proceedings of RAD 2018 Conference* (<http://www.rad-proceedings.org/>).
81. Ivanova M., Ts. Shalamanova, V. Zaryabova, P. Ivanova, Iv. Topalova, M. Israel Evaluation of the electromagnetic field exposure of the general public around telecommunication sources, приет за публикуване в *Proceedings of RAD 2018 Conference* (<http://www.rad-proceedings.org/>).
82. Jordi A., L. Zhaorui, S. Evans-Lacko, E. Sadikova, N. Sampson, S. Chatterji, J. Abdulmalik, S. Aguilar-Gaxiola, A. Al-Hamzawi, L. H Andrade, R. Bruffaerts, G. Cardoso, A. Cia, S. Florescu, G. Girolamo, O. Gureje, J. M Haro, Y. He, P. Jonge, Elie G Karam, N. Kawakami, V. Kovess-Masfety, S. Lee, D. Levinson, M. Elena Medina-Mora, F. Navarro-Mateu, B. E. Pennell, M. Piazza, J. Posada-Villa, Margreet ten Have, Z. Zarkov, R.d C Kessler, G. Thornicroft. Treatment gap for anxiety disorders is global: Results of the World Mental Health Surveys in 21 countries; *Depression and anxiety*, 2018; 1-14
83. Kessler R. C., S. Aguilar-Gaxiola, J. Alonso, C. Benjet, E. J Bromet, G. Cardoso, L. Degenhardt, G. De Girolamo, R. Dinolova, at all., Trauma and ptsd in the who world mental health surveys *Journal European Journal of Psychotraumatology* Volume 8, 2017 - Issue sup5: Keynote papers and other highlights of ISTSS 2016 Article: 1353383 Received 23 Mar 2017, Accepted 06 Jul 2017, Published online: 2018
84. Kovacs V., E. Sarkadi-Nagy, P. Sandu, V. Duleva, A. Spinelli, C. Kaposvari, M. Hassapidou, D. Janssen, E. Grochowska-Niedworok, S. Messing, E. Martosva. Good practice criteria for childhood obesity prevention in kindergartens and schools-elaboration, content and use. *European journal of public health* DOI:10.1093/eurpub/cky129, Published:2018-Jul-06
85. Lehmann I., D. Chisholm, H. Hinkov, C. Höschl, G. Kapócs, T. Kurimay, D. Lecic-Tosevski, V. Nakov, M. Réthelyi, P. Winkler, J. Zielasek & W. Gaebel Development of Quality Indicators for Mental Healthcare in the Danube Region *Psychiatria Danubina*, 2018; Vol. 30, No. 2, pp 197-206
86. Shalabi A., B. Tzenova. Disease perception, pain felt and treatment compliance in coronary catheterized patients with slow flow. *Bulgarian journal of public health*, 2018, 1, 17-33, ISSN 1313-860X, двуезично
87. Stoykova V., R. Vazharova, E. Grigorov, I. Kremensky, Dimiter Markov, St. Ivanov. PAPP-A levels and the risk of preeclampsia. *Comptes rendus de l'Académie bulgare des sciences* (ISSN 1310-1331), 2018, Vol. 71, No. 11, p. 1557-1565. DOI: 10.7546/CRABS.2018.11.16
88. Topalova I., Ts. Shalamanova, V. Zaryabova, M. Israel - Electromagnetic field exposure from telecommunication sources in areas with “sensitive” buildings and places, приет за публикуване в „Radiation and Applications” *Journal (RAD Journal - <http://www.rad-journal.org/>)*.

89. Tzenova B. Self-rated health and work load psychosocial characteristics. Conference Proceedings “Education, Science, Innovations”, 7th ESI, European Polytechnic University EPU, Pernik, 2018, pp. 213-228, ISSN 1314-5711
90. Vangelova K, I Cekova, I. Dimitrova. Sleep and fatigue in hospital physicians in relation to shift work. *Ukrainian Journal of Occupational Health* 2018; 56 (3): 16-21 (ISSN 2223-6757).
91. Vangelova K, I. Dimitrova, B. Tzenova. Work ability of aging teachers in Bulgaria *International Journal of Occupational Medicine and Environmental Health* 2018;31(5):1 – 10. <https://doi.org/10.13075/ijomeh.1896.0113>
92. Vilela S., C. Lopes, S. Guiomar, M. Severo, L. Rangelova, S. Petrova, Z. Horváth, J. Cseh, A. Schweter, O. Lindtner, Á. Ambrus, D. Torres. Validation of a picture book to be used in a pan-European dietary survey. *Public Health Nutrition* 2018; Vol.21(9): 1654-1663
93. Vladimirova M. Inefficiency in health care: moral hazard in terms of mandatory health insurance/ case of Bulgaria, *Journal Sepike*, Edition 19, Association 1301 Sepike, e- ISSN-2372 – 7438, p.250-253
94. Vladimirova M. Public-Private Partnership in Health Care – case in Bulgaria, Proceedings of the 22 -st International Conference, Current trends in Public Sector Research, Masaryk University, Brno 2017 (Saplanice, 18-19.01.2018); участие с постер

Участия в научни форуми, научни конференции, кръгли маси, семинари

1. Багдасарян, В., Референтните лаборатории в контекста на новия регламент за официален контрол, Научно-практическа конференция „Безопасност и екологичност на опаковките, предназначени да влизат в контакт с храни” на ЦОРХВ гр. София, 26.07.2018 (доклад).
2. Багдасарян, В. Специфична миграция на стирен от полистиренови еднократни съдове и пробори за хранене, X-та Конференция „Тенденции в опаковането на храни и натитки – технологии, материали, екология и нормативна уредба”, гр. София, 16.10.2018 (доклад).
3. Богданова, Л., Е. Григоров, П. Салчев. Проучване за достъпа на лекарства сираци в България и времето за тяхното включване в ПЛС. Девета национална конференция за редки болести и лекарства сираци 31.08-01.09.2018 г. Гранд хотел „Пловдив“, Пловдив, България. Сборник с резюмета, с. 10.
4. Вангелова К. Канцерогени на работното място и риск от развитие на злокачествени заболявания. семинар за специалисти „Опасните вещества на работното място и здравето на работещите“, 27.09.2018 г., София
5. Вангелова К. Национален дискуссионен форум по здравословни и безопасни условия на труд в сектор лека промишленост. 06 ноември 2018, София.
6. Вангелова К. Нощният труд – рисков фактор за здравето на работещите. Втора кръгла маса на тема „За достойни условия и заплащане на нощния труд и предотвратяване на последствията от него“, 30.10.2018 г, София.
7. Вангелова К. Кръгла маса на тема „За достойни условия и заплащане на нощния труд и предотвратяване на последствията от него“, 20 юни 2018 г, София
8. Вангелова К. Риск за здравето при експозиция на опасни вещества на работното място. Национална конференция „Здравословните работни места управляват опасните вещества“ 23.10.2018 г., София.
9. Вангелова К., Ир. Димитрова-Тонева, С. Димитрова. Превенция на азбест-свързаните заболявания в България. Първи конгрес по трудова медицина и експертиза на работоспособността с международна конференция по проект ЕПСИЛОН. 07 – 08 ноември, 2018г., София.
10. Владимирова М., Н. Данова, П. Димитров. Предизвикателства към човешките ресурси в здравеопазването. Десета Национална Конференция по превантивна медицина. 7-9.11.2018 г. Панагюрище
11. Георгиева, Р. Контрол и оценка на експозицията на химични вещества във въздуха на работната среда, Национална конференция „Здравословните работни места управляват опасните вещества“, гр. София, 23.10.2018 (доклад).
12. Георгиева, Р., Д. Станкова, Г. Паунова, А. Камбурова. Определяне на елементи в разтвори на оцетна киселина и миграция от керамични и стъклени съдове, 11-та Научна конференция на Български контактен център на EFSA към ЦОРХВ „Науката-от възможност към действие” и обучение за новата платформа на EFSA за споделяне на научна информация „Knowledge junction” гр. София, 7-8.11.2018 (постер).
13. Георгиева, Цв. Отново за тежките метали; Heavy metals new – trends, Семинар за специалисти „Опасни вещества на работното място и здравето на работещите” гр. София, 27.09.2018 (доклад).
14. Георгиева, Цв., Д. Димбарева, Ст. Арсова. Европейска мрежа на лабораториите за определяне на алергени в храни, 11-та Научна конференция на Български контактен център на EFSA към ЦОРХВ „Науката- от възможност към действие” и обучение за

новата платформа на EFSA за споделяне на научна информация „Knowledge junction” гр. София, 7-8.11.2018 (доклад).

15. Георгиева, Цв., Д. Димбарева. Нововъзникващите химични и биологични рискове със значение за общественото здраве, Втори годишен Семинар за докторанти и млади учени „Съвременни аспекти на общественото здраве и екология” гр. София, 19.10.2018 (доклад).

16. Гюрова, Д., Р. Еникова, А. Тачев, В. Христова-Багдасарян, С. Петрова. Натрупване на аналитични данни за съдържание на фруктан за определяне на фруктоолигозахариди и фруктан-полизахариди в храни, Годишна университетска научна конференция, НВУ гр. В. Търново, 14-15.06.2018 (доклад).

17. Деянов Хр. Значение на храните с нисък гликемичен индекс и нисък гликемичен товар за комплексното лечение на захария диабет. IX Национална конференция по хранене, Варна, 1-3 юни 2018 г.

18. Димитров П., С. Джамбазов, П. Салчев. Специфични изисквания към предоставяната информация за изготвяне на по-информативна ОЗТ. Научно-практическа конференция с международно участие „Персонализирана ли е ОЗТ за продуктите на персонализираната медицина“, организирана от БАППМ. София, 12-13 октомври 2018 год.

19. Димитров П. С. Джамбазов, П. Салчев, Специфични изисквания към ОЗТ доклади за продукти за персонализирана медицина. Конференция „Персонализирана ли е ОЗТ за продуктите за персонализирана медицина“, София, 12-13 октомври 2018 г.

20. Димитрова-Тонева Ир, Вангелова К. Професионална експозиция на кръв при болнични здравни работници. първи конгрес по трудова медицина и експертиза на работоспособността Международна конференция по проект ЕПСИЛОН. 07 – 08 ноември, 2018 г, София

21. Димитрова, С. Фиброгенни компоненти на праха, минимизиране на риска от експозиция, Семинар за специалисти „Опасни вещества на работното място и здравето на работещите” гр. София, 27.09.2018 (доклад).

22. Димитрова, С., Е. Мавродиева, Р. Георгиева. Регистър на азбестосъдържащите материали, Годишна университетска научна конференция, НВУ гр. В. Търново, 14-15.06.2018 (доклад).

23. Дулева В. Здравословно хранене на децата – здравето бъдеще на Европа – приоритет на Българското председателство на Съвета на министрите на ЕС. Ден на Хранително Вкусовата Промисленост в България, Петнадесетата научно-практическа конференция с международно участие - 20.11.2018 г, София.

24. Дулева В. Здравословно хранене при децата: Здравословно бъдеще за Европа – приоритет на българското председателство на Съвета на ЕС. IX - Национална конференция по хранене, 31 май – 1 юни, Варна, 2018, Програма.

25. Дулева В., Л. Рангелова. Особенности в храненето на българските деца – национални проучвания. Национална конференция по хранене в детско-юношеската възраст, 30 ноември-1 декември 2018 г., Сливен.

26. Дулева В., Ст. Ставрева, Л. Рангелова, Р. Георгиева, П. Димитров. "Връзка между среднодневния прием на натрий, ИТМ и артериално налягане при проучване за приема на натрий сред населението в България на възраст 15-65+ години чрез определяне на екскрецията на натрий в урината" IX-та Национална конференция по хранене, КК "Св.Св.Константин и Елена", 31.05-03.06.2018

27. Дулева В.. Използване на доброволни схеми за етикетиране на храните с цел повишаване информираността на потребителите. Кръгла маса « Храните – вкус, качество или мода», Съюз по хранителна промишленост към Федерация на научно-техническите съюзи, 29 май 2018 г.

28. Дулева В. Здравословно хранене при деца – приоритетна тема на България в рамките на председателството на Съвета на европейския съюз. Симпозиум по актуални аспекти от науката за хранене, 23.11.2018 г., София.
29. Израел, М., М. Иванова, В. Зарябова, Цв. Шаламанова И. Топалова. Нейонизиращите лъчения в диагностиката и лечението у нас, XXXVI-ти колоквиум „Физиката в опазването на човека и околната му среда”, местност Гьолечица- Рила планина, 29.06.-01.07.2018 (доклад).
30. Израел, М., М. Иванова, Цв. Шаламанова, П. Иванова. Професионална реализация на специалистите в областта на медицинската санитарна физика и санитарното инженерство, XXXVI-ти колоквиум „Физиката в опазването на човека и околната му среда”, местност Гьолечица- Рила планина, 29.06.-01.07.2018 (доклад).
31. Илиева, В., М. Кондева, Цв. Георгиева, В. Павлова, Н Данчев. Real-time PCR мониторинг на токсичността на цианобактериите в проби от български водоеми, Национална студентска конференция по фармацевтични и химични науки, Факултет по химия и фармация на СУ „Св. Климент Охридски” гр. София, 19-20.04.2018 (постер).
32. Мавродиева, Е. Показатели за специфично биологично въздействие на изкуствени минерални влакна и мерки за профилактика и защита, Семинар за специалисти „Опасни вещества на работното място и здравето на работещите” гр. София, 27.09.2018 (доклад).
33. Мавродиева, Е., С. Димитрова, Р. Луканова. Характеризиране на изолационни материали от изкуствени минерални влакна, в употреба в България, по показателите за специфично биологично въздействие, Първи конгрес по трудова медицина и експертиза на работоспособността с международна конференция по проект Епсилон, гр. София, 7-8.11.2018 (доклад).
34. Манасиев, Е. Е. Григоров. Контролирани стресови натоварвания. Национална студентска конференция по фармацевтични и химични науки 19-20 април 2018 г., Факултет по химия и фармация, София, България. Сборник с резюмета, с. 53.
35. Митрева, М., В. Павлова. Микроцистин- LR – нов химичен параметър в европейската директива за качеството на водите предназначени за консумация от човека, Втори годишен Семинар за докторанти и млади учени „Съвременни аспекти на общественото здраве и екология” гр. София, 19.10.2018 (доклад).
36. Митрева, М., В. Павлова. Микроцистин- LR - нова опасност за човешкото здраве и екология, 11-та Научна конференция на Български контактен център на EFSA към ЦОРХВ „Науката- от възможност към действие” и обучение за новата платформа на EFSA за споделяне на научна информация „Knowledge junction” гр. София, 7-8.11.2018 (постер).
37. Митрева, М., В. Павлова. Микроцистин-LR: нов замърсител в европейската директива за питейни води, Годишна университетска научна конференция, НВУ гр. В. Търново, 14-15.06.2018 (доклад).
38. Павлова, В., М. Митрева, Р. Георгиева. Триазини във води – извличане чрез твърдофазна екстракция, Годишна университетска научна конференция, НВУ гр. В. Търново, 14-15.06.2018 (доклад)
39. Парцова А., Л. Рангелова, Е. Чикова-Ишченер. Хранителни профили – база за намаляване натиска на маркетинга на храни за деца. IX - Национална конференция по хранене, 31 май – 1 юни, Варна, 2018, Програма.
40. Паунова, Г. Семена и ядки на българския пазар - съдържание на микронутриенти, Втори годишен Семинар за докторанти и млади учени „Съвременни аспекти на общественото здраве и екология” гр. София, 19.10.2018 (доклад).

41. Паунова, Г., Д. Станкова, Л. Мечкуева, Р. Георгиева. Минерали и микроелементи в български месни продукти, IX Национална конференция по хранене, кк. Св. Св. Константин и Елена, 31.05-02.06.2018 (доклад).
42. Паунова, Г., Д. Станкова, Л. Мечкуева, Р. Георгиева. Проучване на съдържанието на минерали и микроелементи в семена и ядки на българския пазар, Годишна университетска научна конференция, НВУ гр. В. Търново, 14-15.06.2018 (доклад).
43. Петкова Р. Семинар по въвеждането на европейския регламент за защита на личните данни и изпълнението на препоръки, свързани с въвеждането на Регламент GDPR за защита на личните данни, 1 март 2018г., гр.София.
44. Петкова Р., П. Салчев, П. Димитров. Национален регистър за пациентите с редки болести- полза и предизвикателства. Девета Национална Конференция по редки болести и лекарства сираци, 31 август- 1 септември 2018г., Пловдив, България
45. Петрова С. Актуализирани аспекти на „Физиологични норми за хранене на населението в България, 2018 г. IX - Национална конференция по хранене, 31 май – 1юни, Варна, 2018, Програма.
46. Петрова С. Какво е новото в „Сборник рецепти и ръководство за здравословно хранене на деца от 3 до 7-годишна възраст”, 2018 г. IX - Национална конференция по хранене, 31 май – 1юни, Варна, 2018, Програма.
47. Петрова, С. Промени в миграцията на меламин и формалдехид при многократна експозиция, Научно-практическа конференция „Безопасност и екологичност на опаковките, предназначени да влизат в контакт с храни” на ЦОРХВ гр. София, 26.07.2018 (доклад).
48. Петрова, С., А. Тачев, В. Христова-Багдасарян, Д. Гюрова. Анализ на напитки за съдържание на синтетични подсладители, Годишна университетска научна конференция, НВУ гр. В. Търново, 14-15.06.2018 (доклад).
49. Петрова, С.. Миграция на бисфенол А от изделия с вътрешно епоксидно покритие, 11-та Научна конференция на Български контактен център на EFSA към ЦОРХВ „Науката- от възможност към действие” и обучение за новата платформа на EFSA за споделяне на научна информация „Knowledge junction” гр. София, 7-8.11.2018 (постер).
50. Петрова. С Оценка на качеството на металните опаковки с епоксидно покритие съгласно новите изисквания към специфичната миграция на бисфенол А (Регламент № (ЕС) 2018/213), X-та Конференция „Тенденции в опаковането на храни и натитки – технологии, материали, екология и нормативна уредба”, гр. София, 16.10.2018 (доклад).
51. Радоилска Е. Ефективно отстраняване на дисбактериоза при бебета и деца, XIV Национален конгрес по педиатрия с международно участие, кк. Боровец, 27-30.09.2018 (постер).
52. Радоилска, Е., Й. Тачев. Проучване на производствената среда в хранителни обекти като рисков фактор за микробно контаминиране, IX Национална конференция по хранене, кк. Св. Св. Константин и Елена, 31.05-02.06.2018 (постер).
53. Радоилска, Е., Р. Еникова, Й. Тачев. Микрофлора на пастьоризирано мляко и млечни продукти, IX Национална конференция по хранене, кк. Св. Св. Константин и Елена, 31.05-02.06.2018 (доклад).
54. Р. Петкова, Н. Тодорова. Участие в 19-та национална конференция „Е-управление, е-услуги за гражданите“, 08-09 март 2018г., гр.София.
55. Рангелова Л. 25-ви Европейски конгрес по затлъстяване - Виена, май 2018 г. затлъстяване при деца - рискови фактори. Симпозиум по актуални аспекти от науката за хранене, 23.11.2018 г., София.

56. Рангелова Л. Захранване на кърмачето. Национална конференция по хранене в детско-юношеската възраст, 30 ноември-1 декември 2018 г., Сливен.
57. Рангелова Л. Нови аспекти в Европейското законодателство. Регламенти за определяне статут на нова храна. IX - Национална конференция по хранене, 31 май – 1 юни, Варна, 2018, Програма.
58. Рангелова Л., В. Дулева, П. Димитров. Хранителен статус и хранителен прием при лица над 80 годишна възраст. Първа научно-практическа конференция Комплексен подход в терапията в старческа възраст и при дълголетници Интер Експо Център София, 30 март-1 април 2018
59. Салчев П. Прозрачност и финансиране. Здравен дебат „Прозрачност в здравеопазването“ Организиран от Галъп Интернешънъл и clinica.bg – 23.07.2018.
60. Сиджимов, М. Актуални здравно-профилактични аспекти на управлението на медицински отпадъци. Семинар „Опасните вещества на работното място и здравето на работещите“, 27.09.2018 г., гр. София.
61. Станкова, Д. Токсични елементи (Pb, Cd, Hg, Cr) в изделия от полимерни материали, Втори годишен Семинар за докторанти и млади учени „Съвременни аспекти на общественото здраве и екология“ гр. София, 19.10.2018 (доклад).
62. Станкова, Д., Г. Паунова, Р. Георгиева, Л. Мечкуева. Сравнително проучване на съдържанието на олово, кадмий, живак и арсен в захар и подсладители, IX Национална конференция по хранене, кк. Св. Св. Константин и Елена, 31.05-02.06.2018 (доклад).
63. Станкова, Д., Г. Паунова, Р. Георгиева. Съдържание на олово, кадмий, живак и хром в изделия от полимерни материали, Годишна университетска научна конференция, НВУ гр. В. Търново, 14-15.06.2018 (доклад)
64. Станчев В. Участие в семинар на Институт за изследване на обществата и знанието на БАН (ИИОЗ-БАН) представящ проект за изследване за здравето, стареенето и пенсионирането в Европа (Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe (SHARE), НЦОЗА, 19.11.2018.
65. Станчев В., Вангелова К., Ир. Димитрова-Тонева. Мускулно-скелетни оплаквания при болнични медицински сестри. Първи конгрес по трудова медицина и експертиза на работоспособността с международна конференция по проект ЕПСИЛОН. 07 – 08 ноември, 2018 г, София.
66. Стойнева-Гертнер, М., Б. Узунов, П. Димитрова, В. Павлова Цианотоксини – причинители на социално значими заболявания. Обзор, Годишна университетска научна конференция, НВУ гр. В. Търново, 14-15.06.2018 (доклад).
67. Тачев, А., В. Багдасарян, Св. Петрова. Проучване на UV защитата на детски слънцезащитни козметични продукти от български производители, Втори годишен Семинар за докторанти и млади учени „Съвременни аспекти на общественото здраве и екология“ гр. София, 19.10.2018 (доклад).
68. Тачев, А., М. Иванова, С. Петрова, В. Христова-Багдасарян, Д. Гюрова. Проучване на защитата от ултравиолетови лъчи (UV) на български слънцезащитни козметични продукти през 2014 г., Годишна университетска научна конференция, НВУ гр. В. Търново, 14-15.06.2018 (доклад).
69. Тачев, Й., Е. Радоилска, Р. Еникова. Микробиологични изследвания на продукти от животински произход, IX Национална конференция по хранене, кк. Св. Св. Константин и Елена, 31.05-02.06.2018 (доклад).
70. Хинков Хр., Пл. Димитров, П. Салчев, К. Дикова, Здравно-демографско състояние на населението. Финансиране и проблеми на общественото здравеопазване в България. Кръгла маса в НС „Здравето на българите през 21 век – тенденции и предизвикателства“ 07.03.2018л

71. Цекова Ир, Вангелова К, Стоянова Р. Екскреция на мелатонин и кортизол в слюнка при болнични медицински сестри. Първи конгрес по трудова медицина и експертиза на работоспособността с международна конференция по проект ЕПСИЛОН. 07 – 08 ноември, 2018 г, София.
72. Ценова Б. Здравни ефекти на продължителна шумова експозиция, артериално налягане и негативен афект. X Нац. конф. по Превантивна медицина -Здраве в аванс!“,7-9.11.2018г
73. Ценова Б. Методология на изследване на бърнаут-синдрома – подходи и методи. Пленарен доклад. XVII Международна научна конференция „Приложна психология и социална практика”, ВСУ „Черноризец Храбър”, Варна, 29.06.2018 г.
74. Ценова Б. Научно-практическа конф. с межд. участие „Персонализирана ли е ОЗТ за продуктите на персонализираната медицина“ организирана от БАППМ, 12-13.10.2018, София
75. Ценова Б. Перспективи на бърнаут-изследванията в лекарската професия. Първи конгрес по трудова медицина и експертиза на работоспособността с международна конференция по проект ЕПСИЛОН. 07 – 08 ноември, 2018 г, София.
76. Ценова Б. Стрес, сън и здраве – фактори за трудово постижение и безопасност. Интеграция на различните елементи на промоция на здравето на работното място (Методология SOLVE на MOT). Конференция „Безопасност и здраве“ при работа 2018. „Добри практики и предизвикателства на превенцията“, ИК „Средногорие“, 29 ноември 2018 г. София, Интер Експо Център.
77. Цолова, Св. Информационни листове за безопасност – нормативни изисквания и приложение при оценка на риска за работещите с опасни химични агенти. Семинар „Опасните вещества на работното място и здравето на работещите“, 27.09.2018 г., гр. София.
78. Цонева, М., Р. Георгиева. Проучване на замърсяването на въздуха на работната среда при лазерно рязане на изделия от хартия и пластмаса, Семинар за специалисти „Опасни вещества на работното място и здравето на работещите” гр. София, 27.09.2018 (доклад).
79. Чикова-Ишченер Е., В. Дулева, С. Петрова, Л. Рангелова, П. Димитров, Д. Божилова. Тенденции в наднорменото тегло при ученици на 7-годишна възраст в България в периода 2008-2016 година. IX - Национална конференция по хранене, 31 май – 1 юни, Варна, 2018, Програма.
80. Чикова-Ишченер Ек., В. Дулева, Ст. Петрова, Л. Рангелова, П. Димитров, Д. Божилова. „Тенденции в наднорменото тегло при ученици на 7-годишна възраст в България в периода 2008-2016 година.“ в IX-та Национална конференция по хранене, 31 май до 3 юни 2018год., к.к. „Свети Константин и Елена“, гр. Варна.
81. Bogdanova, L., E. Grigorov, P. Salchev. Relationship between morbidity and clinical trials for the years 2007-2016. 17th International Congress of Medical Sciences for Students & Young Doctors, May 10-13, 2017, Sofia, Bulgaria, Abstract book. p. 132.
82. Cekova Ir, Stojanova R, Dimitrova-Toneva I, Vangelova K. Sleep and fatigue in nurses in relation to shift work. 20th congress of International Ergonomics association, Florence, Italy, 26 - 30.08.2018
83. Chikova-Iscener E., Duleva V., Petrova S., Rangelova L., Dimitrov P. „Prevalence of Abdominal Obesity among 7-year-old Bulgarian Schoolchildren in 2016“ , ECO 2018, Obes Facts ,Vol. 11(suppl 1) VI, pp. 233, Vienna, Austria 23 – 26 May 2018, Abstract № T3P135
84. Dimbarev, H., D. Dimbareva, Tzv. Georgieva, R. Georgieva, V. Boyadzhieva, T. Kuneva. Polymorphism of ALAD gene in Bulgarian population exposed to lead, Първи

конгрес по трудова медицина и експертиза на работоспособността с международна конференция по проект Епсилон, гр. София, 7-8.11.2018 (постер).

85. Dimitrov P. NCD Prevention and Health Promotion in Bulgaria - examples of good practices. International Conference on the Prevention and Control of Noncommunicable Diseases. Warsaw, Poland, 5-6 October 2018 organized by CINDI (Collaboration for Integrated Noncommunicable Diseases) in collaboration with the Ministry of Health , CINDI Poland and the Institute of Cardiology in Warsaw.

86. Duleva V., L. Rangelova, St. Petrova, Pl. Dimitrov. Trends in prevalence of overweight and obesity among adults in Bulgaria, Obesity Facts 2018;11 (suppl 1):158, Vienna, Austria 23 – 26 May 2018, Abstract № T2P121

87. Enev, I., J. Kolev, E. Grigorov. Changes in price and reimbursement of fixed dose combination medicines – enalapril+hydrochlorothiazide example, Национална студентска конференция по фармацевтични и химични науки 19-20 април 2018 г., Факултет по химия и фармация, София, България. Сборник с резюмета, с. 61-6.2

88. Enev, I., J. Kolev, E. Grigorov. Changes in price and reimbursement of fixed dose combination medicines – arbs and arbs + hydrochlorothiazide example. Fifth Pharmaceutical Business Forum with Scientific and Practical Conference 26-28.10.2018, Medical University of Varna, Hotel Chernomore, Bulgaria, Scripta Scientifica Pharmaceutica (ISSN 2367-5500), 2018, Vol. 5, No. 2, suppl. 2, p.51.

89. Grigorov, E., V. Belcheva, H. Lebanova, S. Kochev, J. Kolev. Survey of healthcare professionals' awareness of the process of change in the prescription regimen of medicines. III Scientific Symposium "Health Outcomes & Social Pharmacy" Central & Eastern European Symposium Belgrade, Serbia, March 2018, Abstract book of the symposium (ISBN 978-86-6273-046-6), p.48

90. Grigorov, E., V. Belcheva, O. Vardanyan, J. Kolev. Pilot study of community pharmacy outward in Varna. III Scientific Symposium "Health Outcomes & Social Pharmacy" Central & Eastern European Symposium, Belgrade, Serbia, March 2018, Abstract book of the symposium (ISBN 978-86-6273-046-6), p.68

91. Ivanova, M., Tzv. Shalamanova, V. Zaryabova, P. Ivanova, I. Topalova, M. Izrael. Evaluation of the electromagnetic field exposure of the general public around telecommunication sources, Sixth international conference on radiation and applications in various fields of research, Ohrid, Macedonia, 18-22.06.2018 (poster).

92. Izrael, M., M. Ivanova, V. Zaryabova, Tzv. Shalamanova, P. Ivanova. Occupational exposure to electromagnetic field - transposition of the European policy, Sixth international conference on radiation and applications in various fields of research, Ohrid, Macedonia, 18-22.06.2018 (poster).

93. Josifova, G., D. Marinov, E. Grigorov. Sociomedical analysis of the procedures and regulations on the provision of medical abortion in Bulgaria. Fifth Pharmaceutical Business Forum with Scientific and Practical Conference 26-28.10.2018, Medical University of Varna, Hotel Chernomore, Bulgaria, Scripta Scientifica Pharmaceutica (ISSN 2367-5500), 2018, Vol. 5, No. 2, suppl. 2, p.47.

94. Kochev, S., S. Stoicheva, V. Belcheva, E. Grigorov. Significance of reclassified drugs for self-care and self-treatmental products, Национална студентска конференция по фармацевтични и химични науки 19-20 април 2018 г., Факултет по химия и фармация, София, България. Сборник с резюмета, с. 59-60.

95. Kochev, S., V. Belcheva, E. Grigorov. The role of the pharmacist in the reclassification of medicinal products. Fifth Pharmaceutical Business Forum with Scientific and Practical Conference 26-28.10.2018, Medical University of Varna, Hotel Chernomore, Bulgaria, Scripta Scientifica Pharmaceutica (ISSN 2367-5500), 2018, Vol. 5, No. 2, suppl. 2, p.49.

96. Kolev, J., E. Grigorov. National drug policy in the developed countries—basic principles and main objectives. National Conference for 15 years pharmacy - Medical University Plovdiv, Collection of articles from the National Conference for 15 years pharmacy - Medical University Plovdiv (Abstract book) 2018, p. 8.
97. Kostov, E., H. Lebanova, E. Grigorov. Legal frame and regulatory limitations of non-interventional studies in Bulgaria. III Scientific Symposium “Health Outcomes & Social Pharmacy” Central & Eastern European Symposium, University of Beograd, Beograd, Serbia, Abstract book, p.49
98. Lebanova, H., E. Grigorov. Quality of life in cancer patients – a health technology assessment perspective. III Scientific Symposium “Health Outcomes & Social Pharmacy” Central & Eastern European Symposium, Belgrade, Serbia, March 2018, Abstract book of the symposium (ISBN 978-86-6273-046-6), p.67.
99. Manasiev, E., E. Grigorov. Vanguard methods for personal enhancement with controlled stress efforts. Fifth Pharmaceutical Business Forum with Scientific and Practical Conference 26-28.10.2018, Medical University of Varna, Hotel Chernomorec, Bulgaria, Scripta Scientifica Pharmaceutica (ISSN 2367-5500), 2018, Vol. 5, No. 2, suppl. 2, p.54.
100. Marinov, D., G. Josifova, E. Grigorov. Medical abortion – a modern health technology for the women in Bulgaria. III Scientific Symposium “Health Outcomes & Social Pharmacy” Central & Eastern European Symposium, Belgrade, Serbia, March 2018, Abstract book of the symposium (ISBN 978-86-6273-046-6), p.120.
101. Marinov, D., G. Josifova, E. Grigorov. The role of pharmacist in medical abortion in Bulgaria, Национална студентска конференция по фармацевтични и химични науки 19-20 април 2018 г., Факултет по химия и фармация, София, България. Сборник с резюмета, с. 56.
102. Marinov, D., P. Salchev, E. Grigorov. Pharmacists’ role in preventing drug interactions during medical abortion, Fifth Pharmaceutical Business Forum with Scientific and Practical Conference 26-28.10.2018, Medical University of Varna, Hotel Chernomorec, Bulgaria, Scripta Scientifica Pharmaceutica (ISSN 2367-5500), 2018, Vol. 5, No. 2, suppl. 2, p.44.
103. Mitreva, M., I. Dakova, I. Karadjova. Smart polymer gels designed for iron speciation in surface waters, 11th Chemistry Conference, University of Plovdiv, Plovdiv, 11-13.10.2018 (poster).
104. Rangelova L., V. Duleva, St. Petrova, Pl. Dimitrov. Relationships between prevalence of obesity and consumption of foods containing added sugars, fats and salt among adults in Bulgaria, Obesity Facts 2018;11 (suppl 1):309, Vienna, Austria 23 – 26 May 2018, Abstract № T4P195
105. Salchev P. Bulgaria health system and HTA. Workshop for CEE Countries “Challenges in HTA” 28-29 June, 2018, Warsaw, Poland.
106. Stefanova, T., S. Guleva, E. Grigorov. Vaccination in Bulgaria – analysis of its documentation in electronic health records. Fifth Pharmaceutical Business Forum with Scientific and Practical Conference 26-28.10.2018, Medical University of Varna, Hotel Chernomorec, Bulgaria, Scripta Scientifica Pharmaceutica (ISSN 2367-5500), 2018, Vol. 5, No. 2, suppl. 2, p.58.
107. Topalova, I., Tzv. Shalamanova, V. Zaryabova, M. Izrael. Electromagnetic field exposure from telecommunication sources in areas with „sensitive” buildings and places, Sixth international conference on radiation and applications in various fields of research, Ohrid, Macedonia, 18-22.06.2018 (poster).
108. Vangelova K., I. Dimitrova. Implementation of the WHO Global Plan of Action on Workers’ Health (2008-2017) BULGARIA. 14th SEENWH Meeting, 28-29.06.2018, Skopje, Republic Macedonia.

109. Vangelova K., I. Dimitrova. Bulgaria - policies and activities related to climate change and workers health. 14th SEENWH Meeting, 28-29.06.2018, Skopje, Republic Macedonia
110. Velev, D., O. Vardanyan, , E. Grigorov. Study of the difference in prices of discounted otc products offered by community pharmacies in the region of Varna. Fifth Pharmaceutical Business Forum with Scientific and Practical Conference 26-28.10.2018, Medical University of Varna, Hotel Chernomorec, Bulgaria, Scripta Scientifica Pharmaceutica (ISSN 2367-5500), 2018, Vol. 5, No. 2, suppl. 2, p.53.
111. 11-та Научна конференция на Български контактен център на EFSA към ЦОР „Науката - от възможност към действие” и обучение за новата платформа на EFSA за споделяне на научна информация „Knowledge junction” гр. София, 7-8.11.2018, В. Георгиева, Е. Радоилска, Й. Тачев, Г. Анкова, Цв. Млечевска, Д. Гюрова, А. Куртев.
112. 15-та Национална научно-практическа конференция с международно участие на тема „Българските храни – гаранция за здраве и дълголетие”, организиран от Съюз по хранителна промишленост, МЗХГ и Федерация на научно-техническите съюзи, гр. София, 20-21.11.2018, Е. Радоилска, Д. Гюрова.
113. 21st European Forum on Eco-innovation, 5-6 февруари 2018г., София; (М. Сиджимов)
114. Webit Festival, Health Summit, 25-27 юни 2018г., София; (М. Сиджимов)
115. XIV-та национална научно-практическа конференция „Постоянно развитие на Международната система на единиците SI“, организирана от ИА на БСА, гр.София, , 18.05.2018, А. Лазарова.
116. Втори годишен Семинар за докторанти и млади учени “Съвременни аспекти на общественото здраве и екология“, гр. София, 19.10.2018, Р. Георгиева, Ж. Тишкова, А. Куртев.
117. Глобален уебинар на тема: „Защо качеството на здравните услуги е от значение за постигане на универсално здравно покритие“, СЗО, Световна банка и ОИСР, <http://tinyurl.com/quality-hs>, 09.07.2018г. Н. Данова, М. Владимирова
118. Девети национален симпозиум с международно участие „Европейски и световни предизвикателства за българските производители на храни и напитки”, гр. София 4-5.10.2018, В. Георгиева, Е. Радоилска, Й. Тачев, Г. Анкова, Цв. Млечевска, А. Тачев, В. Багдасарян, Ж. Тишкова, С. Петрова, М. Митрева, Д. Станкова, Г. Паунова
119. Експертен форум „Чист въздух за здраве в София“, 30 май 2018г., София; (М. Сиджимов)
120. Кръгла маса - Форум за правата на жените под патронажа на вицепрезидент И. Йотова, Фондация Фридрих Еберт и Български фонд на жените – дискусия за спорните текстове на Истамбулската конференция – 09 март 2018г. М. Владимирова
121. Международна кръгла маса за подобряване и прилагане на политиките за контрол на тютюна в България и Европейския съюз в контекста на ограничаване на рекламата, промоцията и спонсорството на тютюневи изделия. А. Манолова
122. Международна кръгла маса на тема „По-добри закони - за по-добро здраве“. А. Манолова, А. Чилева
123. Национална научно-практическа конференция „Актуални проблеми на хранително-вкусовата индустрия според най-съвременните изисквания на българската и европейската нормативна уредба“, гр. София, 23.02.2018, Г. Анкова.
124. Он-лайн среща – по повод Глобална среща на министрите по здравеопазване в Токио и СЗО, по повод приоритите на пациентската безопасност, 13.04.2018г. М. Владимирова

125. Пети национален бизнес форум Фарма, Икономика на здравето - новите предизвикателства, 27 февруари, София; (М. Сиджимов)
126. Посещение на международно изложение „Интерфуд & дринк, булпек, месомания, светът на млякото, салон на виното и сихре“, ИнтерЕкспо Център, гр. София, 9.11.2018, А. Тачев, В. Багдасарян, А. Лазарова, Ж. Тишкова, С. Петрова, А. Куртев, А. Савова, Д. Гюрова.
127. Представяне на PЕTRI – София на Конференция „Партньорство за развитие във време на промяна на парадигмите“, организирана от Българската платформа за международно развитие, Витоша Парк хотел, гр. София, 21-22 март 2018г. А. Чилева
128. Представяне на PЕTRI – София на Международно обучение за известни личности. Кайро, Асуан, Египет, 27.04-04.05.2018г. по покана на националния офис на UNFPA в Египет. А. Чилева
129. Представяне на плана за действие за провеждането на ESPAD 2019 в България на Регионален семинар на страните от Централна Европа. Лисабон, 17-18.05.2018 г. А. Чилева
130. Семинар “Нови законодателни промени в областта на козметичното производство в Европейския съюз”, БНАЕМПК, гр. Пловдив, 01.02.2018, А. Тачев, В. Багдасарян.
131. Семинар на Българска асоциация за лекарствена информация - „Безопасност на козметичните продукти – Регламент (ЕС) 1223, 31 март 2017г., София. (М. Сиджимов)
132. Семинар на тема: Обсъждане на проектозакон „Предриятията на солидарната и социалната икономика“, секция „Социологически науки при СУБ и клуб Сребърна икономика, 27.04.2018, НТС, гр. София. М. Владимирова
133. Специализиран семинар „Аналитика 2018 – Безопасност на храни“, организирана от „Т.Е.А.М.“ ООД, представител на Agilent Technologies, гр. София 14.06.2018, Ж. Тишкова.
134. Уебинар на Европейско-Средиземноморския център по климатични промени – „Адаптация към климатичните промени – как да свържем знанието, политиките и практиките“, 21 март 2018г. З. Спасова.
135. Уебинар на Европейско-Средиземноморския център по климатични промени – „Зелен растеж: наука, общество и иновации. Фокус върху Средиземноморието и Черноморието“, 27 март 2018г. З. Спасова.
136. Участие в „Девети национален зелен форум“, 19 юни 2018г., София; (В. Методиев)
137. Участие в „Национален обучителен семинар по психичноздравни проблеми“, организиран от холандския институт по психично здраве и зависимости “Trimbos” и финансиран по линия на Европейския съюз в рамките на третата програма за здраве на ЕС (2014 – 2020 година). А. Котева
138. Участие в 14-ти национален конгрес по педиатрия с международно участие, доклад „Детското здравеопаване като проблем на общественото здраве“, 27-30 септември 2018, хотел Рила, Боровец. Кр. Костадинова
139. Участие в 21-ви Европейски форум по екоинновации „Екоинновации за качеството на въздуха“, София, 05-06 февруари 2018г. З. Спасова.
140. Участие в XIII-та международна научна конференция „Физика, химия и биология на водата“, гр. София, 18-21.10.2018, В. Камбурова, Цв. Георгиева, В. Георгиева, М. Митрева
141. Участие в Асамблеята на ESPAD 2018, Лисабон, Португалия, 15-16.10.2018 г. А. Чилева
142. Участие в Асамблеята на проект „Училища за здраве в Европа“, Копенхаген, Дания, 05-06.11.2018г. А. Чилева

143. Участие в Европейската младежка конференция, организирана в рамките на Българското председателство на Съвета на ЕС от Министерство на младежта и спорта (ММС) и Европейската комисия (ЕК), НДК, 17 - 19 април 2018г. А. Чилева
144. Участие в експертна он-лайн мрежа за „Подкрепа за експертната мрежа за планиране и прогнозиране на работната сила в здравния сектор“, в рамките на проект „SEPEN“, финансиран от ЕК. М. Владимирова
145. Участие в експертна он-лайн мрежа за „Подкрепа за експертната мрежа за планиране и прогнозиране на работната сила в здравния сектор“, в рамките на проект „SEPEN“, ЕК. М. Владимирова
146. Участие в Климатон - София “Подобряване качеството на въздуха чрез умни технологии и промяна на човешкото поведение“, организиран от Клинтех България, Столична община и Европейски институт за иновации и технологии, 25-26 октомври 2018г. З. Спасова
147. Участие в конференция „Визия за ранното детство в България“, участие в панелна дискусия „Здравната грижа за децата в ранна възраст и родителите им“, представяне и дискусия върху резултатите от национално проучване на системите, подкрепящи ранното детско развитие в България, изготвяне на препоръки за подобряване на работата в различните сектори хотел Рамада, гр. София, организатор, 15 март 2018 г. Кр. Костадинова
148. Участие в конференция „Зелени градове за устойчива Европа“, гр. София, 25 октомври 2018г. З. Спасова
149. Участие в Конференция за представяне на Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух. Събитието се организира от Министерството на околната среда и водите и Световната банка хотел „Балкан“, зала „Сердика“, гр. София, 27 септември 2018г. (М. Сиджимов).
150. Участие в конференция по биоетика в рамките на Световен ден на биоетиката, аулата на УМБАЛ „Света Екатерина“, организирана от ФОЗ, МУ – София, 19 октомври 2018г. А. Котева, М. Владимирова, А. Здравкова
151. Участие в кръгла маса за представяне на възможностите и препоръките за установяване на национална система за ранна детска интервенция в България, хотел Хемус, зала Преслав, София, 21 юни 2018г. Кр. Костадинова
152. Участие в международна конференция „Устойчиви градове – нови предизвикателства и възможности пред общините“, 28-29 май 2018г., гр. София. З. Спасова.
153. Участие в международна научна конференция на тема: «Икономически предизвикателства: Развитие, благосъстояния и интеграция», посветена на 70 години от създаване на катедра Икономикс, УНСС, 15-16.10.2018г. М. Владимирова, А. Здравкова
154. Участие в Международна среща за обмяна на опит на EuroHealthNet „Здравните неравенства, деинституционализация и социално включване на хора с хронични и психични заболявания“, София, НЦОЗА, 13-14.11.2018г. А. Чилева, Ю. Анджекарска
155. Участие в Научен форум по История на медицината, Научно дружество по история на медицината, Музей по история на медицината, МУ – Варна, 29-30.06.2018г. М. Владимирова
156. Участие в научна конференция на тема “Development of specific training modules for health professionals (HPs), law enforcement officers (LEOs) and trainers, on migrants’ and refugees’ health, addressing communicable diseases (CDs) and mental health (MHs) problems” Любляна, 28.11.2018 д-р З. Зарков

157. Участие в научна конференция на тема „Capacity Building Workshop - Financing Health Promotion и External event on social investments: from local innovative project ideas to InvestEU project funding.“, Брюксел, 17-18.10.2018г. д-р Вл. Наков
158. Участие в научна конференция на тема „Third meeting of the Coalition of Partners to Strengthen Public Health Capacities and Services in the European Region“, организирана от СЗО и Министерството на здравеопазването на Словения, Любляна, 27-28.11.2018г. д-р Вл. Наков
159. Участие в научна конференция с международно участие „Демографски предизвикателства и политики“, организирана от Института за изследване на населението и човека при БАН и финансирана по проект „Мерки за преодоляване на демографската криза в Република България“, 14.11.2018г. М. Владимирова
160. Участие в Национален Обучителен семинар по психично здравни проблеми, 22.01.2018, НЦОЗА. Н. Данова, М. Владимирова
161. Участие в Национална конференция „Не на насилието на работното място” - доклад „Насилието на работното място в системата на здравеопазването (закрила на жените)“, 07.03.2018г., зала Европа, КНСБ, гр.София. Кр. Костадинова
162. Участие в обучителен семинар на тема „Партньорствата в подкрепа на ученето през целия живот“, УНСС, 28.12.2018 г. И. Камел, М. Владимирова
163. Участие в общоакадемичен семинар „Актуални проблеми на науката“ на тема: „Атеросклеротични сърдечно-съдови заболявания-от лабораторията до формиране на здравна политика“, БАН, 28.11.2018 г. И. Камел, д-р Р. Чапарова, М. Владимирова
164. Участие в он-лайн група GPSN (Global Patient Safety Network, GPS Network members, (текущ) – идеи за световната здравна асамблея, споделяне на инициативите по проблема за пациентска безопасност на страните- членки на СЗО - национални политики, цели, потвърждаващи напредъка по проблема. М. Владимирова
165. Участие в он-лайн дискуссионна среща – семинар „Дискриминационни практики спрямо възрастните хора в България“, Институт за изследване на населението и човека при БАН, Център за демографски изследвания и обучение и Общински съвет на Съюз на пенсионерите 2004 - Варна, 28.09.2018г., Варна М. Владимирова
166. Участие в он-лайн конференция на тема «Повишаване на безопасността на пациентите в болниците чрез инструмента подобряване на културата на пациентите», организирана от международна болнична асоциация, 07 март 2018г. Н. Данова, М. Владимирова
167. Участие в он-лайн конференция на тема: «Глобална конференция по първични здравни грижи», 25-26.10.2018г., www.who.int/primary-health/conference-phc/. М. Владимирова, Н. Данова
168. Участие в он-лайн уеб среща на експерти по безопасност на пациентите и заинтересовани страни, по повод Шеста годишна Световната безопасност на пациентите, Лондон, 25.02.2018г. М. Владимирова
169. Участие в публична лекция „Ранното детство от раждането до постъпването в училище, в контекста на човешкото развитие: научни доказателства, значение и възможности“, Организатори УНИЦЕФ, СУ „Св.Кл.Охридски“, 22 март 2018г. Кр. Костадинова
170. Участие в работен семинар на тема: „Диалог на ключови определения за определяне на данни, свързани с планиране на работната сила в здравеопазването“, Будапеща, Унгария, 29-30.10.2018г. М. Владимирова
171. Участие в Регионална конференция за Програмата за действие на Международната конференция за население и развитие от Кайро 1994 г. (ICPD) 25+, Женева, 01-02.10.2018 г.

172. Участие в регионална среща на Балканите на организации, работещи по проблемите на децата, която се организира от ЕСРАТ International /End Child Sexual Exploitation/, с домакинството на Национална мрежа за децата и Сдружение „Пренебрегнати деца“, като членове на ЕСРАТ International 15.11.2018г. д-р Р. Диолова
173. Участие в семинар на Световната банка и Министерството на околната среда и водите „Изменение на климата – ВРЕМЕ ЗА ДЕЙСТВИЕ!“, гр. София, 13 септември 2018г. З. Спасова
174. Участие в Семинар на тема “Изследване на здравето, остаряването /стареенето/ и пенсионирането в Европа SHARE“, И-т за изследване на обществото и знанието, БАН, НЦОЗА, 19.11.2018, А. Тачев, Д. Гюрова, Ж. Тишкова, С. Петрова, А. Куртев.
175. Участие в семинар на тема: Обсъждане на проект – закон „Предприятията на солидарната и социалната икономика“ - 27.04.2018, НТС, гр.София. И. Камел
176. Участие в семинар, организиран от Международната банка за възстановяване и развитие, с цел представяне на прогнози за емисиите до 2030 г. и свързаните с тях политики, и мерки по отношение на ангажиментите на България за намаляване на емисиите, 23.11.2018г. (М.Сиджимов);
177. Участие в Симпозиум по актуални аспекти от науката за хранене, гр. София, 23.11.2018, Ж. Тишкова, С. Петрова, Д. Гюрова, А. Куртев, Е. Славкова, Д. Станкова, Г. Паунова, А. Камбурова, М. Митрева, Р. Георгиева
178. Участие в специализиран семинар на тема „Разделителни и спектрални методи за анализ“ с международно участие, организатори: Фирма АСМ2 и съвместно с Termo Scientific, гр. София, 25.10..2018, А. Тачев, В. Багдасарян, А. Лазарова, Ж. Тишкова, С. Петрова, А. Куртев, Р. Георгиева, Д. Станкова, Г. Паунова, А. Камбурова, С. Димитрова, М. Цонева.
179. Участие в Среща на СЗО за намаляване на ненужните цезарови сечения в Европейския регион на СЗО, Тбилиси, Грузия, 12-15.12.2018г. А. Чилева
180. Участие в тематичен семинар „Инвестиции в сферата на здравеопазването“ - част от проект на ЕСИФ в областта за инвестиции в здравеопазването. Н. Данова, М. Владимирова
181. Участие в уеб среща - Nurses Participation in the Optimal management of antimicrobials 26.06.2018г. М. Владимирова
182. Участие в уеб среща «Предоставяне на качествени здравни услуги при изпълнение на универсално здравно покритие, Международен конферентен център, Женева, 22 май 2018г. М. Владимирова
183. Участие в уебинар „Климатични миграции“, 8 ноември 2018г. З. Спасова
184. Участие в уебинар „Климатични услуги във финансовия сектор: препоръки за потребителите и доставчиците на климатични данни и информация“, 12 декември 2018г. З. Спасова
185. Участие в уебинар „Специален доклад на Междуправителствената комисия по изменение на климата относно ограничаване на затоплянето до 1.50 С – преглед на основните достижения“, 18 декември 2018г. З. Спасова.
186. Участие в уъркшоп „Мистерията на разрастващите се тропици“, организиран от БНП Париба и Софийски университет, гр. София, 29 октомври 2018 г. З. Спасова
187. Участие в X-та Национална конференция по превантивна медицина, 07-09.11.2018 г., гр. Панагюрище. Н. Данова, Т. Каранешева
188. Участие в Честването на 150 години от рождението на проф. Анастас Иширков, основоположник на географската наука в България, СУ „Св. Климент Охридски“ 04 април 2018г. З. Спасова.

189. Участие он лайн в международен семинар, организиран от Руската академия на науките – Москва по проблеми на оздравителните практики и проблеми на неконвенционалната медицина в различни страни на света – 25.01.2018г.; 22.02. 2018г.; 02-03.03. 2018г.; 10.05.2018г.; 30.05.2018г.; 14.06.2018г.; 04.10.2018г., 01.11.2018г.; 22.11.2018г. И. Янева.
190. Участие с представяне на опита на Международния център за младежко развитие PETRI – София в Консултативна среща за развитие на Рамка за партньорство Юг-Юг., Кайро и Марса Матроу, Египет, 28.08-04.09.2018г. А. Чилева
191. Участие в регионална младежка среща “Leave no one behind – innovating to go beyond inclusion”, Истанбул, 10-12.2018 г. Ю. Анджекарска
192. Форум на високо равнище “Двойният стандарт при храните в ЕС – да сложим проблема на масата“, Българско европредседателство, гр.София, НДК, 30-ти април 2018 г.
193. Форум на тема „Фините прахови частици от транспорта причиняват смърт на 18000 български пациенти годишно (СЗО)“, иницирана от Българската асоциация за закрила на пациента (БАЗП), съвместно с Европейския алианс за публично здраве (ЕРНА) и МЗ и МОСВ, 20. 06. 2018 г. (доц. Хр. Хинков, доц. Т.Антова, доц. Р. Георгиева)
194. X-та Конференция „Тенденции в опаковането на храни и напитки – технологии, материали, екология и нормативна уредба“, гр. София, 16.10.2018, Ж. Тишкова, А. Куртев.